

2180
A

INSTITV

TIONVM ANATO

MICARVM SECVNDVM GALE

ni sententiam ad candidatos Medici-

nae Libri Quatuor, per Ioannem

Guinterium Anderna-

um Medicum.

B A S I L E A E,

M. D. XXXVI.

LIBRARY

SURGEON GENERAL'S OFFICE

APR-15-1901

172683

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

PHYSICAL SCIENCES

AND

ENGINEERING

DEPARTMENT OF

PHYSICS

AND

ASTRONOMY

AND

GEOPHYSICS

AND

METEOROLOGY

AND

CLIMATE

AND

ENVIRONMENTAL SCIENCE

AD CLARISSIMUM

VIRVM DOMINVM D. NI-

COLAVM QVELAIN IN

regia præsidem, Ioannis Guinterij Ander

naci Medici in Anatomicas Institu

tiones Præfatio.

V V M nuper historiã cora
poris humani studiosis pu
blicè interpretarer, Præ
ses ornatissime, uisum mi
hi est ea, quæ inter consecandum no
bis apparerent, in commentarium rea
digere, qui ueluti compendium esset
omnium, quæ fusiùs ac multis in libris
Galenus, Medicinæ princeps, pertra
ctauit. Id autẽ hoc feci libentius, quòd
uidelicet nullus ex recentioribus exta
ret, quem commode & tuto possimus
imitari; deinde quòd Anatomes cogni
tio non tantũ medicis ac philosophis
utilis & necessaria, sed etiam omni ho
minum generi & honesta & pulchra,

A 2 hodie

hodie neglecta prorsus iaceat.

Olim tanto in honore & precio habita est, ut uel summos imperatores, ac reges industriā in ea ponere non puduerit, dignum nimirum putantes, corporis sui harmoniam, fabricationēq̃, & omnis naturæ figuram & perfectiōnem habere cognitā: ex qua ueluti speculo, sortis humanæ documēta percipiebant, in excelsissimo dignitatum fastigio collocati. Huius rei testes sunt Alexander ille magnus, et Marcus optimus Romanorū imperator: quorum hic ex corporū cōsectionibus, & naturarū cognitiōe, ut erat uir prudēs, adamussim corporis sui conditionē et temperaturam intellexit: ille uero inter tot tantosq̃ rerum gestarum triumphos, naturas animalium & proprietates discere concupiuit. nihil dico de Aegypti regibus, qui etiam suis ipsorum manibus cōsectionem aggredi non dubitarunt. Iam Boēthus, & Paulus Sergius Romanorū Consules, alijsq̃ id genus

nus principes uiri, & doctrina, & rebus bellicis clarissimi, Galeno, dū confectiones moliretur, sæpe adfuisse leguntur, non alio scilicet nomine, quàm quòd honestum iudicarent summi illius opificis solertiam ac artificium contemplari, & domicilium illud animæ, ut Plato ait, introspicere. At ueteres medici & philosophi, non honestam tantum, aut pulchram, sed utilem et necessariam Anatomem: nec hoc modo, uerum artis suæ initium quoq; & fundamentum esse censuerūt, quo sublato, omnia collabi necesse est. Hinc pueros domi, ut lectiōe & scriptura, sic etiam in cadauerum confectionibus exercebant, animosq; eorum ad maiores disciplinas excipiendas his excolebāt ac preparabant: sicut tinctorum lanam, quæ bona fide purpuram potura est, certis prius coloribus inficiunt. Quare ne uera partium cognitio cuiquam ita edocto memoria excideret, nō erat magis metuendum, quàm ne linguæ

elementa obliuiscerentur ij, qui ab in-
eunte ætate ipsa didicere: quod opti-
mum quenque medicum & intellige-
re & fateri existimo. Nam quemadmo-
dū exædicator ubi collapsam domū
instaurabit, necessum habet omnes do-
mus partes cognoscere, cuius nā sint
substantiæ, qua figura, quot numero,
quomodo inuicem cohæreant: ita qui
Medicinam proficetur, locos affectos
rectè non curauerit, nisi substantiā eo-
rum, figuram, magnitudinem, nume-
rum, ac mutuū inter se connexum ada-
muissim habeat perspectum, id quod
ex sola Anatome cōsequimur. Quòd
si argumenta ad actionem quandam,
uel naturalem, uel animalem cogno-
scēdam requirat philosophus, sola par-
tium cognitio suppeditat, ad hæc si a-
culeos, telorumq; cuspides excindere
oportet: si sinus, fistulas, abscessusq; cu-
rare, nihil citra Anatomem rectè perfici-
es. Huius siquidem imperitia fit, ut
inre

Interim sensus, interim motus, est cum
uterq; aut uioletur, aut in totū abolea-
tur: imò quod grauius est, mor tem sæ-
pe fastuosa illa inscitia conciliat, tantū
habet momenti Anatomæ cognitio,
uel in morbis curandis, uel periculis
præfagiēdis: imperitia autem in rebus
periculosis securos, in tutis timidos ef-
ficat. At hodie quot Rabini medicorū,
qui se Hippocraticos, aut Galenicos,
aut his maiores uulgo uenditant, ne in-
telligunt quidem Anatomicorum li-
bros, tantum abest ut ipsi cōsectiones
aggressi sint, aut alijs ostenderint: qui-
bus si titulum detrahas, nihil aliud in-
uenias, quàm Syrapialtros, ac Zulapi-
stas, hominum palato oblectantes po-
tius, quàm morbos curantes. Nec de-
sunt qui formulis aliquot certis, quas
à nescio quibus ueluti thesaurum ali-
quem reconditum acceperunt, com-
muni hominum uitæ illudant, omnis
artis, ne dicam medicinæ, imperitissi-
mi, per mortes, ut ait ille, experimenta

A 4 facien

facientes: qui impostores eò etiam ue-
 nerunt impudentiæ, ut Lutetiæ in clas-
 sissimo totius orbis medicorum coetu,
 audeant patritijs uiris artem, quã nun-
 quam attigerunt, ementiri, in textri-
 na uidelicet, & prelorum, sub quibus
 chartæ premuntur, exercitio uersati.
 Cuius rei causam esse puto, nimiam a-
 liarum scholarum facilitatem, quæ no-
 bis Doctores medicos quotidie quàm
 plurimos pariunt, uno tantum die aut
 altero uisos, nulla eruditionis ratione
 habita: tanquam illic, ueluti in Parna-
 so, noctes paucas somniasse sit abun-
 de, non enim aliter quàm canes è Ni-
 lo bibunt, & abeunt, in hominum per-
 niciem tam splendidum titulum con-
 secuti. In quibus sycophantis abigēdis
 uestrã, Præses integerrime, ueluti Ca-
 tonum operam respublica desiderat,
 ne amplius impune eos in uitam ho-
 minum grassari patiamini: ne quẽquã
 nisi eruditione & probitate commen-
 datum

datum, omnium salutis conseruandæ
 admittatis: ne sinatis medici titulum
 usurpare, nisi à doctissimis quibusque
 comprobatos. Hi enim soli norunt, quā
 partem primario morbus affligat, quā
 consortij lege infestet, cuius sint natu-
 ræ omnia, quæ cuique remedia particu-
 larē adhiberi debeant: siquidem curan-
 di ratio pro affectorum locorum natu-
 ra euariare solet. Ego itaque, ut uere me-
 dicinam discantibus gratificarer, quæ
 hætenus ex Galeno in ipsis operibus
 uera esse comperi, breuiter in quatuor
 libros contraxi, eo docendi ordine &
 ratione, quam & Galeno probari ui-
 deo, & facillimam Medicinæ candida-
 tis fore speraui. Primum cuiusque par-
 ticulæ situm, numerum, substantię pro-
 prietatem, magnitudinem, figuram, &
 connexum explico: deinde usum sin-
 gulis, & confectionis administrationē
 adiungo: quibus adiutus aliquis natura
 sagacior, ipse citra alterius operam con-
 fectionem aggredi poterit. Porro in cō

*Ro ordi
 nis.*

sectione antiquam scholarum consuetudinem secutus sum, ab inferiori corporis uentre auspicatus: quanquam et Galenus primum amicis abdominis musculos solebat incidere, mox intestina, uentrem, iecur, lienem, renes, & uesicam: si foemina esset, etiam uuluā: ne uidelicet hæc diutius asseruata cōputrescant, utilem deinde Anatomies partem, quam planè neglectam non à medicis tantum, sed chirurgis etiā uideamus. Secūdo libro thoracis structuram, & partes tū internas, tū externas interpretor. Terūo cerebri naturam, & processus ostendo. Quarto artuū confectionem trado, quæ post ossium cognitionem prima uenit intelligēda. quam partem longe utilissimā in hoc persequutus sum diligētius, quòd nulli recentiorum de ea quicquā scriptū reliquerint. Quē laborē, Præses clarissime, ut tibi nuncupem multis adducor rationibus: primum quòd homo sis & multæ eruditionis, & acerrimi in
lite

literis iudicij, doctorumq; omnium maximus amator; deinde quod ea polleas inter viros patritios animi prudentia, integritate, & gratia, ut rex Christianissimus Franciscus exquisitus ingeniorum aestimator, grauissimis te causis praefecerit, non in regia tantum, verum etiam in dierum indictorum iudicijs. Nihil dico de humanitate tua, qua apud omnes commendaris, naturae mansuetudine & clementia, ut cum in sublimi dignitate sis collocatus, neminem ab aditu repellas: quae uirtus non solet nisi maximis quibusq; et optimis uiris inesse. Hac ego fretus, Institutiones nostras tuo nomini celeberrimo consecrare non dubitavi, ut tutius aeditionis aleam subirent. Nam si qui sint maligniori animo praediti, in alienis laboribus reprehendendis nihil facientes reliqui, ad nominis tui uel auditum modo horrebunt, ac calumniari desinent. Quod ad partes meas attinet: nihil hic scriptum est quod non Galenum redoleat,

at, cuius doctrinam ex professo imitor:
nihil assertum, quod nō ipse uiderim.
Porro si quis hoc nomine opus eleuet,
quod omnia sint Galeni, & ex eo pe-
nē ad uerbum descripta: huic dicā, nō
Galenī, sed meum esse opus. Rursus si
alius quidam, ut meum ex alto despici-
at: is sciat Galeni esse omnia, & si mea
contemnenda putet, certe & Galenū
contemnet. Suscipe igit munusculum
hoc læuidense, Præses integerrime, cō-
tra istos maleferiatos defendendū: su-
scipe ea humanitate, qua studiosos
omnes. Quod si gratum fuisse intelle-
xero, maiora quædam in nominis tui
gloriam & immortalitatem
comparabo. Vale.

Insti

INSTITVTIONVM

ANATOMICARVM SECVN

dum Galeni sententiam ad candidatos Medi

cinae Liber primus, Ioanne Guinterio

Andernaco autore.

M N I V M corporis partium commune tegumentum, cutis Ro Cutis.
mana lingua appellatur: Græca, $\delta' \epsilon \rho \mu \alpha$, quod excoriari uidelicet
possit, nomine à uerbo $\delta' \epsilon \rho \epsilon \delta \alpha \iota$ deducto.

Huius extima superficies, ceu efflorescētia quædā
Græco uocabulo $\epsilon \pi \iota \delta' \epsilon \rho \mu \iota \varsigma$, quasi summa cuti- Cuticula.
cula dicitur.

Cuti membrana subiacet: quam uenæ, illam nu
trientes, & nerui sensum communicantes perme
ant. Horum autem, puta neruorum & uenarum,
filamentorū traductū, à cute et corporibus quibus
circundata est, continetur.

Membrana.
Barb.
Pannicul^{us}
carnosus.

Hinc inter cutem & membranam hanc pin- Pin gutudo.
guitudo nasci solet, natura frigidioribus multa:
calidioribus aut pauca, aut nulla, idq; sanguine Pin^gutudo
rarsa.
extra uasa sua emanante, et caloris inopia con-
gelascente.

Itaq;

Cutis natura variat secundum partes

Itaque. confectionem aggressurus, cutem scilicet per se à membrana secernes, quæ in abdomine partes habet carnosiores: in manu & pede, fronte & ore telæ araneæ modo subtiles. ipsam uerò membranam, subiectos ei musculos obuelantem, corpori affixam relinques.

Administratio exteriorum uentris partium

Primum scalpello lineam à mucronata cartilagine per medium umbilicum ad usque pubis ossa in cute ducis, adhibita diligentia, ne quippiam ex ijs quæ subsunt uulneres: mox transversam lineam per eundem umbilicum ad spurias usque costas facis, ac abdomen, quod octo musculis constat, cute denudas, et pinguitudine, si qua reperitur.

Abdomen. Arab. Mirach.

Instrumenta in corpore triplicia.

Porro tota sic uentris regione detecta, abdominis muscoli ueniunt inspicuendi. Verum hoc prius considerare oportet, naturam instrumenta in corpore triplicia condidisse. Quædam prima ratione ad alimentum concipiendum, elaborandumque, & in totum corpus deferendum. Alia secunda ratione, quæ excrementorum sunt receptacula. Reliquas particulas tertia ratione, quæ horum excretionibus subseruiunt, cuiusmodi sunt cum alijs, tum abdominis muscoli.

Præ abdomini

Sunt autem hi octo: duo sanè recti, à pectore usque ad

ad pubis ossa, per totius uentris medium maxime exporrecti. Duo autem transuersi in latum procedunt, rectum cum prædictis efficientes angulum. Quatuor uerò obliqui. quorum duo à præcordijs uersus ilium ossa tendunt: reliqui duo, hos ad similitudinem Græcæ literæ χ diuidunt, ab illis ad costas profecti.

nis mascul.

Transuersos musculos ipse uocat quos alij latos seu latissimos. Et quos alij transversales, ipse Sirus & aliquos uocat.

At primum musculorum par est, obliquorum, omnibus in abdomine musculis superstratum. Cuius initia maximo thoracis musculo elatiori confinia, suis ipsorum terminis, ceu digitis quibusdam, in costas, sextam, septimam, & octauam inferuntur.

Ordo

Obliqui primi

Potissimum uerò ex sexta costa par istud musculorum exoritur, extremo musculi anterioris inter eos qui thoracem mouent adiacens. deinde ex alijs iam omnibus costis procedit, quæ illis partibus uicinæ habentur: cæterum fibris obliquis ad uentris anteriora uergens, toti abdominis regioni per inania, Græci *λεγνῶνας* appellāt, tum ad ilium ossa, tum ad inguina utrinque expanditur, ac pubis ossi per membraneum, sed ualidum tendinē ante inguina ortum inferitur. Pars musculorū ad anteriora spectans in tenuem exacte tendinem desinit.

Origo primorum

Connexa.

Substantia.

nit, rectis extrinsecus musculis superpositum.

Secundi
obliqui.
Situs &
origo.
Substantia.
Connexus

Alterū par musculorū est, qui obliquū fibrarū situm primis contrarium possident, ex ilium osse ducentis originem: in quod membrana carnosiore inseruntur: deinde obliqui sursum protensi musculis transuersis insident. postea quatuor costarum notharū extremis carnosiores iniiciuntur. Tendo ipsorum in membranā degenerans, longis musculis incumbit, medius inter ipsos & dictorum iam obliquorum tendinem procedens. Nam duo amborū musculorū tendines in unū coire uidebūtur.

Recti.
Situs.
Substantia.
Connexus.

Tertium par est rectorum, qui anteriore uentris parte, per costas priores mutuo se contingunt. Substantia per totam longitudinem carnosius: ab elatiore parte etiam tendo nusquam est conspicuus. quin & in pubis os carnis interuentu insinuantur. Ac in hisce partibus exacte inuicem coeūt: idq; hoc ipsis primum accidit, inferius quā amantis umbilicus est. Nam superior eorum portio adiacet quidem, non autem adunitur.

Transuersi.
Situs et origo

Quartū par transuersorum tum ex recta ilium ossis linea, tum ex lateralibus uertebrae quae in lumbis sunt, processibus oritur. Verū nō statim uterq; musculus est, quū primū enascitur, sed membra

branosum dūtaxat ligamentū ex cōmemoratis ossi-
bus productum: deinde in processu, fibris adauctū
transuersis, in musculi figurā degenerat, & cuius-
que costæ nothæ extremi partibus internis sub-
hærescit. Quāadmodum uerò musculi fibrarum
accessione facti sunt, ita rursus in anteriori parte
ipsis destituti, in latum tēdinem terminantur. Vbi
uentris sutura haud rectè fit, sed à medio abdomi-
nis ad latus utrinque ad quatuor quasi digitos rece-
dere oportet.

Porrò in hunc modum incidere omnes conue-
nit. Linea recta candida, ubi cutim ademeris, à mu-
cronata cartilagine per medium umbilicum aduf-
que pubem apparet, qua recti musculi distinguun-
tur: quæ meritò est ambi entibus candidior, quā
nulla ei caro subsit.

Iuxta huius lineæ candorem membranosi obli-
quorum musculorum tendines coeunt, qui rectos
tegunt musculos. quare lineam hanc primum leni-
ter secatis, ut nihil eorum quæ subsunt confices,
sed tendines obliquorum rectis insidentes, & su-
per ipsos coeuntes à mutuo cōtextu secernas. Nā
peculiare musculorum operculum parum studiosè
incidentibus esse putatur.

Substantia

Connexus

Administra-
tio omnium
musculorum.

Linea alba.

Obliquorum
administratio

B

Vbi

Vbi iam superficialium maximi musculi tendinem, deinde secundum sub ipso qui à secundo musculo utrinque nascitur, à rectis musculis separaueris, ac ubi utrunque utrique connexum ostenderis, rectorum musculorum confectionem aggredere. Sic enim totum opus clarum euadet, ut nihil confundatur, musculis simul cum nervosis ipsorum tenuitatibus distinctis. Nam si tendo à carne fuerit auulsus, uix poteris ipsum postea separare.

Rectorum
administra-
tio

Rectum musculum hamulo eleuabis, uel sinistra manu ad latus modicè actum, digitis uidelicet quatuor ad eius longitudinem iniectis, diffecabis, paulatim à subiectis corporibus separans: inde initia ipsorum iuxta cartilaginem mucronatam liberato. eoq; sic facto, uenas ab interna ipsorum parte inspicio, quæ ex sacri ossis musculis in hos propagatæ, sursum feruntur: deinde cum extremis uenarum quæ per thoracem ad præcordia deferuntur, in idem coeunt. Ab eadem radice singulæ uenulæ utrobique ad uterum perueniunt, per quas potissimum mamillis cum utero est communio.

Venæ in
rectis mu-
sculis extā-
tes, cum
eis quæ in
thorace cō-
sistunt, coe-
unt

Mamillis
cum utero
cōmunio

Transuer-
sorum ad-
ministratio

Restant incidendi transuersi musculi, qui membranosis, tenuibusq; tendinibus adeo peritonæo obhærescunt, ut pars eius esse uideantur nonnul-
lis

lis. sed fibræ ipsos intercurrentes apparent, quod in peritonæo non est. Diligenter itaque rem administrato, ne dum musculi tendinem à peritonæo liberas, hoc conuulneres.

De octo igitur abdominis musculis abunde satis dictum erit, si usum & communem omnium, et peculiarem adiecero. Communis sanè est, ut subiectas partes muniant quodam modo, operiantq̃: tum ut magnam efflationem, uocemque iuuent. Peculiaris, ex fibrarum situ cognoscitur. Rectarum munus, concreditum alimentum attrahere: obliquarum, retinere: transuersarum, superflua expellere.

Vsus Muscu:

Post musculos commemoratos membrana in conspectu est, subtilis insigniter, latis araneorum telis simillima: ex simplicium & primorum corporum numero, quæ & similia nuncupare legitime solemus, peritonæum dicitur, aut peritonæos membrana, aut peritonæos tunica, aut peritonæum tegmentum.

Peritonæum
Arab.
Siphag.

Peritonæi
appellationes

Nomen inde sumpsit, quòd omnibus tum uisceribus, tum intestinis, tum uasis quæ inter septum transuersum & crura sunt, item quòd uentricæ & uulvæ obtendatur: aut quòd horum omni

Vnde appellationes peritonæi sumptæ

Nota . um sit inuolucrum : unde quibusdam duæ tunicæ attribuuntur, quibus una est: quibusdam tres, quibus duæ.

Sublimes
Peritonæi
regiones

Regiones ipsius sunt aliæ sublimes, aliæ humiles. Sublimes (in animali resupinato quod incidis, intelligito) circa umbilicum, & cutem ei continuam, propeq; præcordia consistunt.

Submissæ

Humiles ac demissæ, in imo spinæ suffultæ pariter & circumdatae, prope os latum, usq; ad coxas, & pectinis ossa in longitudinem habentur. Proce- dit autem ab anterioribus partibus, ad dextram et sinistram iuxta ilia adusque lumborum uertebras: quo fit, ut omnibus commemoratis circumtenda- tur. At finis ipsius superior quidem, inferiori dia- phragmatis parti obnascitur: à qua similiter detra- here cōuenit, altius spinā accedēdo. Verū à neruo sa illius regione difficilius, quā carnosā duellitur.

Peritonæ-
um septo su-
perius ob-
nascitur

Ventriculi
initio conne-
xum perito-
næum

A septo iuxta sinistram connectitur cum uen- triculi initio, quod os ipsius dicitur, huic primum obhærescit: mox toti ipsius gibbo, crassescens in- terea, ut labor sit ipsum à uentriculo excoriare.

Peritonæum
tertia uentri-
culi tunica

Hæc est origo tunicæ uentriculi tertiæ, ut qui- dam putant omnium extimæ, quam utique & ope- rimentum quoddam & propugnaculum secundæ carno-

carnosæ natura circumdedit : quâq; fecit totius uentriculi ad spinam ligamentum, cum ijs coiens, quæ utrinque per illam ascendunt.

Prope umbilicū tenui transuersorū musculorū tendini cōnexū est, à quibus ipsum haud mediocri negotio citra alicuius auulsione liberari diximus.

Non tamen æqualis ipsi crassities in omnibus, quibus obtenditur, inesse apparet: sed in quibusdā crassiore substantia, in nonnullis subtiliore. in iecore quidem, tenuissimum uisitur: ita quoq; in liene, magis autem in renibus: crassius in uentriculo & intestinis, uesica & uulua. Quare quibusdam imposuit, tanquam peculiaris pars esset earū, quas modo commemorauimus.

Peritonæi
non eadem
ubiq; cras-
sities.

Tale autem merito circa instrumenta creatum est: quæ aliquando repleta in tumorem attolluntur. Potius enim erat, ut ipsum simul cū his extenderetur. Quòd si admodum esset tenue, non citra offensam id sustineret.

Vnde fit, ut iuxta extuberationē uentriculi partem duplex habeatur: qua magna uena cum arteria ei apposita ipsi toti sublimius insidet, & numerosa quadam tenuium uasorū series ex magnis illis in eundem propagatur, alia post aliam consequen-

Crassum iuxta uentri-
culi gibbū

ter, unique linea & ordine.

Peritonæum
loci ratione
duplex nomē
sortitur.

Magnum

Exiguum

Peritonæi fo-
ramina in in-
guinibus

Figura pe
ritonæi .ir
cularis

Cæterū peritonæum, quod extrinsecus omnibus obducitur, magnum dicitur: quod partes aliquas seorsim integit, exiguum. quos processus laxos ideo nomines licet grādioris. Illud autē iuxta elatas sui partes ad inguina utrinque foramine peruium est, per quod uasa ad testes perueniunt.

Quod si priuatim peritonæum absque omni-
bus quæ id cōtegūt, inspicere uoles, circulum quen-
dam aut sphaeram referre tibi uidebitur. Vt autem
hoc assequaris, separabis ipsum, ubi nulli musculo-
rum incumbētiū adhærescit. unus autem hic lo-
cus est, non multo post umbilici regionem, ubi pri-
mum à transuersis secernitur musculis, & solum
relinquitur. In ipso umbilico illis connexum est.

Quare malè rem intelligunt, qui ipsum perito-
næum cum neruea musculorum exilitate in abdo-
minis uulnere sarciendo, tanquã solum cõsuebãt.

Uſus ſunt cōplures. Primus, quō uniuersas par-
tes ſubiectas, uentrem, & inteſtina, uiscerāque in
fra ſeptum ſita, contegit.

Alter, quo hæc ipsa ab extrinsecus incumben-
tibus musculis interstinguit : ne quando tenuium
intestinorum aliqua, in media inter ipsos spatia in-
cidant

Error in fuer
 do peritonæo
 solo
 respopaxia
 Vfus perito-
 nxi cōplures
 anato. administ.

cidant: & dum premunt aut premuntur, arctant aut arctantur, inflant aut inflantur, motus illorum impedian: ipsaq; difficillimè recrementa deorsum transmittant. id quod nunc non accidit.

Tertius, quo sicci alimenti superflua septi auxilio propellit. Nam eodem perueniens peritonæum, quo diaphragma, nonnihil expulso uentris & intestinorum motui succurrit. Siquidem peritonæo & septo tanquam duabus manibus, supra quidem unitis, infra autem diremptis, ea quæ in medio habentur, constricta, cibi excrementa deorsum & premunt & propellunt.

Quartus usus est, quo ceu inuolucrum exactè circumdatum, stringat omnia, ne ex facili uenter flatibus infestetur. Quippe huc conducit propria ipsius facultas: qua utens, semper ijs quæ intra se continet, circumfunditur, & unde quaque ea constringit. Non parum autem auxilij adfert peritonæum, etiam quum imbecillior hic quàm ut facile circumfundatur, ex quibuslibet cibis uaporofo flatuosoque spiritu impletur: constatq; & cibum necessario interea concoctione destitui, & digestionem eius in corpus tardari. Quum autem & uenter, & intestina, & peritonæum,

*Modo excre-
mentis*

robusta sunt omnia, & circumdantur, cibus etiam flatulentus admodum ingestus, et concoquitur, et facile distribuitur.

Postremus usus est, quo omnia, quæ sub septo sunt, ab eo colliguntur, et uelut à pelle quadam unum quodque seorsim tegatur.

Peritonæo
rupto

ἑντεροκήλη

Quod si eius continuïtas uioletur, non parum adfert periculi, potissimum si quid interiorum unum sit uulneratum. Solo autem circa ilia rupto, aut extenso, intestina in scrotum deuoluuntur, qui affectus enterocèle Græcis, nostris intestinorum hernia dicitur, ex ictu, saltu, clamore, relaxatione, aut alia partium imbecillitate proueniens. Interim eo intenso intestinum laxatum in inguina abscedit,

Buboni

cèle

Aqua in hy
drope inter
peritonæum
& intestina
colligitur

ac bubonicele affectus appellatur, hoc est, inguinum hernia. Item aqua inter hanc membranam, et intestina per hydropem colligi solet, quæ ab umbilico digitis tribus abdomine cum peritonæo inciso extrahi solet. Si iecur in causa est, in dextra parte: si lien, in sinistra. Nunc ad alia se nostra conuertat oratio.

Secto peritonæo corpus quoddam occurrit, uel
Omentum teres Græci ἐπίπλοον et ἐπιπλοῦν, nos omentum appellamus, ex duplici illo, hoc est, duabus tunicis,

nicis, densis, subtilibus, mutuo sibi incumbenti-
bus, multis præterea uenis & arterijs, pinguitudi-
ne non pauca contextum, ut uentrem cuius fun-
do insidet, foueat, innatūque calorē per inediam
tueatur. Quibus autem per uulnera id excidit, ut
præscindi id fuerit necessarium, ij uentrem habent
frigidiorē, minus coquunt, & operimentis pluri-
mis indigent.

Substitia
Partes
Arab.
Zirbus
Vfus

Figura hoc, marsupium, sacculum, & peram
repræsentat. Id quod habere sic euidentius depre-
hendes, si ipsum inibi abscissum, & nulla parte uel
perforatum, uel diuulsum cupias implere, aut liqui-
da, aut solida substantia. Inde siquidem totum, si in-
tegrum est, & sibi continuum, marsupiorum mo-
do replebitur.

Omenti
figura

Quibusdam uerò animantibus haud multo in-
fra umbilicum consistit: quibusdam ad pubis ossa
descendit. Homines id habent maximum et simia
inter animantia. et inde pleriq; homines sæpe dicū-
tur ἐπιπλοοικώμια, quasi dicas omentigestores.

Sitas

ἐπιπλοοικώμια

Origo eius est ad spinam, ubi uena magna arte-
riaq; exporrigitur: unde multas propagines cappil-
lorū modo tenues recipit, ut ex uena, quas portas
uocāt, alias, sed maiores, & numerosiores: uti uide

μήνις
Omenti
origo

Admini-
stratio

bis si id ad pubem unguibus laceres, & superio-
rem ipsius tunicam thoraci expandas, inferiorem
intestini porrectam relinquens, ut spaciū ui-
deas membranis intercedens ad præcordia. præ-
ter uasa, neruo ex sexto cerebri pari sensus gra-
tia intertextum est.

Connexus

Vasorum horum interuentu, natura omentum
commisit lieni ipsi, glandulosæ carni, quæ πύ-
ργος dicitur, tenuis intestini initio, ecphysi di-
ctæ, mesenterio, colo, uentriculo, iuxta cauum.

Connexus
usus

Nam in has partes uena porta ramos mittit se-
ptem insigniores, ut postea apertius dicetur. Ad-
nascitur etiam aliquando, sed rarius, iocinoris fi-
bræ, aliàs alij, & spuria cuidam costæ, neque
huic uni perpetuo, sed ut euenerit. His autem con-
nexum est partibus, ne ipsum frequenter circa se
inuoluatur, implicetur, & multa operimenti indi-
ga relinquat.

Preparatio
administra-
tionis inte-
stini

His consideratis liberandum est ab intestinis,
quibus raris & tenuibus ligamentis cohæret. Ea
iam commota nonnihil in locum suum quantum
licet repones. Ne autem magnitudo ipsorum te mo-
retur, cum in omnibus eadem non sit.

Situm duplici modo condisces: uel ab exortu
eorum

eorum, uel ab extremo incipiens.

Primum ab ano intestinū est rectū. spinæ ē dire-
cto incūbens spaciosum, excrementi receptaculū.

Situs recti
intestini

Hoc sequitur colon, crassum intestinum, alijs
carnosius: quod à sinistro rene ad dextrum su-
per uentriculi fundum fertur, donec sæpenumere
& lienem & iecur attingat.

Coli

Inibi ferè cæcum anfractuosum succedit, me-
dio intestinorum, quod mesenterium dicitur, mo-
dicè innitens. Huic proxima sunt ileon & ieiunū
in uarios implicata orbes. Ambo regionem uen-
tris inferioris elatiorem occupant.

Cæci

Ilei & ieiuni

Restat exortus intestinorum, quem ex pyloro
intestinum excipit. Quidam hunc non prius uo-
care intestinum dignantur, quàm in orbes anfra-
ctusq; circumuoluatur. Atq; ideo alijs simpliciter
productionē, alijs cū appendice duodenūm digito-
rū, Græci ἐκφυσις δωδεκαδ' ἀκτύλων appellāt.

Exortus inte-
stinatorum

Galenus lib. 5. de
vili. parti. sympto-
m. ephysin appellat

At pars media intestina cōplectēs, uocatur Græ-
cis mesenteriū et mesaræon: utroq; nomine ab ac-
cidētib⁹, meseterio quidē à situ, mesaræo à ppria
substātia, indito. Originē ducit ex peritonæo iu-
xta spinā, id quod cognoscēs si quæ circa pylorū
sunt et intestini pductionē denudaueris: deinde et

Mesenterii

Origo me-
senterii

continuū

continuum uesticam, tenue intestinum et crassum.

Venæ me-
sentericæ
Arteriæ
Nervi

Omnes uenas ex iecore in ipsum descenden-
tes, unâ cum uicinis arterijs, & nervis in orbem
cōplectitur, quemadmodum intestina: ad quæ illæ
excurrunt, ubi ceu radices in arboribus inserun-
tur. ac deinde inuicem coeūtes, ad unum omnes
principium perueniunt.

Venæ me-
senterii

At uenæ aliæ mesenterij, uersus iecoris portas
tendunt, distribuendi chyli gratia: unde et manus
Mang / iecoris, iecoris dicuntur, in quibus primū etiam sanguis ge-
neratur. aliæ propriæ sunt ipsius, in hoc factæ à na-
tura, ut intestina nutriât, nō terminantes ad iecur.

Omnes autem uenas, quæ ad iecoris portas in
unum colliguntur, ex facili comperies: arterias ue-
rò non item, ut quæ magis exangues sint, & cras-
siori tunica obductæ.

Sed præstat ea ex toto corpore exempta per se
inspicere. Nam ad lucem ipsa prout libet poteris
uertere, et multifariam aliàs ad aliam figurā trans-
ferens, tum in ipsis particularum constructionem
exactam tenere. Quod ut commodè præstes, tria
Admini-
stratio funiculis intercipiendâ ueniunt: rectū intestinum,
amplo satis spacio, ne quid ex ipsius musculis inci-
das: item uenæ portæ ramus insignis qui ad mesen-
terium

terium est: postremum ieiuni principium, cauens, ne meatum biliosum uioles, qui ipsi inseritur.

Sunt itaque gracilia in multos anfractus conuoluta: primum ieiunum uasorum complurium serie intertextum. Ita autem dictum, quod semper inane sit, ne minimum quidem cibi in se cōtinens.

Ieiunum
unde dictum

Alterum ileon, unde et morbo nomen, substantia huic simile. Differt autem quod nec uacuum reperiatur, nec uasis tot scateat, idq; parte caua. Nā cum permulti in eis sint gyri anfractuum, necessario pars ipsorum altera gibba, altera caua existit.

Atq; hic usus tenuiorum est, nempe nō ut concoquant, sed ut totum id quod in succum uersum est in uenas ex iecore in ipsa pertinentes transumatur. Non enim antea cibus à uentriculo emittitur, quā perfecte sit cōcoctus: quanquā & transitu per intestina magis elaboretur.

Tenuiorum
intestinatorum
usus

Idcirco anfractibus gracilium intestinorū multis opus erat: ut si quid alimenti effugerit, dum primum orbem permeat, in secundo tunicam illorum (ad quam uenæ oris hiant) contingant, atque ideo etiam ora uasorum. Sin hunc quoq; effugerit, tertio, uel quarto, uel quinto, uel alio deinceps.

Itaq; ratione angusti intestinorū transitus plurimūq;

Arteria-
rum oræ
riumq; orbium, quælibet cibi pars tandem uasis
orificio appropinquare cogitur. Verū arteriarum
oræ ad intestina peruenientes, modicam cibi por-
tionem, uenæ plurimam transsumunt.

Crassorum
intestino-
rum usus
Crassa, nempe rectum, colon, unde & coli-
cus dolor appellationem sumit, atque cæcum, se-
gregatam alimenti superfluitatem excipiunt, eoq;
uasis non indigebant transsummentibus: anfractu-
sa autem, ne cumulatum fiant excretiones. ac ne
assidue egeratur, coli amplitudo per longa inter-
ualla efficit, tanquam secundus quidam uenter sic
cis recrementis submissus: sicut & uesica urinis.

Vfus me-
senterii
Porro uasa commemorata, ne dum animal sa-
lit, aut cadit, aut uehementem ictum extrinsecus
experitur, frangantur, rumpantur, & affician-
tur, natura mesenterium in regionibus interme-
dijs uasorum uacuis duplex, tunicam ualentem,
quæ singula conuestiat, suiq; ipsis ligamentum,
& propugnaculum, machinata est.

Vfus glan-
dulosi cor-
poris
Quum autem uena, arteria, neruus, inibi in ra-
mos diuaricentur, merito scissuras earum, ob quas
facilius afficiuntur, glanduloso corpore, quod etiã
πρόπυρρος appellauit, repleuit. Huic molli & me-
diocriter cedenti materiæ uasa hæc omnia impli-
cuit:

cuit: ne duro statim corpori incidant.

Porro singula intestina duas habent tunicas: internam carnosiore, externam membranosiore: quam enim tertiam in his nonnulli arbitrantur, peritonæum est, ipsis obtensum, in tunicā planē degenerans.

Intestinorum
tunicæ

Duplex autem facta est, partim ut uirtus excretoria ipsorum esset ualentior: partim, ut hæc ipsa instrumenta minus afficiantur. Nam aliquando interior per dysenterias, aliosq; affectus longos putrescit, exteriori salua; eoq; ægroti nonnumquam euadunt.

Quare duplex tunica

Porro fibrarum motu omnes tum actiones, tum facultates fiunt: circularium, seu transversarum excretoriæ, erectarum attractoriæ. Quibusdam intestinis, quædam fibræ rectæ ad longitudinem intendantur, ad transversarum defensionem. Periculum enim erat, orbiculares à mutuo commercio diuelli, nisi à rectis extrinsecus cōtinerentur, ueluti à ligamēto aliquo. Eius rei causa tales in recto intestino permultæ sunt, quoniā copiosis & duris superfluitatibus sicci alimēti inibi collectis tunicas intestini eius circūtrahi fuit necessariū. (sensui,

Fibræ transuersarum

Nervi intestini

tum

Bilis meatus
In ecphysum

tum excretioni ipsorum inferuientes. Bilis autem meatus in ecphysum intestini ex iecore descendens, uehementiam actionis adiuuat, & pituitam insidentem expellit.

Iam uerò exemptis omnibus intestinis, uentriculi, iecoris, lienis, renum, uesicæ & uulvæ in fceminis natura consideranda est, dilatis ani musculis, qui nisi pube dirempta nequeunt demonstrari.

In quam itaque partem, cibum animantia recipiunt, uentriculus nominatur. incipit à mucronata cartilagine, medius exactè inter sinistram & de-

Situs.

xtram animalis partem. Sed maxima eius portio dextram occupat: utrobique singula habet uiscera: dextro latere iecur, cuius fibris tanquã digitis cõprehenditur: in sinistro, lienẽ inferius protensum, ut ab ijs concalescat, & cibi ab ipso. Rotundus,

Figura
rolin
da.

quoniam hæc figura & minimum iniuriæ opportuna, & maxime capax. Oblongus, quoniam inferius ad intestina procedit: supra stomacho committitur. Fundo ampliori, quàm ostij regio est, eo quod hoc deorsum uergit quum homo erigitur. In posteriore parte ad spinam cauus.

Tunicæ
ventriculi

Ventriculus hic ex duobus latis tenuibusq; corporibus constat, cœu plexibus sibi inuicem coniun-

Etis:

Etis: quemadmodum intestina, sed dissimilibus natura. Nam interna uentriculi tunica, ut stomachi, membranosa est: rectis fibris superne, deorsum procurrentibus intertexta. Externa uero carnosior transuersis, quales habent duæ intestinorum tunicæ, idq. bona ratione. siquidem intestina distributioni dicata sunt: uentriculus autem, stomachus, & os ne iniuria afficiantur, cōstructa sunt. Nam duras, magnas, asperasq. moles sæpe deglutimus, à quibus particule contunderentur utique, raderenturq. nisi duræ & densæ factæ essent.

Hinc tunica ori, stomacho, & uentriculo cōmunis, rarior molliorq. fit paulatim adusq. uētriculi fundū. Nā instrumentum primū cibus occurrens, priusquam aliquo modo conficiantur elaborenturq. ratio fuit omnium id fieri ad iniuriam contumacissimum.

At etiam continua est interna uentriculi, stomachi, & oris tunica. Hoc enim accomodatius erat cibus attrahendis.

Fibris hæc rectis intertexta est. Attrahat enim Fibræ uentriculi uentriculus cibum & potionem per stomachum oportet, huiusmodi fibræ ceu manibus eliciēs: propellat autem transuersis: intestinis uero, quoniam

C

attra

attractoria facultate non indigebant, solæ ad expellendum idoneæ fibræ sufficiunt.

pyloron

Porro meatus uentriculi inferior, quem à portæ similitudine pylorum nominant, fundo intestinis uicinus, ore ipsius arctior est, quod rudes, non tritas, duras, magnasq; moles aliquando animal deuorat: ad quarum ingressum, amplam uentriculi uiam esse oportet. infra e contrario, nihil magnum, durum, non uersum in succum, crudumq; transit. atq; hinc etiam stomachus amplior est uentriculi orificio. initium intestini, quod ecphysis dicitur, pyloro strictius. In plerisque animalibus glandulæ inibi sitæ angustiam augent: maxime cum uentriculus retentoria facultate utitur, concoctioni intentus. tunc enim utrumq; ostium arctissime coactum commissumq; clauditur. quum expellit, omnia constringit alia, congregat, & arctat: meatum uerò aperit, per quem ea quæ ppellit, euacuari oportet.

Venæ uentriculi

Venæ paucæ ad inferiora uentris, pauciores ad eius orificium, paucissimæ eaq; obscuræ ad stomachum perueniunt, ex iecoris portis profectæ, eo quod ubi coqui tantum cibos oportet, omnino paucis opus est transumentibus, quantumcunque iam est benignum & utile. At ubi concoctum iam di-

stribui

tribui quā citissime oportet, pluribus indiget, eoq;
intestina uasis scatent quā plurimis,

Itē arteriæ exiles magnæ illius per spinā reptan- Arteriæ uen-
tis soboles, uitalis roboris gratia in eū perueniunt. tricoli

Neruorum haud exilium par ex cerebri coniu- Nerui
gatione sexta ad uentriculum defertur, dispargi-
tur, implicat, intexitq; ipsum, præsertim eius os &
partes ori uicinas aliasq; iam ad fundum usq; pro-
currens. per os ueluti riuos & ductus aliquos uis
animalis à cerebro dispensatur, qua uenter sentit
indigētiam, & biliosi humoris, si eò irrūpat, rosio
nē: præsertim in orificio, qui cardiogmus dicitur.

Ad hæc uas uenosū ex liene in os ipsius porrigi- Vas uenosum
tur, qđ humorē defert melācholicū, quo appetitus ex liene,
excitetur, uētriculus cōstringatur corroboreturq;.

Omentum habet ante, uasorum traductu con- Connexus
nexum, corpus densum simul et læue. Densum, ut
intus caliditatem natiuam concludat: læue, ut sine
molestia pressuq; calefaciat.

Retro spinæ, musculorum filamētis adfixus est, Colligatio
qua parte gibbus est: his quidem, ut substerniculo
cuidā molliori: illi uerò, tanq̃ propugnaculo cuidā
dēso et crasso. Suprà cesophago cohæret, infrā in-
testinorū initio.

C 2 His

Iecur

Situs

* æque

Magnitudo

Substantia

Facultas

Figura

Fibræ ioci
noris
αβγδ

His ita administratis, ad iecur accedito, quod uētriculo insidere diximus. Maxima huius portio in omni animantium genere dextram sedem occupat: quāquā & sinistram, sed nō quæ in omnibus.

In hominibus autem, si ad alia quædam animalia conferas, perquam magnum: maius timidis & gulosis, in pluresq; diuisum fibras. Substantia sanguini euaporato, incrassatoq; simile est: quam parenchyma appellant, prima significationis officina: propterea & uenis quæ ad uentrem & intestina pertinent, facultas quædam inest sanguifica: qua succum illum qui ex cibis distribuitur, uenæ meseraicæ in sanguinem conuertere natæ sunt, priusquam ille ad iecur perueniat.

Porro gibbum est & læue, quā gibbū, septum transuersum attingit: cauū uero & inæquale, quā uentriculo insidet, quæ figura rupiū præcipitio nō absimilis est. Verū in omnibus nō respōdet, sed latitudine, longitudine, crassitiq; altitudine, fibrarū numero, inæqualitate ex anteriori parte, quā crassissimū est, & summitate ambiēte qua extenuatur, inuicē diuersum est. Etenim in quibusdā ne fibras quidē habet, sed ex toto rotundū, minusq; rectū: quibusdā duas, alijs plures: multis et quatuor obtinet.

Hoc

Hoc uiscus omnium uenarum est principium: etenim duas ex sua ipsius substantia grandes emit, è quibus in omnes per totum corpus uenas sanguis dispensatur. Altera in caua uisceris parte est: altera ex gibba emergit.

Iecur uenarum principium

Prior itaque, in quam omnes ex mesenterio ad cauam iecoris partem colliguntur. superficialia et caudicis nomine *σελεχιόια* Græcè, Anatomicis Portæ iocinoris appellatur.

Portæ iocinoris

Huius uenæ, ut iam ante dictum est, insignis ramus primus est, qui in cauum uentris pertinet: secundus in lienem. Cuius partibus uniuersis ubi propagines sunt transmissæ, quædam portio huius uenæ ad gibbum uentriculi emergit: quædam ad sinistram omenti regionem diuarcatur. Tertius ramus ad sinistram, extremum mesenterium grandium intestinorum usq; ad sedem perreptat. Quartus à dextra regione iuxta pylorum, et gibbam uentris partem effertur: propagines eius in omentum tendunt. Quintus dextra parte magnæ uenæ ad coli mesenterium diuarcatur. Reliqua tota portio uenæ, quam portas appellauimus, ad medium duorum prædictorum intestinorum peruenit: quæ etiam multos ramos mittit in primum intestinum iejunum: deinde

Distributio uenæ portarum

de tenue. finis ipsius intercurrit, & partem coli exiguam, ei continuam.

Venarum in
iecore distribu-
tionis ratio

Has igitur omnes in unum iuxta portas coëuntes, natura rursus in quāplurimas diuisit. Primum in singulas iocinoris fibras, singulos ramos insignes inserit: quod uidere est, si laminam quandam aut ferri, aut ligni per maximū uenæ os in aliquā fibram coniicias, leniter propellens. Hæ rursus fibrarum uenæ, in multas exiles diffunduntur, tanquam caudex in ramos: deinde illi rursus in surculos quosdam. Postea illi ueluti in germina quædam tenuia desinunt: ob eam nimirum causam, ut alimentum diutius in uiscere immorans ob tantum uasorum implexum, & itineris angustiam, exacte in sanguinem transmutetur.

Vesica fellis
βύσις χοληδό

χὴ

Hoc intellecto priusquā ad gibbam iecoris partem peruenias, uesicam quandā exiguā fellis receptaculum, meatusq; nonnullos considerato: quos, quia bilem recipiunt, sicut illa, πύξις χοληδόχως Græci nominant. lidem ex iecore bilem, ut renes urinam trahunt, eliciuntq;.

Procedat itaq; ex maiore iecoris fibra parte caua canalis exiguus, qui bilem in uesicā sibi appendulam deriuat, qui in principiū ieiunni intestini pertinet.

tinet, paulo infra pylorum. Vnde nonnulli uicinitate decepti, in fundum uentriculi peculiarē meatū fellis capacē porrigi affirmant. Sunt hi meatus bilis in iecore priores, quā uenæ alimentū excipientes, ut commodo ipsorum situ purgatū iam sanguinem caua uena excipiat. Ita arterias meatibus his minores, quæ insiti caloris symmetriam toti uisceri conseruent, soli cauæ regioni tradidit natura, sciēs gibbæ ex septi uicinia motū esse cōtinuū.

Arteriz iocinoris

Omnia hæc contemplatus gibbam iecoris examinato. Ex hac omniū totius corporis uenarū maxima prodit, quæ caua ob magnitudinem dicitur, per totā animalis longitudinē excurrēs: sursum ad cor, deorsum ad spinā reflexa: in qua primum sanguis purus colligitur, sed per initia tenui & aquosa humiditate multa plenus: quā Hippocrates alimentum uehiculum nominauit. Quomodo autē hæc uena distribuatur, in processu sermonis dicetur: si hoc adiecero, ea uiolata, mortē sequi præsentaneā.

Vena caua

Porro simæ partis uenæ cibū transsumētes cum ijs quæ gibbā perreptant, nō coëūt: id quod apparet lamina & carne scalpello diuisa. Habēt autem ambæ tunicā tenuē, qualem nulla in toto animāte alia: siquidē hoc sanguificationi magis cōferebat.

Simæ partis uenæ cum ijs quæ gibbā perreptāt, nō coeunt

Nervi iecoris

Superius dictum est, peritonæum iecori tenuius obduci, quod ipsius tunica nunc & uelamentum dicitur, in quod neruica propago sextæ cerebri cōiugationis inseritur, in uiscus ipsum non omnino, aut certè non in totum, eo quod satis est ipsi, cum naturalis facultatis principiū sit, hebes aliquis sensus, qui fit per distributionem.

Connexus

Cæterum connexum est hoc uiscus uentri, & omnibus intestinis uenarum commertio, & tunica ea colligantis, quæ à peritonæo ducit originem. Septo autem alio ligamento, substantia peritonæo simili, ut quod originem habeat ex iecoris operimento, & tunica septum ab inferiore parte succingente: uerum robore & contra iniurias firmitate permultum à peritonæo iure uariat, ne rum patur in uehementiori motu. siquidem cum erecti steterimus, necesse est iecur à septo suspendi.

Quin & cor: li per septum cōmittitur: etenim caua uena, quam ad cor dixi ascendere, ut postea audies uberius, cōmune cum iecore habet durum crassumq; tum inuolucrum, tum ligamentum, quo septo iunguntur: ne dicam arteriæ cōsortio, ut nerui, cerebro: uase uenoso, lieni.

His in præsentia relictis, ad lienem iecori oppositum

situm ire tempestiuum est: mox reuerti ad uenas,
quæ ex caua iecoris propagantur.

Lien igitur in sinistra animantis parte consi- ^{Lien}
sit, ^{Situs} concauo ipsius in dextram conuerso ad iecur
& uentriculum inferius. Magnitudo & color nō ^{Magnitudo}
est idem in omnibus. quippe leo, canis, omniaq; ^{Color}
fortia & calida animalia nigrum admodum obti- **Nota.**
nent: sus autem, et humidiora frigidioraq; albican-
tem magis.

Corpus huius uisceris, quod parenchyma uo-
cant, rarum & laxum est spongiæ modo, ut faci-
lius crassos humores ex iecore tum alliciat, tum su- ^{Vas}
scipiat: læuius est quàm iecur, non tamen rubicun-
dius, aut flauius: quia subtili quidem, sed atro san-
guine nutritur.

Caua uisceris regio tum arterijs numerosis et
grandibus, tum uenis intertexta est. His crassius at ^{Partes}
trahit alimentum, illis subtilius. Veruntamen san-
guis in arterijs ex crassa quoque & melancholica
superfluitate oritur, uehemēter elaboratus. Si quid
elaborationē in liene effugiat, nec possit in tenuis
probiq; sanguinis speciem conuertere, id totū ad uen-
triculi os, per uenosum canalem lien eructat: non
parum illic, ut dixi, utilitatis præstiturum.

C 3 Arte

Arteriarum
ulus

Arteriæ itaq; potissimum tum humorum ex iecore confectioni conducunt, tum carnem lienis ut rara sit tuentur. præterea motu suo continuo insitum parti calorem conseruant, eleuatione refrigerantes, submissione fuliginosa recrementa expellentes. quæ quum propter humorû in eo subsistentium prauitatem & crassitiem plurima sint, merito tum multæ tum grandes extitere.

Sima itaq; ipsius pars uenarum cōmercio cum portis iecoris iungitur, arteriarum cum corde: uenosi cuiusdam canalis, uenarumq; propaginum distributione, uentriculo, ut etiã omenti regionibus.

Gibbæ, cum ad spurias costas ac ilia recedat, nulum uas insertum est, sed ea fibroforum ligaminum aliàs aliorum traductu uicinis partibus cōmittitur.

Tunica
lienis

Iam tunica lienis, quæ omni ex parte ipsum inuestit, et operit, ligamēti ad cōmemorata uia præstat.

Administra
tio

His demonstratis tria ueniunt funiculo intercipienda, stomachus per quem cibus in uentriculum desertur: uena portæ, elatius: si prius expenderis meatum bilis capacem, qui in principium ieiuni intestini descendit: item arteriã iecoris, neruūq; ipsius, & uasa uesicam uellis alentia, & neruū: quæ à portis scalpello acutiore diuidentur: deinde com-

memo-

memorata lienis arteria ligari debet, quæ in ipsum multifariam spargitur, neglectis ipsius capillaribus ramis cum neruo. Quibus amputatis, lien, omentum, & uenter ad manū sequetur, iecore ad uasorū distributionē indicādā in corpore relicto.

Nunc ad reliquas partes inferiores ueniendum est, ac primum ad urinæ dicatas. Itaque dextra iecoris pars manu eleuatur, quo uenæ cauæ diuisio in conspectum ueniat: quæ, uti superius comprehensum est, cum primū extra iecur fuerit, quæ retro septo annectitur, partim sursum, partim deorsum magnæ arteriæ incumbens cōtorquetur. Vbi priusquā in lumbos descendat, uicinis partibus exiles impartit surculos. Deinde maximas omnium ipsius ppaginum singulas in singulos renes subiectos, ut maxima arteria alia duo uasa insignia ab inferiori parte, mittit: dextram uenā superius: ut & ren eius partis habetur. Sinistra inferius, quæ serosam humiditatē à sanguine secretā in renes deferunt.

Siti sunt hi prope cauam uenam, paululum sub iocinere. Dexter autē in omnibus animantibus eminet elatior, nōnunq̃ iecoris fibrā attingēs, quia ita expeditius ē directo attrahit. Aliquādo, sed raro, sinister prope dextrū, aut etiā sublimior inuenitur: quando

Venæ cauæ
distributio

Venæ sanguinis serum deferentes
Venæ emulgentes
Arteriæ
Arteriæ eodē pertinentes
duæ
Renum
situe

quando nimirum iecur duas tantum fibras habet: id quod aliquoties observatum est, nonnunquam unus tantum apparuit.

Substantia

Carne cōstant densa, solidaq; facultatibus prae-
dita, quibus aquosam humiditatem primum ad se
alliceant, deinde alienum à familiari separent: po-
stea id per meatum, ab urina dictum *ὀυρητῆρα*,
ad uesicā expellāt: idq; diuersis uasorū oris, ut aliae
attractioni, aliae expulsiōi seruiāt. Insuper bilis etiā
flauae multum attrahit, & ferè id eius uniuersum,
quòd utiq; arterias eius et uenas habere cōtingit.
Item non parū sanguinis, quòd scilicet eius est hu-
midius, & subtilius. Verum biliosum excremen-
tum, quodcunque non fuerit admodum crassum,
Vina celox cum urinis egreditur, unde urinae flauescunt. Ne
autem sanguis ita per meatum urinarium excidat,
quod aliquando in renum profluvio cōtingit, den-
sa firmaq; facta est ipsorum caro, in quam ille re-
gurgitat, exundatq;: & hinc iam paulatim uapo-
ris modo in totam ipsam disseminatur, apponitur,
adnascitur, uerum deniq; nutrimentum efficitur.

Sinus re-
num

Sinus in utroque existit, corpore quodā mem-
braneo circumdatus: quem ut uideas, alterū è duo-
bus renibus (dextrum autem potius sinistri uasis
semina

seminarij gratia) adipe membranosa ipsi obhærescente denudato: ac ubi uenam, qua sanguinẽ defert, funiculo interceperis, per gibbam eius partem in longum diuidito, usque dum scalpro ad sinũ eius perueneris: in quo uasa plures in ramos diffundi cernes, ac membranã, qua urina distillat in alium sinum minorem, quem excipit meatus oblongus, quem *ὀυρητῆρα* nominauimus.

Administra
tio

Feruntur hi meatus urinarij ex renibus singuli albicantes, ualidi, substantiæ uesicæ similes, anfractuosi circa uesicæ, cui inseruntur, initium. His peculiaris tunica adest, similiter omnibus, quæcunque peritonæo suspensa sunt, obducta. hanc ungibus, aut hamulo usque ad extremum excorabis: ratione in hoc opere habita, si sceminam disseces, uasis seminarij, quod meatui illi incumbit, testiculi, & ipsius uteri: si masculum diuidis, solius uasis seminarij.

Meatus
urinarii

Quibus absolutis, pubis ossa, nisi prius semina uiri uasa malis persequi, inuicem dirimi debent, aut potius ad trium digitorum spaciũ excindi, non præteriens tendinem, qui penem tenet erectũ. Hac parte sic aperta, uesica tota cõspectui sese offert: quam intactã malim relinqui, donec genitales partes

tes persecuti fuerimus, quæ in hunc modum tractandæ sunt.

Vasa semina-
ria ortu uari-
ant

Venæ semi-
nariz

Vasa seminaria sunt et duæ uenæ, & totidē arteriæ, singulæ utraq; parte, magnæ uenæ, magnæq; arteriæ propagines, per ilia deorsum in testes sanguinem deferentes: quæ ortu suo inuicē uariant.

Vena in dextris regionibus, ab ipsius cauæ nō latere, sed medio ferē sub ea, quæ hac parte in renes tēdit, originē accipit. Quæ sinistra parte testiculo ⁱⁿ inseritur, ex ea, quæ ⁱⁿ ad renes fertur, pcedit. cui nō nunq̃ ramulus à caua accedit, et cū hoc unā pgit.

Hæ uenæ seminariz deorsum mēbranulis dorso annexæ feruntur, quibus iā in iliū regionibus arterias cōiunctas reperies, longē aliter oriētes, quā uenæ à caua: quod antea à nullis Anatomicis scriptū reperi, nec animaduersum opinor. Nuper autē

Vesalij

opera Andreae Vesalij Imperatoris myropolæ filij, me hercules iuuenis magnæ expectationis, ac præter singularem medicinæ cognitionem, in utraq; lingua etiam eruditi, in corporibusq; discandis dexterrimi, post longam partium disquisitionem inuenimus. difficilius autem reperiuntur,

Arteriæ se-
minariz

Negligentiæ
Anatomico-
rum causa

eo quod exangues sint & albicantes uti partes uicinæ. At neglexerunt Anatomici earum originem disquirere, tali axiomatico contenti, paucas ad

modum, aut nullas in regione inferiori uenas citra arteriæ consortium deferri. *Axioma*

Verū tu ortum ipsarum hunc in modū disqui-
res. Primo cauam uenā ab arteria, quæ illi ad fini-
stram subiacet, digitis tuis, aut unguibus diuelles,
adipeq; liberabis. Quo factō arterias utraq; infe-
rius paulo quā ubi dextrā oriri uenā diximus, ex
medio ipsius arteriæ magnæ corpore prodire cer-
nes, ex aduerso sibi oppositas. ac propemodum cō-
tinuas, quæ adipe cum membranis detracta, ad ue-
nas communi uelamine super pubis ossa, per peri-
tonæum deferri conspiciuntur.

Admini-
stratio

Astruaz
seminariay
ortus

Itaq; apparēt arteria & uena ad utrūq; pceden-
tes testiculū, nō recto itinere, sicut ad alia uniuersa,
uerū multifariā prius inuolutæ capreoli ac hede-
ræ modo, ac exiguā quandā ex se propaginē parti-
culæ quæ capiti testiculorū incūbit, ἐπιδιδυμ-
ιδæ uocāt, trāsmittūt, priusquā testiculū ingrediā-
tur, in quā cōplures fistulæ ex illa serosi humoris
plenæ pertinent. In his multis anfractibus superia-
cet uena arteriæ, flexus multos, æqualesq; nume-
ro ambæ facientes instar retium, in quibus ante-
quam ad testiculū perueniant, sanguis modicē
albescens conspicitur: tandem cum testiculū ua-

Anfractus
uasorum

Epididymis

† epididymide

sa

sa contigerint, seminis substantia in ipsis manifeste apparet: uerum pauca, & roris modo sanguini permixta, longè aliter quàm in testiculis. id quod indicabitur, si arteriã, uenamq;, specillo prius ipsi iniecto, ad testes usque recta linea diuidas.

Testiculi
Situs
Substantia
Partes

Epididymis.

Masculorum
generatio

Facultas testium

Hi autem ex ilium regionibus, musculis utrobique singulis dependent: molli carne præditi in masculis, rotundi, oblongi, cauernosiq;, ut humidũ quod in uasis præparatur, excipiant. Epididymis autem, hoc est superior testium particula, fortior illis est, solidior, et sicciore: ^{quãtũ fortior} illa sunt uasa seminaria, mirabili naturæ opificio uerum dexter sinistro est uaricosior, flexuosior, eoque fortior, qui masculos procreare solet: aliquando contrarium accidit.

Trahunt testiculi serosum humorem, quem uasorum anfractus ipsis præparant: deinde qualitatis ipsius potiti, ipsiq; suam elargiti, paulo post superfluum seminarijs meatibus reponunt. hi inter coeundum cum spiritu uitali excernunt, qui ex arterijs cum seminali humiditate euacuatur: ut minime mirum sit, intemperate coeuntes, imbecilliores effici, ac nonnunquam interire: quum purissima utriusque humoris portio ex toto corpore auferatur.

Intemperata coitus debilitas Cate.

Cæterum syncerissima seminis qualitas in testiculis existit: ideoq; illam celerrime uniuersis corporis partibus transmittunt, ut cerebrū nervis sensum motumq; cor arterijs pulsum. Quæ sanè facultas in masculis, roboris & uirilitatis: in fœminis, muliebritatis causa existit.

Qualitas testium

Virilitas.
Muliebritas.

Operiunt utrunq; testem duæ membranæ: interior tenuis est, carnosæ, exanguis, alba, Græcè dicitur ἐπὶ τοῖς ὀστέοις. Superior ualentior tunica est, internæ uehemēter eius parti inhæres, Græci δ' αἰστρον appellant. Cōmune deinde omniū uelamentum rugosum, testibus circumdatum, scrotum Latinis, ὄρχεον Græcis dicitur.

Membranae testium duæ

Scrotum

Porro capiti testiculorum, quam ἐπὶ τοῖς ὀστέοις appellauimus, uasa, quæ sanguinem & spiritum ipsis deferunt, anfractuosis circumuolutionibus adhærescentia in unum desinunt meatum seminarium longissimum, qui genituram ex superiori testium parte transsumens, ad pudendi originem effert: uaricosum processu iuxta uesicæ ceruicæ prope modum, unde Græci παγασάτυρ κισσοειδὴς nominant.

Recentiores hæc uasa nominant præparantia Meatus hos deferentia

Varicosus præparantes

Hi meatus utrinq; singuli, quæ uasa commemorata descenderunt, eadem per peritonæum membrana

D brana

Glandulosus
prostates

Quatuor uasa

in duo pri-

mū, duo hæc

in unum dein

de meatum de-

finunt

+ nō illa maius
fuit sed hanc
minores

Venæ hæ
morrhoides

Vesica

Vfus

Cervix
vesicæ

brana inuoluti tendunt: inde rursus non amplius extra pubis ossa, uerū penitius subterq; ipsa indecliue inter duo corpora glandulosa porriguntur, quæ *ἀδηνοςιδεῖς πρὸς ἄτρας* nominant. Vbi *σῖ-
nistes* & dexter in unum coeunt meatum, qui *ρε-
κτὰ* sub uesicæ ceruice in urinae canalem fertur.

Iam integrū est uesicā aggredi, ac eius ceruicē, quæ Græcā *Σ* literam refert, si prius uenas, quæ ex magno illo in utrūq; crus diuaticatu propagantur, ubi grandis arteria cauam uenā conscendit, inspexeris. Prodeunt illinc uenæ hæmorrhoides dictæ, quibus sanguis melancholicus excernitur: itē ad musculos abdominis, quæ cum illis cōmittūtur, quæ à māmīs deorsum uergūt, in super ad ceruicē uesicæ, et testiculos. Quæ omnes, nisi animal fuerit præpingue ac obesum, facile possunt uideri.

Secutus itaq; meatus urinarios sub pubis ossibus, ex renibus descendētes, statim in uesicā incidēs, ex earū partiū numero habitā, quæ excrementorū sunt receptacula: etenim in hanc renes, ueluti in lagenā, urinā deponūt, idq; per meatus *ὀυρητικὰς* dictos, qui obliquo itinere ei inseruntur, ne quippiam inde ad renes regurgitet.

Cervix ipsius prope meatū seminarium est, qui
ex

ex epididymide prodit in pudendum. subiacet huic
inferius pars recti intestini, & os sacrum. Cæterū
angustus uesicæ meatus inest, & omnis fibrarum
species, rectarū, obliquarū, & transuersarū. Cer-
uicē ambit musculus transuersis cōpositus fibris:
obliquis autē uesica intertexta est præcipuē, ne fre-
quēter sit excernendū. Nā quū omnes extēderit,
urinæ circūapplicatur, cōtrahiturq; donec abun-
de repleta indolescat, musculo transuerso ad hoc
auxiliante. Quū uerò excretioni incubuerit, alias
quidem fibras remittit, transuersas autem solas in-
tendit. Cui operi musculi & abdominis et uesicæ
cervicis non parum opitulantur.

Meatus ue-
sicæ
Fibræ
Musculus
colli uesi-
cæ

Preterea
si intelligit
quod dicitur
latitudine male
verat.

Musculus ille transuersus, primo quidem est ut
cōtactus undequa; id quod in meatu continetur
propellat, deinde ut uesicam claudat, licet sine illo
claudi possit. Verū ut quicquid eo exprimēte in uri-
nariū meatū incidit, id diutius ibi non immoretur,
rectē extrinsecus appositus est, quomodo etiā ori-
uesicæ claudendo seruit. Præterea hoc præstat,
ut quum urina mordax est, ocysus excernatur.

Vsus mus-
culi

Hæc sequuntur pudenda, quæ ex ossibus pubis
atq; superis earū partibus pdeūt, ligamētis et tendi-
nibus affirmata, hūc in modū cōsecabis. Specillum

Pudenda

Administra-
tio

D 2 aut

Admini-
stratio

aut spatula peni usque ad uesticæ fundum inditur: mox super hanc linea recta in sinum usque ducitur, ac ita pars distenditur. In qua administratione tria obseruato, nempe quomodo uas seminarium ceruici uesticæ, & meatus urinarij uesticæ ipsi inserantur, deinde transuersi muscoli naturam.

Canalis ue-
rendorum.
Neruus cō-
cauus

Canali penis, qui ~~et urinae et semini commu-~~nis est, secundum longitudinem per medium ex- porrecto neruus incumbit cōcauus, qui spiritu repletus tenditur, inde penis erigitur. Ex utraq; par-

Musculi

te duo adhærescunt muscoli, ut meatus, ceu à manibus quibusdam tractus, in utranque partem dilatetur, ita ut rigidum & inflexile totum maneat pendendum. extrinsecus par & uenarum & artierum in penem ex superioribus descendit, alimenti præstandi gratia. Summitas penis glans dicitur, in qua foramen cernitur: huius cuticula præputium nominatur. Inferior ipsius penis pars in longitudinem uergens, ῥαφὴ, quasi sutura uocatur: quæ ad sedem usque, taurus. Spacium penem & anum intercedens, πρὸ πινάκων dicitur.

Venæ &
arteriæ

His consideratis, uesticam, quæ recto intestino innitebatur, auferto, quo musculos ani examines.

Ani mu-
sculi

Sunt autem duo obliqui, non magni, sed membranosi,

nos, latiꝫ, ad sedis utranque partem producti ex ligamento, tum quod ex sacro osse, tum quod ex pectine oritur utrinque.

Horum actio innotescet, si ijs quæ adiacet ablati, anum ad musculi initium attrahas: ac quomodo reuelletur uidebis. Nullus autem alius musculus illum e regione detrahit, ut in plurimis particulis habere certum est: sed à musculis in abdomine sitis, qui una cū septo transuerso intestina premūt, & per illos, quodcunque in ipsis cōtinetur, sedem propelli contingit, & frequenter adeo extrudi, ut ne à duobus quidē relatis musculis prompte queat retrahi, sed manibus egeat auxiliatricibus.

Infra hos musculos alius quidā transuersus existit, qui circulatim sedē amplectitur, ualide ipsum constringens, unde & σφύκτης à Græcis dicitur Musculus σφύκτης ci meruit. σφύκτης Eo igitur tempore, quo animal aliuū exonerat, octo abdominis musculi pariter cū septo, Egestio quō fit. pro communi omnium musculorum functione tenduntur, orbiculari sedis musculo relaxato, reliquo omni tēpore circularis hic musculus constrictus, os sedis claudit: quē et ipsū facile spectabis, cute tota, quæ his locis obducitur, primū amputata. Administra Incidendi modus cū alijs omnibus musculis cōmunis est no

D

3

Huic

Extremum
an

Hæmorrho
ides

In foeminis ua
sorum semina
lium diuaria
tio

Vasa seminalia
quæ testibus
mulieribus in
seminantur

Vulua

Huic subiacet corpus transuersum, medium substantia inter muscolum & cutem, ceu ex ambobus conflatum: in quo uenulae quaedam extant, ore hiantes. quæ stato tempore sanguinem crassum feculentumque excernunt, unde hæmorrhoides appellantur: quaedam superius delitescunt. Quod si plus quam par est, sanguinis hinc euacuetur, habitus in aquam soluitur.

In foemina idem sane uasorum seminalium ortus est, uerum oblique per ilia ad testes iuxta latera magis feruntur, membranis pinguioribus inuoluta: quæ auferri debent, quemadmodum prius docui, ut uasorum diuariatio in conspectum ueniat. Siquidem non integra testiculis inseruntur, uerum ubi iam hos propius accesserint, in duos finduntur ramos: quorum alter totum uulvae corpus intercurrit, per membranam pinguem eò delatus: alter ut in masculis, anfractuossus testis adnascitur, ubi arteria et uena in meatum urinarium cessat: quæ laxis quibusdam per pinguedinem anfractibus in uulvae apices ingreditur. de quibus plura paulo post, ubi naturam uulvae explicauero.

Sita hæc est inter uesicam & rectum intestinum, huic quidem ferè toti incumbit: uesicam autem iuxta umbilicum, ubi fundum ipsius est, magna ex

parte
funda uocat receptaculi
seu granitatis uuluae

parte superat: iuxta pudendum uestica uterum cer-
uice sua excedit. Figura uesticæ propemodū, si api-
ces, quæ cornua uocant, excipias, respondet. fun-
dū enim habet & ceruicem: hac in pudendum per-
tinet, illo umbilicum accedit. Tunica sua præter pe-
ritonæum simplici constat uenosiore, quoniam pu-
ro & probo sanguine nutritur, omnibus fibris in-
tertextis: quia nō modo semen attrahere in coitu,
sed etiam retinere, ubi conceptum est, & excerne-
re, quando absolutus est foetus, oportet.

Situs

Figura

Substantia

Fibre

Non est æqualis in omnibus. multo enim minor
in ea quæ nunquā fuit grauida, maior autē fœcun-
dæ ac grauidæ. Rursus minor illius, quæ uenerem
non experta est, quā eius quæ coiuit. Porro ijs
quæ augentur adhuc, uesticæ ampliores uulua ap-
parent: in adultis uterus uestica maior est. A loco
autem cui incumbit, ad extremum pudendi finem
in teruallum mediocri undecim digitorum est, ut
plurimum: latitudo ad utraque ilia apicibus ac fasti-
gijs ipsius porrigitur. Altitudo recti intestini, &
uesticæ terminis circumscribitur.

Variat

Quantitas.

Spacium lon-
gitudinis un-
decim digito-
rum

Variat uteri tunica crassitie, secundum æta-
tem, tempus menstruorū & cōceptus. Aetate pri-
ma ut exigua, ita quoq; tenuis est: si menses reces-

Variat

crassities
tunicæ.

D 4 serint,

serint, pro ratione magnitudinis etiā gracilescūt. Si iā uterū gerere mulier, & mēfibis purgari desinit, ut magnitudo imminuitur, ita crassities augetur.

Item tempore menstruorum crassus uterus & tumidus apparet, quippe humiditate sanguinea tūc irrigatur. Tenuis & siccus est, cum longissimè ab hoc tempore existit: ei quæ uterum gessit, crassior: quæ sæpe gessit, crassissimus. Rursus eius quæ incipit foetum ferre, crassus est: cū iam partui propinqua est, magnus quidem, sed tenuis. Nam crassities in amplitudinem absimitur. In medio tempore mediocriter habet.

Quo finis
uulvæ

Cervix
uulvæ

Foramen cer-
vici uulvæ

Duos habet sinus nullo septo interposito, dextrum & sinistrum, in unam desinentes angustiam, quam cervicem uulvæ nomino. Hæc est musculosa, dura constans carne, & cartilaginosa, semperq; magis indurescit, & temporis spacio in cartilaginem degenerat, ut ijs quæ frequenter coierūt, aut anus iam sunt: unde Herophilus recte eam arteriæ asperæ capitulo assimilavit. Foramē cervicis hæc obtinet, per quod menses mulieri euacuātur: genituram autē viri ad se recipit, foetumq; in lucē educit. Hoc in coitu aperitur, tenditurq; adeo ut penem per amplum allatum iter, facile ad interna

os mēstruū vocat

uulvæ

uulvæ spacia prouocet. ubi cōceperit mulier, con-
 niuet adeò, ut ne minimum quidē, aut ab internis
 foras relaxet, aut à foris intrā accipiat. In externis
 partibus cuticularem cōnexum, rugarumq; imple-
 xum obtinet, qui masculorum præputio respon-
 det, ne frigidus aër intrò recipiatur.

Desinit hæc ceruix in amplum sinum mulie-
 brem, qui inter pubis ossa non recta, neque statim
 in omnibus fertur, sed inclinat diuertitq; ad sini-
 strū dextrumq; sursum & deorsum. In anteriori
 & posteriori parte similiter in omnibus apparet.

Vtraq; fundi parte ex lateribus testiculi foemel-
 læ siti sunt, similem masculis circumuolutionem re-
 cipientes, magnitudine multo minores quàm ma-
sculi. differunt etiam figura & cōstructione. Sunt
 enim lati & glandulosi, minus molles, ac humidio-
 res quàm masculorum. Vtrinque membrana pecu-
 liaris & tenuis comprehendit, qualis in masculis
 datus. Verum erythroidem & scrotum foeminae
 testiculi non habent. præterea superior testiculo-
 rum pars, quæ ἐπιδιδυμὶς appellatur, in his sen-
 su percipi nequit, aut admodum parua apparet, eò
 quòd ipsi testiculi parui sunt, & uasa seminalia: ni-
 hilominus semen in ipsis semper redundat.

D 3 Paulo

Extremitas
 alæ vorant.

Testiculi fo-
 minæ

Membrana
 testium

Cornua
uulvæ

Paulo inferius utrinq; processus apparent mamillares ad ilia inclinantes, parastatis uaricosis respondentes. horum ipsorum figurā Herophilus semisecti circuli ambitui comparat, Diocles cornibus enascētibus, per quæ uulua ex testibus semen

Mulieres
semine valde abundantes

attrahit, ut inferius per cervicem. Hinc etiam per insomnia citra congressum uiri, semen in uterum mulieres excernunt, quod inibi cōtabescens, morbos parit maximos. Non solum enim mulieribus uasa seminalia plena semine, sed etiam testiculi existunt. Caue aut ne dū testiculos consecas, uehementius cōprimendo te conspurces. Siquidem tanquā ex scaturigine id erumpit.

Porro ex ijs quæ cum utero habent consortium, alia tantū attingunt eū, nō autē cōnascuntur. Multa sic ipsi aduiniuntur, ut citra sectionē nequaquā segregaueris. Alia excoriādo soluūtur. Quin & multis appensus est, & multa in eā inseruntur.

Cum quibus
cōmunionem
habet

Attingit itaq; tenuia intestina, si mediocris est magnitudine. Nā paruus admodū ea tantū contingit, quibus etiā adnatus est: maximus, ut in grauida, etiam ilia replet, & uentrem inferiorem, multaq; intestina attingit.

Alligatus est recto intestino & uesicæ, fibrosis

sis quibusdā et tenuibus appendiculis. pluribus autē uesicæ, cui adeo coaluit iuxta ceruicē, ut una eadēq; caro sit, itē ossi sacro, et lumbi uertebri ligaminibus ualidis annexus: nēpe musculis illinc uenientibus, qui ramos in utraq; uteri partes, & uesice ceruicem, sedemq; distribuūt. Laxa autē omnia hæc sunt ligamenta, ideoq; plurimum uulua moueri, & naturalem sedem mutare potest.

Iam nerui corpus ipsius sublinunt, intexuntq; ad sensum præstandum: uenæ et arteriæ a magnis uasis spinalibus deductæ, ut tum ipsa augeatur nutriaturq; tum fœtus. De testibus & uasis seminarijs dictum superius.

Nerui
uulue

Quibus monstratis ad uenarū inspectionem te cōferas, quarū magnus in muliebribus morbis usus est. Itaq; uulua unā cū incumbēte uesica ad latera cōtrahas, ut illorū ppagationē ex sacri ossis regionibus post magnæ uenæ diuaricationē cōtēpleris.

Vena ad
matrē
uenientes.

Duæ itaq; inis partibus uteri paulo supra primū ceruicis exortū inserūtur, unde uirgines puellæ menstruis potissimū purgātur: nec nō in uterū, quæ inibi oris hiantes, acetabula nuncupātur, ipsiusq; ceruicē disperguntur. Itē aliæ duæ ex eodē ortæ loco sursum ad rectos musculos tendunt: deinde in idem coeunt

nota.

Acetabula

coëunt cum extremis uenarum, quæ per thoracē ad præcordia deferuntur. Ab eadē radice aliæ uenulæ utrinque singulæ ad uterum perueniunt, per quas potissimum mamillis cum utero est communio. Illud porro uenarum par extra musculos in pudendum pertinet. Aliæ uenæ uiris sunt cōmunes. Quare nunc ad uesicam accingere.

*Coitus uir-
cis ma-
millis*

Hac itaq; ab uteri ceruice, scalpello separata, quousque ei in totum annexam uideas: deinde dilatata digitis uteri oris ceruice, superiore eiusdē parte meatus ceruicis uesicæ, statim post initium apparebit. Cui specillo indito, uesicā totam cū eius ceruice diuidito, ut transuersi muscoli naturam, ac urinariorum insertionem condiscas.

*Administra-
tio*

Postea uteri ceruicem, digitis in eam insertis secabis ad os usque, si uenerem experta fuerit mulier: alioqui digitos haud ita facile propter hymenæi impedimentum inseras. Nam ceruix membranosa ex musculis ipsius textura conuiuet. Quæ ut dirumpatur, prima coitio acerrima est. Deinde totū uterum diuides, quo sinus uterq; appareat, qui quasi futura, ut scrotum, distincti sunt.

Hymenæon

*Prima coi-
tio*

Postremo totidem particulas in mulieribus inuenire est, quot in uiris habentur. Sed in his extrā

promi-
Dis: maris et femine.

^{minet}
 prominent, in illis intus conduntur. Nā si quæ mulierum sunt foras inuertas, quæ uirorum intro, omnes sibi respondere deprehendes. Nunc de membranis foetum inuoluentibus agendum est.

Cum mulier conceperit, (quod fit aut incipientibus menstruis, aut desinentibus, alio tēpore nunquam) ex semine quodcunque uterū contigerit, membranae generantur: reliqua portio tota et ipsa facultates congenitas habet.

Membranae
 foetum inuoluentes

Exterior membrana tenuis quidem, uerum fortis tamen, totam integit uulvam internam. Graeci χόριοι, nos secundas appellamus.

Secundae

Huius interuentu foetus utero annectitur per uasorum in eum descendantium oras. ex his enim singulis, dum uterus gestatur, aliud uas generatur, uena quidem ex ostiolo uenae, arteria ex arteriae, ut sint numero quatuor uasa quæ generantur, quot etiam ora illorum existunt.

Hæc autem uasa, ueluti radices quædam multæ & exiles coalescunt, & coalescendo maiora quam prius euadunt: deinde maiora adhuc reddita, omnia in duos ueluti truncos terminantur: uenas quidem, uenosa: arterias autem, arteriosa. Vtrunque autem dextra & sinistra foetui per umbilicum inseritur,

Vasa per quæ
 foetus nutritur

notæ.

per

Umbilicus
foetus

per quæ ueluti caudices quasdam ex utero sanguinem & spiritum attrahit. neq; enim umbilicus aliud est, quam uasa quatuor in medio sui habentia meatum, qui ex fundo uesicæ urinam ad aliam membranam, quam mox interpretabor, exprimit.

Chorion itaq; membrana uasa iam commemorata colligit inuicem, atq; eis omnibus undiq; applicata est. nec non interea utero inseritur: & uniuersis eius partibus, quæ oras uasorum intercedunt duplex subtensa est, simulq; enascitur, simulq; cum uasis procedit, altera sui parte dimidiam singulorum partem uestiens, ut operculum sit, propugnaculum, & ligamentum tum uasis inter se, tum utero.

Membrana
allantoides

Restant aliæ duæ membranæ à figura farciminis ἀλλαντοειδὲς appellata, ex foemina eo semine generatur: initium suum ex meatu, qui οὐραχὸς dicitur, accipiens. Cæterum ad uteri apices emergit, longa & angusta, ut quæ eminentibus tantum partibus, capiti, clunibus, & pedibus incumbit. Eadem hæc ad uesicæ fundum lato & insigni meatu peruia est, ut inuicem per urachum in medio utriusque situm committantur.

Usus eius foetui est, ut urinam animalis iam efformati recipiat, cum sit melius non per pudendum

urinam

Physica uocat gē
in finē uasū
in quod facina in
foetū atq; m. r. 270
fūmū q. dūc allan
tois. L. Corleū lib.
1. cap. 5.

† 74
allan

urinam foetum reddere, sed per umbilicum.

Neceſſe autem erat etiam animanti, quod adhuc in utero eſt, recrementa tot & talia prouenire, quot & qualia ijs, quæ iam ab utero reſoluta ſunt, oboriuntur. Verum urina & ſtercus particulis iam conformatis coarctatisq; gignuntur.

Statim item ab initio uapore à conceptu defluente, qui perfectorum animalium ſudori reſpondet proportionem, membranam quandam generari erat neceſſum, quam à mollitie ἀμνιον Græci appellant, totum orbiculatim foetum amplectentem.

Amnios mē-
brana

Porrò recrementum quod in allantoide membrana continetur, acre eſt & mordax, ut etiam incidentium ipſam odoratū moleſtet, & afficiat.

Quod in amnio comprehenditur, in orbem foetui circumfuſum eſt, ne utiquam ei nocens. uſus autem eius non mediocris eſt. Nam foetus hinc fit leuior: ſurſumq; uehit ſeipſum ueluti in eo natans, ut minus ſit grauis appendicibus & uinculis quibus ab utero ſuſpenſus eſt. Atq; ita hic primus fi-

niatur liber: ſequenti de inſtrumen-
tis reſpiratorijs agemus.

Inſtitutio

Uſus mē-
branae
amnio
947

INSTITVTIONVM
ANATOMICARVM SECVN-
dum Galeni sentētiā ad candidatos
Medicinæ Liber secundus, Ioan-
ne Guinterio Ander-
naco autore.

INSPECTO iam toto uen-
tre inferiore, eiusq; particulis se-
paratim: proximum est, ut illo ab-
iecto (nam cito putrescit) thora-
cus totius, qui ueluti secundus uen-

ter est, structuram sermone interpreter: deinde sin-
gulas partes in eo contentas priuatim cum admi-
nistratiōe ostendam, usum cuique suum adiiciēs.

Quemadmodum igitur qui loci alicuius natu-
ram enarrant, fines prius circumscribentes ipsum
ostendunt: deinde ad particulæ huius doctrinam
accedunt, ita ego quoq; fines, qui thoracem circū-
scribunt, prius deliniabo.

Thorax

Itaq; thoracem nominant totum id, quod à co-
stis comprehenditur: hæ autem numero sunt duo-

*in Vltor. h =
hæc sunt qd*

decim, nam rarissime tertiadecima uisitur. atq; hac

Costæ

adhuc rarius undecima, ita ut uix inter mille unū

deni matrem a

tali

68
 tali costarum numero inuenias. Septem priores ^{superiores} costæ pectoris interuentu coarctantur: octaua ad radicem cartilaginis, quæ in pectoris fine in mucronem gladij modo exacuitur, consistit: reliquæ quatuor in thoracis latere desinunt. sedes omnibus costis duplex: prior pectus. posterior uertebrae sunt.

Elatior thoracis finis ^{sternum} clauiculæ existit, inferior septum transuersum: pectus media pars thoracis solidum os apparet, ob structuræ cōcinnitudinem, quam particulae ipsius in cōtextu sortiuntur. Membranis autem derasis, quod & plura ossa sint, & numero totidem, quot cum eo costæ committuntur, palam innotescit. Fines thoracis

Exterius complures muscoli, & mammae utraq; Administra
tio mammae in parte thoraci cohærescunt: de quibus quoniam partes eius sunt, breuiter tractabo.

Linea recta à maxillæ regionibus, per medium thoracem usque ad mucronatam pectoris extremam cartilaginem, scalpello ducitur. Altera ex lateribus per mammas, quæ illam transuersim secet: ac cutis ut inferius detrahitur, mox mammarum natura inspicitur.

Sitæ hæ sunt in media ferè thoracis regione, cor Mamma di caloris officinae incubetes, substantia gládulosa, E uenis

uenis & arterijs intertextæ, penicillis similes: eaq;
omnia duplici nomine.

Vsus j Primo ut alimentum, præsertim in mulieribus,
foetui suppeditent, sanguinem ex uasis eò pertinen-
tibus elaboratum recipientes: qui longo itineris an-
fractu in lac conuertitur. Etenim in singulas mam-
mas singulæ & uenæ & arteriæ procedunt, non
statim à caua uena aut cordis arteria enatæ: uerū
quum iam propè iugulum fuerint. inde duos ramos
insignes emittentes deorsum per totum pectus, re-
uocatos, utrique mammæ inserunt: in quo erra-
bundo ductu sanguis continuo thoracis motu con-
cutitur ac incalescit, quòd in particula nunquam à
motu cessante diutius immoretur.

2 Altero ut cor ipsum ueluti propugnacula quæ-
dam contegant, & ab eo calfacta, excalfaciant.
Verum fceminarum mammæ quum in molem ma-
iorē extuberent, hæc quoque duo commoda cor-
di magis quàm uirorum præstant. Præterea cum
utero lege consortij afficiuntur, quod uasorum in-
teruentu obtinent. Siquidē propagines uenarum,
quæ mammis ex pectore distribuuntur, deorsum
sub rectis excurrentes musculis, cum ijs quæ ab in-
ferioribus sursum feruntur, oris coëunt: idq; neces-
sario

*Mammæ cū
utero afficiun-
tur lege con-
sortij*

sario factum est, ut quando foetus in utero auge-
tur, efformaturq; illi soli alimentum ex utriusque
suppe ditatum, uenae communes deriuent. Vbi uero *Lactatis mulier:*
in lucem prodierit, totum id rursus mamillis influ- *mammis totum sanguis*
at: quo tempore fieri non potest, ut et menses probe de *mensuum reatut*
fluat, et mulier lactet. Altera namque particula seper
siccescit, dum sanguis in alteram inclinatur, deferturq;.

Antequam uero mulier conceperit, eaque flori- *Mensura.*
dae sit aetatis, id quod superfluum congregat, sin-
gulis mensibus per acetabula excernit: ubi conce-
perit, foetus ex ea trahit alimentum. Caeterum ue-
nae indidem coeunt, tam latae, tamque longae existunt,
ut & foetum affatim alant, & non nihil semper su-
perflui colligant.

Hinc igitur sanguis toto, quo uterus geritur, tem- *Gravida mulier:*
pore in communibus his uasis, ceu quibusdam cibi *vis mammae turgidi*
promptuarijs collectus, attollit ea, distenditque ad-
modum, & uelut regurgitat, regionem quaerens,
in quam transmigret.

Nullam autem aliam habet, quam pectoris: in
quam simul uenae hunc ipsum, quo distenduntur
grauanturque, reponunt: simul autem uentris totius
moles, propter conceptum, transmittens, comprimensque,
ad cedentem locum propellit. Hinc quum mammae

in grauida gracilescunt, affectus facile noscitur.

Mamillarum naturam & substantiam disces, linea recta per corpus illarū ad musculos usq; thoracis ducta, ijsq; ablatis, ut in abdomine, pinguedine, muscoli thoracis ueniunt inspiciendi, & scalpello tractandi. Complures autem hanc partē occupant: quidam à pectore et costarum sedibus sursum tendentes, humeri articulo subseruiūt: quidam ad abdomen descendentes, suos usus habent, nempe thoracem paululum detrahunt: quemadmodum qui costarum extremis à foris obiecti iuxta pectus prorsum, & ad uertebras, retrorsum iuncturas artuum constringunt, & thoracem leuiter comprimunt: alij respirationi dicati sunt.

Thoracis
musculi

Primus à costis spuris propter præcordia non procul à mamilla incipit, in superficie aliorum extans, qui brachiū ad pectus adducit, humilisq; eius diductionis opifex.

Secundus contra ex altis pectoris regionibus prodiens, altæ adductionis autor.

Tertius ex toto pectore oritur, mammae subiectus. Cæterū idē hic musculus bipartitus quodam modo est, fibris ipsius in similitudinē x literæ, mutuo sibi incumbenibus: alijs ab humiliori pectoris sede

sede ad articuli eminentiorē porrectis, quibus ad inferiora brachiū adducitur: alijs ab elatiori ad inferiora inclinantibus, quibus altius adducitur. Am-
babus autem tensis, os brachij æquabile ad pectus agitur. Sed potius duo transuersi sunt.

Quartus exiguus primo succedit musculus, qui à mammæ regionibus sursum fertur, & ipse brachium attollens.

Quintus secundo musculus succedit, illius portio, qui summum humerum occupat. duo enim habet capita hic musculus: internis sane partibus, hæc ipsam partem ex clauicula enatā: externis autem, partem dorsi scapularum.

Sextus & septimus ex utraq; parte dorsi, quæ scapulæ sunt, similiter prædicto actionem habet. Si enim simul tenduntur, attollunt brachium exacte ad superiora: seorsum uero alteruter ad latus modice inclinabit.

Octauus autē alius musculus, magna parte ex humili scapularum costa prodiens, extrorsum abducit brachium, eis oppositus, qui in pectore habentur, elatius brachium attollentes.

Nonus ex inferiore humilis scapularum costæ termino proficiscitur, in extremam regionem brachium

chium abducens.

Decimus cauam costæ partem occupat: minus quidem extrorsum, magis autem deorsum brachium circumuertens.

Reliquus unus est deorsum brachium agens, ita ut in posteriorem quoque partem ducat: quem prædictus excipit musculus exiguus, qui constanter in nullam inclinans partem, brachium deorsum moueat.

Præter hos musculos, alij quoque sunt, qui ex scapulis, à ceruice in thoracem descēdunt, uerum huic non sunt proprij: quare ad eos qui respiratio- ni inserviunt, ire tempestiuum est.

Intercostales
musculi

Sunt autem primum musculi intercostales dicti, quod in spacijs, quæ costas intercedūt, cōsistant, numero duo & uiginti: quorum fibræ ab externis partibus deorsum uersus oblique declinant: ab internis contrario modo iuxta Græcæ literæ χ. figuram exteriores secant. Hi musculi thoracem exacte attollunt, submituntque. Quoniam uero dupli- ces sunt, exteriores seruiunt expirationi: interio- res inspirationi. In ijs autem, qui ad costas nothas habentur, eadem fibrarum natura est.

Hos sequuntur duo primarum costarum, qui superiorem duntaxat thoracis partem attollunt,
totidem

totidem extremarum inferiorem solum contrahentes. tres ex ceruice descendentes, sublimes thoracis particulas sursum retrahunt simul & eleuant, septem spinalibus costarum radicibus porrecti, cartilaginum extrema attollunt. abdominis musculi, qui ad septum pertingunt, submissioni thoracis auxiliantur.

Restat unus adhuc thoracis musculus haud uilissimus, phrenes appellatae. Plato ipsas duarum animae partium, appetitricis & animosae septum transuersum esse tantum existimauit: uerum non hoc modo sunt, sed etiā inter omnes respiratiōi dicatos musculos utilissimae. Quippe his solis quoduis animal in paruis respirationibus utitur. Cum uero uiolentae respirationis usus quidam ipsi oboritur, aut exercitio, aut feбри, aut uehementi aëris colore, aut alio quodam affectu digesta, necessitas est, septi functionibus inter costales subuenire. Sin autem magis usus respirandi inuenerit, etiam elatioribus musculis actionem obit.

+ Diaphragmā
Phrenes

Respiratio
quomodo fit.

Oritur sanè ubi spuriae costae in amplam cartilagine[m] desinunt, qua illi ueluti propugnaculum quoddā existit. Quippe & hic, & in alijs plerisque prouidens natura fuit, quae septum transuersum,

Ortus septi
transuersi

E 4 neque

neque ab externa singularum costarum parte, neque ab extremo, sed intrinsecus simul & ante finem iuxta undecimam dorsi uertebam produxit, idq; ligamentorum complurium tenuiū inde prodeuntium interuentu.

Septisubstantia
Substantia ipsius carnosā, simplexq; circumducitur: media uerō pars ceu gradis circulus existit, in latum tendinem desinens: circa punctum ipsius alius circulus, exactus tēdo existit, nullam adhuc carnem retinens, quam prius habebat, ut exactius uidebis costis in pectore diremptis.

Sinus
Porrò ex utraq; ipsius parte, superiore puta, et inferiore,, tenuis membrana obhaerescit: superiore costis obducta, unde succingens appellatur, quam mox uidebis: inferiore peritonaeos. Differt itaque Figura
ab alijs omnibus musculis, non figura solum, sed etiam actione. etenim rotundus est & obliquus: primum anteriori superiorique parte ad pectus emergit, inde semper retrorsum deorsumque fertur, donec spinam attingat, cui iuxta lumbos inseritur.

Caput huius musculi ex quo fibrae dependēt, non in pectoris neque lumborum regione existit, sed in media ipsius parte nervosa, contrā quā in alijs

alijs omnibus musculis inuenias: quamobrem ner-
uos quoq; fibras illas moturos eo prouenire ex al-
to aliquo, hoc est ex quarta, quinta, et sexta uerte-
bra cervicis (ex tribus enim his germinibus unus
coalescit nervus) fuit necessariū, ut in uniuersam
eius partem ex æquo actionē extēdat. Nam cum
septum thoracem mouendi gratia creatum sit, ca-
put musculi nullam aliam regionem magis idone-
am, quā medium obtinet, cui par neruorum inse-
ritur: finis autem ipsius postremas partes commo-
dē obtinet.

Cæterū duo sunt septi foramina. alterū gran-
de, qua uertebri^æ uia^æ exhibetur stomacho^æ & ma-
gnæ arteriæ præparatum: alterū uerò minus, com-
munem uenam superius animalis partibus sangui-
nem deriuantem excipit, & magna cum securita-
te transmittit. Etenim hæc commissura admodum
pertinaciter cohæret, ac membranā simul dextra
thoracis parte sitam, de qua statim dicturus sum,
emittit. Est autem hoc septi foramen non exactē
rotundum, uerum triangulo potius simile, cui uer-
tex sit sublimior, basis autem spinæ innixa.

His ita intellectis, antè thoracis os, quod
Anatomici Græci στήν, Latini pectus appel-
lant,

Nervi dia-
phragmatis

Foramina
septi

Administra-
tio pectoris

Altera admi-
nistratio

Pleura

lant, medium cultro excisorio dissecto, corpori-
bus, quæ incumbunt, antea ablatis. nam ita medi-
am pectoris lineam exquisitius coniecturabis. cui
attendens totum ad mucronatā usq; cartilaginem
in duas parteis dirimes, easq; in exteriora deduces
leviter reflectendo, aut hoc modo quo frequētius
hodie uti solēt. Costæ legitimæ à cartilaginibus su-
is cultro excisorio liberātur: quo facto diuortio, pe-
ctus soluitur; idq; ad mucronatā ipsius cartilaginē
elevator modice, ut mēbrana ei annexæ, thoracē
intersepientes, de quibus postea, considerentur.
Deinde hæc ab illo raduntur, idemq; pectoris os à
claviculis liberatur, ac uasa iuxta glandiū ex grān-
dioribus orta, quæ os pectoris intus perreptantia,
superiorem thoracis partem alunt, funiculis inter-
cipiuntur satis longis, ut eorum postea non sis im-
memor. Quibus sic administratis, membranam,
quæ omnibus intra thoracem costis obducitur, un-
de succingentem appellavi, araneæ modo prætenu-
is, sibiq; ex toto similis: quemadmodum peritonæ-
os instrumentis, quæ infra septum existunt obten-
ditur: sicut etiam tenuis membrana, meninx di-
cta, cerebro.

Barb.
Mediastinum

Ex hac succingēte aliæ duæ membranæ utraq;

mediastini præter parte
duæ

parte singulae totum thoracem intercipientes, nascuntur, quae recta linea ad pectoris longitudinem mutuo sibi cohaerent, nisi quantum ea in parte abscedunt distantque, quae cordis mucro est. hoc enim medium inter se capientes, propria inclusum membrana ipsis crassiore, ita ad mucronatam usque cartilaginem porriguntur.

Membranae
intercipientes
thoracem

Inseruntur tuto posteriori parte uertebrae spinilibus: anteriore per medium pectoris os ad claviculas usque ascendunt. Basis ipsarum supernis septi partibus obiecta est, ita ut circulum ipsius interiore contegat: quemadmodum inferioribus alia quaedam membrana persimilis substrata, quae peritonaei uertex optimo iure nuncupatur.

In summa haec membranae in costis Graece ^{inter costas} *ὑποζωότις* appellantur, id est, succingentes, Vbi uero recte ad iugulum feruntur, *διαφραγματοειδεις*, quasi dicas intersepientes, per quas nerui duo diaphragmatis supra commemorati excurrunt: ubi pulmoni circumhaerescunt, huius sunt operimentum.

ὑποζωότις
υμινος.

διαφραγματοειδεις

Vsus illarum primus & maximus est, ut duos thoracis sinus efficiant, quo, si quando uulnere magno in alteram eius partem recepto, respirationis opus perierit, quod per illam partem fiebat, alter

Vsus

sinus

sinus in columnis actionem saltem dimidiam tuebatur. Secundus, quo arterias in idem sitas, uenas, nervos, stomachum, pulmonemq; totum thoraci colligent, omniaq; ea contegant.

Dictum iam est, quomodo membranas, quæ totum thoracem intersepiunt, à mutuo coitu separe, examinesq; pectoris scilicet utranq; partem in latera inflectendo. nunc autem membranas auferendas censeo, totum pectus cum uicino hoc pacto eximendum.

Administra
tio

Cartilaginis mucronatæ extremum, uel tuis ipsius digitis, uel hamulo uehementer attollens, omnia in orbem circundata incidas, utriusque lateris amplam partem auferens: ac sic cordis inuolucrum aggredi consulo, leniter à subiectis deradens, cuius radix non ex ipso cordis corpore, sed ex uasis inde procedentibus oritur, quorum alterum est maxima arteriarum, sinistra parte situm: alterum uena à iocinore sursum uersus per dextram regionem tendens, de quibus paulo post.

Pericardium
eiusq; origo

Porro pericardium hoc pectori connexum est, quæ maxime ipsius uertex, et quædam utrinq; uetusticis partes habentur, non autem cordi cohæret: uerum parua quædam regio intermedia est motui
cordis

cordis accommoda, in quam aquea quaedam humiditas colligitur, interim tam copiosa, ut cordis palpationem, quam πάλμωv uocant Græci, excitet. basis ipsius orbicularis est: deinde paulatim restricta ipsi cordi similiter, desinit in uerticem turbinatum: ossi pectoris, ut dixi, membranarum intersepientium uicinio coniunctum.

Aqua in pericardio
Palpatio
cordis

Denique pericardij situs ut medius est inter contraria, sic et substantia in extremo medio consistit. tanto enim osse mollior est, quanto pulmone durior: unde et cordi, ceu uallum et septū tutum circumdatur.

Substantia
pericardii

Inspecto iam pericardij ortu, annexūq; et natura, specillum in mucronem eius iniicito, ac ad uasorum, quæ in cordis base sunt ortum usq; secato, exiles uenulas, causq; propagines in ea considerans: deinde acutiori scalpello à uasis liberato, carnem intermediam tuismet digitis auellens, cura adhibita ne nervos, qui à sexto coniugio in hanc regionem perueniunt, uioles. Nam statim ubi cordis sitū, annexū, et uasa obiter didiceris (totius enim natura et partes commodius ipso è thorace exempto cognoscuntur) neruorū illorū ductus, ne in aliorū administratiōe oblitteretur, aggredi consiliū est.

Administratio
pericardii

Itaq;

Administra-
tio ad cordis
situm inspec-
tandum

Cor

Situs

Figura

Pulmo in-
cumbit

Auriculæ
cordis
Venæ cauæ
ramus in cor

Venæ arte-
riosa

Aorta

origo

triaris

Itaq; costarum partibus quæ uertebriis conti-
nuæ sunt, uehementer in posteriora reflexis, adeo
ut etiam rumpantur si libet, cor inter utraq; thora-
cis spacia medium apparet, ut motus ipsius in uiuo
indicat. Quòd autem in partem sinistram potius
uerget, id duplici de causa est: primum quia spiritus
conceptaculum, ceu uentriculus, hic consistit: de
inde, quia totum id magis ad hanc inclinat. Non
enim ut basis ipsius media existit, thoracis læuam
dextramq; regionem exacte interiaccens: sic etiam
uertex. nam figura turbinatum est, unde Græcis
κωνοειδής appellatur.

Incumbit ei superius pulmo, refrigerij gratia,
quinq; fibris, tanquam digitis id comprehendens,
ut postea indicabitur. Vtraq; ad basim ipsius parte
auriculas habet singulas, ad aurium proprie dicta-
rum similitudinem, ut ostendetur. Dextræ auricu-
læ uenæ cauæ, ubi septum permeauerit, ramus insi-
gnis, ceu ex latere ipsius, insinuatur, qui tunicam
arteriæ similem in corde nactus (unde arteriosa
uena dicitur) inde in pulmonem dispergitur, san-
guinē elaboratū cōferens. Ex sinistra auricula ma-

xima arteria, aorta dicta, omnium aliarum origo, pro-
dit: altera sui parte iugulum petēs, altera deorsum
ad spi-

ad spinā intorquetur. Per eandē auriculam arteria uenosa ex pulmone aërem cordi defert: quorum omnium paulo post uberius meminero. nunc autē cauae uenae ad superiora ductū persequar: deinde arteriae maximae, ac neruorum sexti coniugij, si hoc quod sequitur prius adiecero.

Arteria uenosa

Venae totius corporis ex peculiari una cōstant tunica. nā exterior mēbrana ipsis cōmunis obhaerescit, ubi colligari quibusdā, aut fulciri, aut cōtegi desiderāt. Arteriae uero duae peculiare tunicae existunt: exterior sane, qualis uenae est: interior autē huius crassitiē ferē quintuplam obtinet, adhuc durior, in transuersas cōsumptas fibras. exterior, quae etiam uenae obtinent, rectis fibris & quibusdam medio-criter obliquis, transuersis nullis contexta est.

Venarum simplex tunica

Arteriarum duplex

+ quae

+ laminae multae

Vena itaq; caua, ut tuto per totū thoracē excurret, triplex habet praesidiū. Per mediū siquidē cor neruosam ualidamq; propaginē dextrā auriculam, ceu manū ei suppeditat. Per inferiora, quintam pulmonis fibrā cōscendit, superius sub iugulo glandiū & maximum & mollissimum habet subtensum, quod Graeci θυμὸν appellant: in hunc modum diuaticatur, primum insignioribus ramis: deinde non ita magnis propaginibus.

Venae cauae ductus praesidium

Insigni-

Divaricatio
venæ caue

Insigniorem ramum mittit, septum prætergressa dextræ cordis auriculæ: per quam in cor profectus ramus arteriæ similem tunicam induit, unde arteriosa dicitur, in pulmonem sanguinem elaboratum conferens: deinde ad iugulum emergens sub thymo in duos ramos scinditur, quæ venæ iugulares appellantur: utrinque singulæ.

Venæ iugulares

Vena azygos
hoc est, par
expers

Propagines ipsius minores hæ sunt, dum ad superiora tendit. Prima antequam ad cor perveniat, coniugij expers, unde ἀζυγος dicitur, quibusdam animantibus ad sinistram thoracis partem quintam spinæ vertebam ascendens, quibusdam paulo supra cordis aurem ad dextrum: in nonnullis sicut & hominibus, quæ iam auriculam attingit vena caua: quanquam etiam hodie in hominibus et canibus paulo supra aurem inuenerimus. Cæterum per spinam delata, octo costis inferioribus utrinque distribuitur usque ad diaphragma, & membranam intersepientem.

Vena corona
lis

Secunda propago ex ramo illo in cor insigni antequam id ingreditur, qui superficiem cordis coronæ modo cingens, unde στεφανιαία dicitur, in substantiam eius tandem penetrat.

Ex hac iecoraria

Tertia propago, antequam in iugulo scindatur
caua,

cava, prodit utrinque quatuor costas superiores alens: tum quæ circa scapulas sunt loca, & nonnullos etiam ex interioribus colli musculis: ex illis uenulas ad sextam uertebam in ipsa foramenta insinuans. reliqua portio in axillam porrigitur in cubito interior apparens: quæ funiculo intercipi debet, ut dum brachium aggredieris, sanguine tumida appareat. Succurrant hic tibi uasa superius uinculis excepta: quæ supernam thoracis regionem nutriunt.

Quarta propago ex iugularibus iam diuarcatis utrinque extra thoracem ascendit, quæ per humerum in brachium excurrit, unde humeraria dicitur. Habet autem radices iugularibus superficialibus communes, à quibus summæ propemodum omnes tum colli tum capitis particule nutriuntur, ut aliæ ab ijs iugularibus, quæ ima perreptant.

Solent Anatomici uenarum distributione in hunc modum ostensa, grandiores uinculis excipere, ut ijs citra magnum sanguinis profluvium à glandio resectis, arteriarum ductus fiat manifestior. Verum cum magnus sit labor, nec multum res inde promoueatur, eas intactas relinquo, ac sic arterias aggredior.

F Maxima

Maxima itaque arteriarum quam aortam ap-
 pellauimus, ex sinistro cordis sinu, si basim ipsius le-
 ues, exoriri cernetur: ac quum primum à corde
 se promit, in parteis magnitudine inæquales dedu-
 citur. maior ad spinam deflectitur, quintam thora-
 cis uertebam superius, inde usque ad latum os de-
 scendit. quum ad latera lumborum peruenerit, su-
 prapositam uenam conscendit.

Insigniores mittit ramos thoracē inferius egres-
 sa ad testes, iuxta os sacrum haud aliter quam ue-
 na caua bipartito scissa arteria, partes singulas in
 crura si bi subiecta singula mittit. Exiguas propa-
 gines primum duas in septum transuersum, deinde
 in uentrem, lienem, & iecur iniugem unam: utras-
 que in anteriore parte producentes. Interdum ex
 una radice bifariam diducitur, uentri quidē, lienī,
 & hepatis altera pars, intestinis altera mesenterica.

Altera arteriæ magnæ pars sursum fertur ad iu-
 gulum, uarias propagines in transitum in thora-
 cem, scapulas, brachia distribuens.

Duo autē insignes rami longē inferius quā uenæ
 iugulares sunt, ex eo scinduntur: ipsæ magnitudine
 impares, Græci καροτίδες appellant. Nam de
 extra carotis minor apparet, quā sinistra: ac quā
 ad

Arteriz
 capotidis

~~Carotides~~
 Aorta p̄ primū cōdē in duos ramos p̄cedēs
 diffundit̄ q̄ maior dīcē p̄ ad spinā deflectit̄ minor
 sūp̄ ad iugulū tēdit̄. Is autē q̄ a p̄dit̄ p̄t̄ q̄q̄ in
 duas p̄tes diffundit̄. Has duas p̄tes Andriani Caroti-
 des uocat. Cornelio Celsū p̄o et alij. Carotides uocat̄ solum
 illud pars arteriæ q̄d in iugulū ab utraq̄ p̄ aortæ
 ap̄ndentis p̄t̄ exortū sūp̄ in caput ap̄ndit̄.

ad iugulum peruenerit, statim ramū post alias propagines in brachium mittit. Sinistra carotis inferius adhuc subsistens, per latera oblique ramum in axillam diffundit: atque omne quod ex utrisq; reliquum est, sursum recta procedens caluariam ingreditur, ibique plexum reticularem efformat. <sup>Veterum
lib. Anat.
de</sup> deinde in duas rursus coiens arterias cerebrum penetrat.

Quoniam uero nerui duo sextum cerebri par iuxta carotidas deorsum feruntur, communi utrinque uelamento, illorum quoq; administrationē docebo, quatenus ad præsentia conducit. Nerui recurrentes

Ceruix subiecto sustentaculo exporrigi debet capite inclinato: mox neruus à carotide & iugulari uena interiore mutuo fibrarum contextu secernito: deinde uenæ & arteriæ in glandio inter se liberari scalpello myrteo, aut buccino, quandoquidem ferro multa solent uiolari. Administratio

Alter itaq; neruorum, per dextram carotidem deorsum fertur, ramum ædens ad costarum radices delitescentem. deinde inter uenas & arterias glandij, quod θυμὸς Græce dicitur, delatus, duos tresq; surculos fundit: ac rursus coalescens, per ramum arteriæ magnæ in axillam dexteriores ex-

currentem inflectitur: sursumq; recurrit; arteria
aspera per mebranulam annexus, donec in suos
sibi dicatos musculos & gutturis caput inseratur.
reliqua huius rami portio stomacho, dextra pul-
monu parti, & cordi exiguis propaginibus comu-
nicatur, uentriculi autem ori insignioribus: quod
hanc particulam alimentorum appetitus instrumē-
tum natura fecerit, sed mirabili artificio. Nam qui
dextra parte descendunt, sinistram adeunt, eiq; im-
plicantur: qui sinistra, dextra.

Alter neruus per sinistram carotidem deorsum
ad cordis basim procurrens, circa ipsius maximae
arteriae per spinam descendentis truncum contor-
quetur, quod iuxta arteriae in axillam processum
inflecti nequeat, ceu rectitudine impediēte. ma-
gna huius nerui pars ad sinistram cordis basis indi-
uisa fertur: ibiq; exiguos ramulos pulmoni cordiq;
distribuit, ac sursum recurrens, aspera arteriae &
laryngi communicatur. quicquid est reliquū in de-
xtram uentriculi oris partem & pylorum distri-
buitur, nec non in diaphragma quod apertius ui-
deas, si ipsum a uasis permeantibus sinistra par-
te abradas.

Arteria ue-
nosa

Post aortam, alia arteria est in sinistro appa-
rens

rens uentriculo, quæ ex pulmone aërē in cor trās-
mittit, fuliginosaq; ipsius recrementa educit. ueno-
sa, quia uene tunica uestitur: usus autem ratione,
arteria est. Sicut uas illud quod sanguinem pālmo-
ni ex dicto cordis sinu deferens, uena est, usus re-
spectu: arteria, tunica.

Arteria autem uenosa, cuius nunc mentionem
facimus, in quatuor particulas ima pulmonis inter-
capedine discissa est: quarum singulæ in singulas
pulmonis fibras porriguntur.

Reliqua in corde examinanda, commodius eo
thorace exempto uidebuntur: quod recte fiet, ua-
sis duobus insignioribus, nempe uena caua, & ar-
teria aorta, longe satis à cordis substantia funiculo
interceptis, ac scalpello diuisis, sanguine si quis ef-
fluxerit ex sectionum labris, spongia, aut hapsō
lini deterfo.

Vbi igitur exemeris, carnem ipsius duram con-
templator, iniuriæ uix opportunam, ex diuersis
conflatam fibris: qua re à musculis diuariat. Siqui-
dem hi fibras situ simplices obtinent, cor autem di-
uersas: quemadmodum peculiaris uulua tunica &
uesicae. Illi autem rectas solum iuxta longitudinē,
aut transuersas in latum, utrasque nulli habet: cor

Administra-
tio cordis exi-
mendæ.

Substantia
cordis

Cordia

fibræ

non has solum. sed etiam obliquas nactum est.

Iam fibræ hæ ab alijs omnibus differunt, duritie, uigore, uniuerso robore, & patiendi contumacia. Est enim motus cordis nō arbitrarius, nec cessare, quoad animal uita fruitur, potest. Musculorū autem functio subinde cessat, ac rursus excitatur, animantis arbitrio subseruiens.

Porro his fibris duplex motus perficitur. Nam fibris longis in se coeuntibus, alijs, imò omnibus relaxatis, segregatisq; cor distenditur & dilatatur, quæ *σπασολή* appellatur: contrà relaxatis longis, latis autem in se coeuntibus, rursus constringitur, submittitur, & hic *συσολή* dicitur. Tempore autem hos motus intercedente, quies quædam breuis accidit, corde quidem ijs quæ insunt circumtracto, fibris autem omnibus præsertim obliquis agētibus.

Motus cordis
Diastole
Systole
Quies

Partes cordis ¶ Quum dilatatur autem, spiritū ex pulmone refrigerij gratia attrahit, in quiete eo fruitur: quū contrahitur, fuliginosa recrementa expellit: natui caloris, pulsuumq; motus, et animosæ facultatis fons & initium.

Substantia eius diligenter inspecta, particule primum exteriores, mox interiores examinari debent. Foris igitur utraque ad basim parte aures, ut dixi,

ut dixi, ad similitudinem quandam propriè dictarum aurium singulae annexae sunt, nervosiores, magisque cuticulares ipso cordis corpore apparent: colore nigriores, & corpusculis cutaneis manifesto similes, sinus cuiusdam ante cor efficiendi gratia: ob quam rem & natura cauas & cuticulares condidit. cauas sanè, ut sinus producant: cuticulares, ut cordis motum promptè sequerentur.

(Cordis, autem, vniculae)

Cuticularum substantia

Vena extrinsecus superficiem eius coronae modo cingit, ut dixi, separata inde uocitata, cauae uenae antequam dextrum ventriculum ingreditur, soboles, tam magna, quanta ei nutriendo sufficit. Nerui autem nulli in corde apparent, si-
cut nec in iecore, uel renibus, uel liene. In pericardio autem membrana subtilium nervorum, ut dixi, germina conspiciuntur; aut si in corde sunt, non in totum uiscus disperguntur.

¶ Intus sunt sinus duo, dexter & sinister, interstitio discreti, p cuius foramina sanguis ad sinistram transfertur. in utroq; uasa duo habentur: dextrum, qui & mollior tactu est, & capacior caua uena ingreditur, & uena arteriosa egreditur: sinistro uenosa arteria inseritur, magna prodit. Verum ut uē

Nervi nulli

hor est in iecore is sub
Hag tunc in iecore
nervos hnt vide sup
fo. 40.

Ventriculi cordis

In hoc sinu.

Administra
tio

tres oculis usurpes, scalpello utendum. Dexter linea recta diffecetur, ac niger sanguis proflu-
it, qui sinu dilatato, pressisq; uasis spongia & pe-
nicillo eluendus est, ne postea impediat. eodem mo-
do sinistrum diuidito, iuxta arteriam uenosam scal-
pellum adigens, non ita ad latus, sed ex aduerso an-
guli inferioris, qui in dextro sinu à cordis intersti-
tio existit.

Ora uaso-
rum duo

In his singulis cordis sinubus duo uasorum ora
deprehenduntur, in sinistro sinu cor minoris orifi-
cij consortio pulmonum arterijs continuū est: ma-
ioris, omnibus arterijs. In dextro, alio sanguis in
cor distribuitur, alio ex ipso in pulmonem.

Membranæ

His singulis rursus uasorum ostijs, membranæ
ex ipso corde obnatæ sunt, ut uidebis si specillo
eleuare cõeris, quibus ad ministerium materiæ in-
troducendæ, & rursus educendæ cor utitur. Sunt

Cauæ uenæ

αγίλλων
τρίσουλαι

autem in ostiolo cauæ uenæ tres spiculorum sulcis
structura simillimæ, unde puto etiam trifulcas ap-
pellant, foris intrò nutantes, crassitie, robore, ma-
gnitudine insignes: quæ ne sanguis semel ingres-
sus retrocedat: inhibent: quanquam & attractio-
nis sint instrumenta. Etenim uasorū tunicæ, dum
per has membranas à corde tenduntur, promptius

contra-

contrahuntur, pelluntq; facilius, corde materias tra-
hente, quum non sua sponte materia ingreditur;
tanquam in solum quoddam inanimatum, sed ipsum
cor eleuatum ut fabrorum folles, attrahat. deinde
cum contrahitur, oras membranis claudi, ne quid
attractum recurrat.

Analogia

In uenae arteriosae ostio totidem membranae sunt,
sed ab intimis foras spectantes Graecorum literam
Σ representantes, in eundemq; usum creatae.

Venae arte-
riosae 2

No hanc, sed illam
antiquam C, unde
Carty opiola C f
Maximae uia uo
artene

In sinistro cordis sinu, maximae arteriae ostiolo
tres membranae ab interiori foras tendentes obna-
scuntur, figura simili praeditae. In hoc quoque sinu
specillo aut digito inserto membranas attollis, di-
stendisq; distentum sic diuidis usque dum ad latum
intus spacium perueneris. At in arteria uenosa si-
millimae quidem specie, numero autem impares.

Arteriae ue-
nosae duae

Hoc enim solo corpore duarum membranarum pro-
uentus est, ut cuius ostiolo non exquisitè claudi
fuit satius: quoniam & fuliginosa recrementa ex
corde in pulmonem facilius sic mittebantur, quae
natiuum calorem possint extinguere.

Nam os cordi indidit, sed non uniuersis exactum
os, uerum cartilagineum: in minutis animalibus, pars
cartilaginosa est: in grandioribus, exacta cartila-

Cordis os

F 1 go:

go: in ualde grandibus, cartilago ossea. & quanta-
 eniuitis genus corporis mole uastius fuerit, tanto
 plus ossee substantiae cartilago sortita est. et in ma-
 ximis ubi plus ossee substantiae gignitur, cōuenit
 ipsam tunc appellare os cartilagineum, non carti-
 laginem osseam. ita ipsum inuenies.

Radices in
truncato
topo
 Detecto sinistro sinu, aperto autem in longum
 toto aortae processu, huiusmet arteriae, membrana
 rumq; radices sequere, ac facile reperies. Siquidem
 aortae, uenae arteriosae, & membranarum earun-
 dem radix in ipso cordis osse consistit.

Pulmo
 Fibrae pul-
 monis

†

Situs

Cæterum pulmo cordi quatuor fibris, ut dixi,
 circumdatus est, duabus in dextra ipsius parte, dua-
 bus in sinistra. Nam quæ præter has in dextra tho-
 racis parte exigua admodum apparet, ueluti alteri-
 us soboles est. facillime eam comperies, ad uenam
 concavam animum dirigens. illi siquidem, ut dixi,
 ceu substerniculo innititur. Nonnunquam ea con-
 cavitatem quandam in superficie obtinet, cui uena
 dum uiuit adhuc animal, affirmatur, ut antea ad-
 monuimus. Nam post obitum pulmo semper colla-
 psus & exiguus apparet, haud pauca ipsius & tho-
 racis facta intercapedine, contra quam in uiuo ani-
 mali

mali habebat.

Caro ipsius levis, rara, carnosâ, & ueluti ex Substantia
 spuma quadam sanguinea cōcreta, aëria, spirituq;
 plena. quæ ut cor ipsi alimentum subtile, leue, ua-
 porosum, purumq; præparet: ita aërem extrinse-
 cus assumptum cordi immutat alteratq; uasis com-
 pluribus retis modo intertextâ: uena arteriosa ex
 dextro cordis sinu, arteria uenosa ex sinistro, aspe-
 ra ex pharynge, quæ primum omnia simili modo
 in duos diuariantur ramos: quorum hic dextram
 pulmonis, ille sinistram perreptat. Deinde uterque
 rursus bifariam scinditur, partim in superiorem,
 partim in inferiorem regionem. Postremo multipli-
 ces in quatuor fibras mittit propagines. Nam quin-
 ta à uasis, quæ maiorem ingrediuntur, semina quæ-
 dam recipit. Quam uasorum insertionem clarius
 deprehendes, si per asperam arteriam pulmonem
 inflaueris.

Vena autē pulmoni inseritur maxima, ut quan-
 to minus alimento quod sufficit, suggerendo pro-
 pter tunicæ crassitiem respondet, tantum sua
 amplitudine compenset. arteria levis quæ ex
 corde uitalem spiritum cum uaporoso sanguine
 com-

f. fibra
 pulmonis

Vasa pul-
 monum

communicet, & fuliginosa recrementa expellat. Aspera, quæ sola sanguinis expers est, natura inter alia duo media, quæ cordi refrigerium levis arteriæ, cui iungitur, interuentu suggerit. Verum primum aërem ceu leuissimum attrahit, eoq; asperas arterias replet: deinde fuliginosis recrementis leues arterias implet. postremo sanguinem è corde allicit, idq; dum à thorace dilatatur, nam à se nullum habet motum peculiarem. Quum submittitur aëris superfluum & recrementa cordis propellit. atq; illa inspiratio, hæc expiratio dicitur, quæ duæ respirationis uocabulo continentur.

Respirationis
species

Porro uena pulmonis facta est arteriosa, hoc est densa, crassaq; ne sanguinem crassum pulmone, natura leui & aërio transmittat: arteria autem uenosa, ut quanto minus crassa uena sanguinis feculenti relaxet, tanto plus aeris & uaporosi, ob texturæ raritatem admittat. Aspera, uoci ædendæ aliter fieri commode non potuit: sanguinis expers, ne aër ingrediens, impedimentum itineris sentiat. Quando uero uasis alicuius ruptura, uel adæptio, uel erosio in pulmone accidit, tunc etiam in hanc arteriam sanguinis aliquid effunditur, qui uis spiritus intercipientis affligit pulmonem, tuſimq;

Ratio structu
re uasorum
pulmonis

Ruptura uasis pul: excitat,

excitat, ac deinde per pharyngem in os effertur.

In membranam ei adiacentem tria hæc uasa commemorata extremo suo quolibet ore desinunt, inter se proxima. Verum asperæ arteriæ partes extremæ non adeo angustæ sunt, ut lauarum arteriarum & uenarum. Præterea ora sunt multo ampliora in omnibus fibris, essentiaq; cartilago est, quæ concidere atq; concludi undequaque non potest, Vnde fit etiam ut humore intra thoracem collectum, pulmone à thorace qui eum undiq; comprimit, dilatato, ora asperæ arteriæ hiantia ad se recipiant: receptum tussis expellat.

Ora uasorum pulmonis

NOTA.

Huius arteriæ initium & constructionem spectabis, ubi prius te admonuerim, gulam qui stomachus Græce seu oesophagus dicitur, sub aspera arteria deorsum recta per spinam deferri: ac ubi ad quintam uertebam peruenerit, magnæ arteriæ descendenti cedere, ad dextrum latus declinantem, usque dum ad septi transversæ regionem periingat, ubi arteriam conscendens ad sinistram, ut ante diximus, partem, in uentriculi os finitur, quæ omnia fibrosis tantum corporibus cohærent.

Oesophagi & aortæ per diaphragmā descendens

Itaque maxilla à genis scalpello separata, duo meatus in lato oris spacio apparent, hic iuxta pronam

Arteria aspe-
ra

nam colli partem & aspera arteria dicitur: ille ad spinam & stomachus seu œsophagus appellatur.

Arteriæ autem meatus totus magna sui parte ex cartilagine constat, quæ exactum ferè circuli orbem, foris gibbum, intus cauum flexa, annulos cōplures efficit, qui membranosis fortibusq; ligamentis connectuntur. Quæ stomachum attingit arteria cartilaginea non est, atque hac parte circulo non respondet: eoq; singulos cartilaginum orbes sigmoides Græci, quod Σ literam representent, appellant.

no har, sed Ma
antiqua manus
la3 C,

Tunica aspe-
ra arteriæ in-
terior

His ligamentis, cartilaginibus & circulis tunica intus obtenditur, exacte orbicularis, omnia demulcens, densa, tenuis, modicè sicca, rectis ad longitudinem fibris contexta, ei continua quæ totum os & partem stomachi, & uentriculi totius internam subliniit: foris rursus omnia hæc alia membrana, ueluti operculum conuestit. eadem structuræ ratio ad extremas usque fibras seruatur.

Exterior me-
brana
Vfus arteriæ
asperæ

Cæterū per hanc arteriā inspiramus, & rursus expiramus, efflamus, uocē edimus. Nā p̄priū ipsius instrumentū, hæc arteriæ cartilago existit. mēbrana aut substantia cartilagini coniuncta est, ut dilatari ac contrahi, ad motus, quos dixi, obeundos,

posse

possit: ad stomachum quoque cartilaginosa non est arteria, ne cibum ingredi prohibeat.

Quia uero secum pituita inutile à capite in arteriam defluit, nec non potus aliquid & cibi inter deutorandū illabitur: præterea acris aëris quædam qualitas, uel fumi, uel cineris, uel carbonum, uel alterius cuiusdam facultatis medicamentosæ participes: adde quod pus tussi expectorandum quâdodue malignum erodens, aut alius quis humor, utpote flaua bilis, ac atra, aut pituita salsa intus putredinem experta, per hanc efferri debent, natura tunicam circumdedit, ne cartilago radatur, rosionem alterationemque ab his sentiat: siquidem curatu difficillima est, tunica facillima, nisi portio eius aliqua ob magnam putredinem corrosa, nudam relinquat cartilaginem.

Porro subtilis facta est, ne magnâ totius arteriæ amplitudinem occupet: densa, ut humores ad cartilagines defluentes, ab ipsis arceat: quippe irrigata & madida raucâ uocem ederet. unde & modicè sicca est. Nam melius sonant sicca, quàm humectata: sicut & immodicè sicca peius, ac moderate: quod in uehementibus febribus deprehenditur.

Caput huius arteriæ larynx dicitur, ex tribus

com-

Interior na:
chee mēbrana
rur recata.

Larynx

compositum cartilaginibus: quæ alijs in arteria sitis neque magnitudine, neque figura respondent. Prima quæ & maxima, foris gibba est, quæ et tangimus, intus caua, scuto similis, non rotundo undique sed prælongo. Secunda quanto minor est priore, tanto maior est tertia, internis huius partibus consistens, qua stomachus subsidet, non membranosa hic, ut arteriæ pars, ea existit, perfectum absolvens circulum. Tertia inde incipit, arytenoidis appellata.

In larynge primum uox efficitur. eius orificium dum respiramus, dilatatur: quum deuoramus, comprimitur plurimum, nonnunquam exacte: ob quod ligamentis membranosis nervosisq; coarctatur.

Propter hoc ipsum & musculi in larynge facti sunt, proprii quidem duodecim, octo autem cum alijs communes. Rursus ex proprijs, decem tribus cartilaginibus communes sunt, quatuor primam cartilagine secundam connectunt in animalibus magna uoce præditis: alij quatuor in quolibet animalis secundam tertiam connectunt: alij duo primam tertiam. Reliqui duo ex duodeno numero in basi arytenoidis existunt.

Iam primi duo ex commemoratis priores, ut dixi, partes coniungunt, & magnam laryngis cartilagine

Cartilagines
laryngis

3.

Musculi
laryngis

Proprii

ginem claudunt:subsequentes duo altas parteis.
 Aliorum sex,quatuor sane cartilaginem arytendi
 dem aperiunt, reliqui duo claudunt. His auxilian-
 tur transuersi duo musculi in plurimis animalibus
 aduniti, basim tertiæ cartilaginis constringentes.

Communes musculi octo sunt, qui laryngem **Communes**
 cum uicinis partibus in ambitu colligent, alterius
 motus duces, per quem totus spiritalis meatus dila-
 tatur, & contrahitur:partim ab osse hyoide pro-
 deunt ad priores partes superioresq;, & cartilagi-
 nem primam à posterioribus abducunt, meatum di-
 latantes. His & actione, et situ contrarij obliqui,
 ex cartilagine, quæ scutum repræsentat, deorsum
 feruntur, inferiores cartilaginis parteis contrahen-
 tes, nec non asperā arteriam, ne quid implicetur,
 neq; nimium dilatetur, ubi animal esse cogitat. Re-
 liqui ex obliquis scutum imitantis cartilaginis orti
 has primæ cartilaginis parteis protrahunt, & se-
 cundæ applicant meatus stringendi gratia. Disse-
 ctio horum cum alijs musculis communis est, ue-
 rum operosior & multo difficilior.

Hic nervos utrinque considerato, quos superi-
 us ex sexta cerebri coniugatione cum carotidi- **Nervi uocis**
 bus procedere deorsum, inde ad laryngem reuerti,

G eique

eiq; communicari uocis efficiūda gratia, diximus. Nam si quando lædantur, illa aut uitiatur, aut in totum aboletur.

Epiglottis Laryngis orificio ueluti operculum quoddā obiecit, particulam quandam ex linguae ipsius radice profectam, quam Græci ἐπιγλωττίδα nominant. Hæc recta consistit, quo tempore respiramus: inclinatur, caditq; supra laryngem, quum deglutimus.

Epiglottis Substantia epiglottidis, cartilaginosa est abunde, tenuis, rotunda in longum, ut quum respirationis usus est aperiatur, et quū cibus assumitur subsidet, laryngis ore paulo amplior, ut exacte claudat: non ut nihil prorsus cōtrariis ostijs incidat, sed ne multum, neque uniuersum. Nam ex potu momentum in arteriam circa ipsius membranā, ceu aqua ad parietem, non per medium intus spaciū illabens, irrorat humectatque pulmonem, spiritum non impedit.

Membranam autem habet stomachum uersus obductam, ut uasorum cordis orificia, ne per uomitum materia in asperam arteriam deferatur.

Lingua
Os hyoides Absolutis iam his, lingua ipsa uenit examinanda, quæ ad radicem qua ossi hyoidi affixa est, ualida

lida magnaꝫ firmitatis gratia apparet: tenuis autē
ad extremum, nimirum quo celerius moueatur, tu-
nica ori communi uestita.

Musculi ex omni ipsius parte habentur, quæ su Musculi
periore palatum uersus eā mouent: qui ab inferiore
incipiunt, deorsum. Laterales musculi, in latera adi
gunt, plurimi ex his ex osse hyoide dicto, quod li
teram Græcam γ referat prodierunt. quos ita + γ γ ψδον
administrabis scalpello, ut omnes reliquos.

Item duæ arteriæ linguæ inseruntur, utrinq; sin-
gulæ: duæ quoq; uenæ, quas in affectibus quibus-
dam etiam diuidimus. insuper & duo neruorū pa-
ria: alterum molle, alterum durum. illud externæ
ipsius tunicæ saporibus discernendis dicatum di-
stribuitur, hoc musculis motui arbitrario con-
ueniens.

Quia uerò lingua desiccata, uix moueri potest: id quod apparet in ijs qui uehementer sitiunt, quibusque per febres ardentes tota uelut arefacta oris humiditas absumitur, natura glandulas, spongijs ipsis similes, carnosas, utrinque singulas apposuit, uocant tonsillas Latini: quæ distentis maxillæ partibus, quas iam cultro diremisti, in conspectum prodeunt.

Ab his meatus per obliquas inferiores etiam partes humor pituitosus liquidusq; eructatur, quo lingua, larynx, aspera q; arteria irroratur, humescitque.

In summa oris parte carnosae quaedam particula suspensa apparet, in uiuo autem si quis toto ore latissime adaperto linguam deprimat. haec caruncula duobus nominibus à ueteribus Græcis nominatur, gargario, & columna: his posteriores medici prope omnes non ita, sed columellam ipsam nominant.

Vtilitas.

Haec particula uocis plectrum est, ut quod ad illius magnitudinem, & pulchritudinem conferat. Deinde hunc usum praestat, ut aer ingrediens primum ab ea incidatur, frangaturq; impetus illius uehementia: & ob id etiam frigiditatis. Siquidem nonnulli quibus columella ad radicem praefecta est, non uocis tantum laesionem, sed etiam frigidioris inspirationem experiuntur: unde fit ut thorace & pulmonibus quandoq; refrigeratis, multi id hominum genus interierint.

*Columella
prie nom-
matur*

Haec madorem à cerebro recipit, quo superiores palati partes humectat. si plus iusto humiditatis recipiat, interim laxatur ac fastigiata descendit:

interim

interim inflammationem experitur, & ne potus, ne cibus possit deuorari, impedit.

Hic secundum librum finire res exigit, si hoc tantum adiecero, dentes numero in hominibus uariare: ad summum autē trigintaduos reperiri, quatuor infra & supra incidentes qui ~~puis~~ Græcis dicuntur, quod ad cultri similitudinem cibus incidendis suapte natura ualent. hi omnes singulis radicibus cauernulis suis, quæ φάρυγες appellant, nituntur. Hos alij duo cingūt singuli utrinq; quod canum dentibus quàm simillimi sint, canini dicti, singulis & hi radicibus inhaerent, ad solidiorem cibum confringendum aptissimi. Ultra hos maxillares, ab utroque latere, nonnullis quaterni, seniue oriuntur: eos non modo maxillares, sed molares quoque appellant, quod ijs cibi ueluti molis fruges cereales tenuantur, & atteruntur, Verum qui maxillæ superiori infixi sunt, ternis radicibus inhaerescunt: qui inferiori, binis. Primi tamen omnium interiores suprâ sæpe cum quaternis, infrâ cum ternis radicibus deprehenduntur.

Cæterū ex ossibus soli dentes ferè quouis tempore uitæ incrementum accipiunt: quantum uerò augentur, tantum leuigandis cibus atteruntur. Item

G 3 molles

Dentium numerus

32.

Incidentes, 4

Canini 2

Maxillares

* Forfan legendum quiniue. Nam

si utriq; sunt seniue, maxillares erūt 12. h.

si adduntur 4 terniue et duo canini, erūt

in una maxilla 18,

Sic ergo ad sumum 36 dentes.

Radii,

Dolor den
hū vnde. molles cerebri nervi radicibus eorum inseruntur, ob idq; soli evidentem sentiendi vim habent, quod in doloribus experimur.

Nam per maxillam tum inferiorem, tum superiorem tenuissimis foraminibus nervi elabuntur, qui dentium sedibus adhærescunt, à quibus gingivæ, dentes ipsi & membranæ ambientes sensum percipiunt.

Labra

Diligentem itaq; curam adhibeto dum labris maxillæ cutem adimis, ne scalpello nervos disseces, qui etiam pro labrorum natura ex imo sursum versus deferuntur.

Nā Labro

Habent autem labra naturā, ut hoc obiter adjiciam, singularem eximiamq;. Etenim præter varios ipsorum motus, quorum gratia condita sunt, potiore corporis substantiam ne vel excogitare poteris. Quippe deflectere ipsam licet, ac à situ suo auertere, attrahere & distendere, stringere & laxare, quæcunq; edentium, vel bibentium, vel differentium, vel aliam quandam functionem obeuntium usus vocaverit.

Musculi labrorum

Nam muscoli duo lati, & graciles à spina colli incipientes in buccam & labra cessāt: unde membranosum procedens ligamentum, quod talibus constat

constat fibris, quales uniuersi muscoli obtinent, substantiam ipsorum constituat.

Complures etiam fibræ ex scapularum propter spinâ regionibus obliquæ emergunt: quemadmodum ex humerorum clauicula rectæ. Harum sanè complures, ubi ad summum meatum excesserint, labris inseruntur, in se mutuo ac uariatis uicibus & quasi crumenæ inuicem cōtractæ coalescentes, labium partim à sinistra ad dextram, partim à dextra ad læuam extendunt.

Membrana ipsa cui fibræ cohærescunt, nō alijs membranis crassitie uel robore respōdet: sed crassior omnibus & ualentior est, tantoquē ualentior quanto crassior. Nam ex ligamentorū & substantia & natura constat, ex summa in collo uertebra rum spina exorta.

Iam labra maxillæ ossi tertiæ cuiusdam substantiæ fungosæ interuentu exactè iunguntur, ut tota ipsorū natura ex tali substantia tuto et tribus lati muscoli terminis inuicem cōcretis sit cōflata.

Proinde latorum musculorum beneficio in latera secundum transuersas ipsorum fibras mouentur: deorsum uerò sursumq; uersus motū tota, ipsorum substantia suppetat.

Nerui

Ob hos motus natura nervos ipsis per maxillam tenuissimis foraminibus transmisit, qui per summa tum inferioris tum superioris patent.

Hi sanè ipsi nerui labra deorsum retrahere solent: extrema uerò utriusque musculi lati tenuisq; ipsis inserta contrahunt pro fibrarum situ, quæ à claviculis sursum porriguntur.

Sicut autem his nerui ab inferiori maxilla, ita superioribus labris à superiore subministrantur: ipsi quoque in uniuersis animantibus tenuia foramina percurrentes.

Item superiora eodem mouentia modo, quo inferiora: nempe sursum retrahuntur quidem à nervis commemoratis, musculis uerò tenuibus sibi proprijs. In latera aguntur fibris latiorum musculorum eò pertinentibus: in se contrahuntur, alijs è diuerso complicatis.

Tunica labrorum

Cæterum tunica labrorum communis est oris, continua internæ stomachi, ob quod lege consortij per uomitam inferius labrum tremit.

Omitto nunc breuitatis gratia musculos, qui narium alas mouent: tales natura, qualis & latus existit. ad hæc musculosam compaginem, cuti in facie subiectam, qua supercilia attolluntur, quæ

Chirurg.

Chirurgis cognitu necessaria est, dū sectiones in
fronte trāsuersas potius quā rectas moliri debēt.

Præterea in alium locum differendi sunt muscu-
 li, massuer seu mandibularius, temporalis, & is qui
 in ore delitescit. Atq; ita nunc tertium
 librum aggredi tempe-
 stium est.

INSTITVTIONVM

ANATOMICARVM SECUN-

dum Galeni sententiā ad candidatos

Medicinæ Liber tertius, Ioanne

Guinterio Andernaco

autore.

VE MADMODVM Superi-
 ori libro thoracem, uobis me-
 dicinæ candidati, suis prius fini-
 bus descripsi, quā ad consecutio-
 nem eius accederem: ita hic quo-
 que caput, ueluti tertiam operis nostri partem in-
 terpretaturus, primum externas ipsius parteis bre-
 uis sermonis compendio deliniabo: deinde ad inter-
 nas administrando descendam: idq; eo disciplinæ
 G 5 ordine,

ordine, quo aliàs usus sum.

Figura capitis
naturalis

Capitis itaq; figura naturalis ad oblonga sphae-
ra similitudinem structa est, priorem postero-
remq; sui partem prominentiorem obtinens: quod
enim acuminati uertice fastigiatur, cuiusmodi
Thersitis apud Homerum fuisse dicitur, à natu-
rali recedit.

Capilli
Capillo xim
ma

Superiori parte primum occurrunt capilli, ex fu-
liginosis recemētis sursum elatis enascentes. mox
cutis densa, dura, sicca & crassa apparet, cui radi-
cibus illi inhaerent. In fronte & genis haud ita se-
parari à subiectis potest. in illa musculoſa compa-
go est, in his musculorum fibris intertexta, ut in
labris. de supercilijs, cilijs, oculis, auribus, naso,
suo loco agetur: nunc id quod proximum est exe-
quemur.

Administra-
tio

Linea per mediam frontem orbicularis scalpel-
lo ducitur, cutisq; aufertur. quo administrato, mem-
brana quaedā, quod caluariam extrinsecus ambiat,

Pericranios
+ dura mēe

Adnata tu-
nica

pericranios et perioſtios dicta, apparet, quæ ex du-
riore cerebri inuolucro habet originē. Hæc eadē
in oculis uocatur adnata, eo quod alijs quæ ocu-
lū ipsum cōstituūt, tunicis extrinsecus obnaſcitur.

1. Usus futura
tuna

Si deraditur, nuda caluaria in conspectum ue-
nit,

ait, ex multis conflata ossibus, quæ suturis committuntur, ut fuliginosa cerebri recrementa per has transpirent, & crassum inuolucrum ossi capitis alligetur, uasq; excidant, hæc foras, illa intro, pericranei producendi gratia. Siquidem ligamenta commissuras elabentia in tenuem hæc membranam coalescunt, uniunturq;.

Tres in capite suturæ sunt, ac duæ quidē transuersæ: quarum altera in occipitio est, in sincipite altera, tertia à medio posterioris per capitis longitudinem ad mediam usque anteriorem extenditur. Anteriorem coronalem uocant: quandoquidem coronæ in ea potissimum capitis parte collocantur. Posteriores à literæ Λ similitudine lambdoide nominant. Harum suturarum figura H literæ præcipuè similis est, atque hæc in materiali structura.

His ita extrinsecus breuiter consideratis, caluariam leuiter paulo superius quàm supercilia sunt diuidis, ita ut nihil eorum, quæ cerebrum ambiunt, uiolens, id quod ferra ex duriori ferro recte administrabis. Nam ex infirmiori fabricata multis ictibus parum adeo proficiunt. Quanquam uehementer feriri caluariam nolimus, quippe huiusmodi ictus cerebrum natura tenerum ualide cōcutiunt,

Sutura 3.

Coronalis

Administratio

tiunt, dissoluuntque, diuelluntque.

Meninges

**Partes subtā
nie cerebri
tres.**

Diuisa iam in orbem caluaria iuxta lineā in cute ductam aufertur, diligentia adhibita ne quid interaneum excidat: ac statim membranæ duæ, quas menyngas uocant occurrunt. Priusquam uerò ad eas digrediaris inspiciendas, considerato cerebrū in tres partiri parteis, sinistram & dextram, ac ultimam, quæ his à tergo adiacet, unde Græci *παρεγκεφαλίδω*, Latini cerebellum uocant.

**Dura mater
Dura mem-
brana**

Exterior itaque non simpliciter insitum uelamen existit, sed contra caluariæ occursum propugnaculum, ut quæ inter os caluariæ & interiorem membranam media natura sit, quam siue crassam siue duram, siue cuticularē appellare malis, nihil intererit.

**Dura cras-
sius**

Hæc autem iuxta mediam longitudinem multo crassior est, quàm primū apparet sub sutura lambdoide duplici structa plexu, simul & cerebrū aliquatenus ingreditur in parteis duas æquales, quæ potissimum caluariæ suturarum media habetur, ipsum secans.

**Sanguis in ce-
rebrum fertur**

Per hanc quoque sanguis in ipsum cerebrum uenis frequentibus omnino per totam longitudinem, utranque illius partem, sinistram & dexterio-rem distri-

distributis deriuatur, omnibus exiguis, præterquã duabus, utrobique singulis, iuxta lambdoidis suturæ latera excurrentibus: quæ in elatissima cerebri parte coëunt, acceditq; alter membranæ implexus, ut aliorum omnium ipsius partium, quæ cerebrum orbiculatim circumeunt, crassitie quadrupla esse appareat. ad hæc tertia alia uena, præter duas prædictas ad longitudinem in anteriora perreptat.

His uasis elabentibus, contenta membrana distat à cerebro plurimum: quanto interuallo, condiscas si in singulis tribus partibus, in quas totum cerebrum jecatur, paruo facto foramine, exiguae cuiusdam tubæ initium, aurificum folliculi persimilis, per quem ipsi dum ignem accendūt, aërem inflare solent, indideris, eoq; parti diuisæ imposito, menyn gem orbiculatim constrictam inflaueris, regione ei subditam haud modico impleri aëre conspicias. Siquidem hæc menynx crassa caluariam succingit. quum cerebrum uero attollitur, & submittitur, accedit, & ab eo recedit, pro inanis loci, qui intermedius est, ratione.

Perforata est iuxta ossa, quæ à colando εἰσφοῖδε dicuntur, & à spongiarū similitudine σπινγιοειδῆς, tum ut aër prompte respirationis gratia,

Et uas.

Crassa membrana distans a cerebro

Administratio

Diafole & si note cerebri

Mundinus cerebri immobile ponit.

Foramen menynge crassa

Uapor odorum dignotionis, ad cerebrum mit-
tatur: tum ut excrementa euacuentur.

Membrana
mollis
Pia mater

Hac menynge per medium diuisa, aut in totum
ablata, altera in conspectum uenit, penitus cere-
bro coniuncta, ut propriū eius dicatur & sit oper-
culum: quam si tenuem, mollem, membraneā nun-
cupes, nihil speculationem anatomicam uel iuuab-
is, uel offendes.

Vfus

Similis ea est secūdis & mesenterio. Hæc enim
utraque constant multis arterijs & uenis inuicem
propinquis, & membrana subtili, quæ media ea-
rum spacia intertextit. Illa, menynx puta, similiter
omnes cerebri & uenas & arterias colligat, ne ua-
cillent, inuoluantur, & per motus sedem mutent,
+ s. reu. infirmæ innitentes basi, ut quæ tam humido, mol-
li, & propemodum fluido corpori insideant. Idcir-
co enim neque cerebrum solum cōtinet, sed etiam
per altam ipsius regionem mergitur, & quocun-
que permeat, totumque ipsum implicat, uasis un-
dequaque ad uentriculi usque spaciosam laxitatē
exporrecta, unde & χοροδὸς dicitur.

Vbi ea fueris intuitus quæ cerebrum ambiunt,
opportunum erit cerebrum ipsum consecare, auul-
sis uel abrasis uenarum exortibus membranas in-
tercur-

Gale. lib. 8. de vi. p. 11.
dicitur pia mater
menynx
choroidea
Menynx
Administra
tio
hor nōc nota pia
mater vocanda est
p. 110

tercurrentibus, quæ ramos utrobique in cerebrum dispergunt. priusquam uero scalpello cerebrum aggrediaris, diuisio ipsius, & substantiæ ratio exponenda uenit: postremo particulae uel innatae, uel adnatæ explicabuntur.

Primum diuiditur structura bifariam, nempe in anterius cerebrum & posterius. Anterius autem in dextrum & sinistrum à dura menynge secatur, ut tres cerebri partes numerentur. Verum illud, amplius quoque est, quod à lambdoide sutura ad frontem exporrigitur usque. Posterius quod alteri adiacet, unde *παρεγκεφαλιδ'α* Græci narrant, Latini à paruitate cerebellum: occipitiū duntaxat occupat, proprijs inuolutum membranis.

Anterius cerebrum in dextrum & sinistrum diuiditur

Cerebellum

Segregatur autem anterius à posteriore dura menynge, committitur autem rursus meatus communis, de quo mox audies, corporumque meatum continentium interuentu, Iam substantia hæc ab illa discrepat nonnihil, quod nimirum anterius cerebrum mollius sit, ex quo etiam nerui molliores deriuantur, sensum particulis distribuentes, Cerebellum durius, inde duri partium motores nerui potissimum proficiscuntur.

Nerui

NOTA

Nerui

His notatis ea quæ in cerebro sunt, eiq; adhærescunt

Administratio

Regio callum
repræsentâs.
Ventriculi
cerebri

rescunt examinari debent. auferes itaque magnam cerebri portionem scalpello, dum ad regionem calli naturam quodammodo referentē peruenias: postquam uentriculi in utraq; parte singuli occurrunt, per totum cerebrum dispersi. ^{f. Anterioris reus}

Plexus secundini

In his cernes plexus secundarum modo efformatos, unde Græcis χοροειδεῖς dicuntur, nomine uidelicet à membranis deducto, quæ foetus extrinsecus in orbem ambiunt, uenarum existentes conuolutiones & arteriarum, quæ tenuibus continentur membranis. Sic nanque & cerebrū ex uenis arterijsq; implexum est, tenui illigatis membranæ, quæ similem, ut docui, substantiā obtinet cū ijs ipsis, quæ in secūdis habentur, tum membranæ costas succingenti, tū peritonæo, atq; id genus alijs.

Porro uentriculos leuiter tuis distendens digitis, ne plexum perumpas, intueberis uenas quidē ex sublimi regione descendentes in ramorum seriem diffundi: arterias autē à subiecta parte humili emergentes similiter & has in ramos ppagari.

Septum inter uentriculos

Inter hos uentriculos septum quoddam existit eiusdem cum cerebro substantiæ, uerum adeo tenue, ut cum in clara luce confectionem administres, quemadmodum certè etiam conuenit, splendor

dor ipsius pelluceat similiter lapidibus specularibus. Quare hæc pars admodum eleuanda nō est, ne diuellatur: quanquam manifesto ipsam uidere nisi eleuatam non licet. Siquidem priusquam in totum extendatur, laxa est, & rugosa, neque relucere, neq; continuitatem suam potest ostēdere. Sursum autem attracta eatenus, ut tota sit tensa, non tamen iam diuulsa, clarissime apparebit.

Hi uentriculi anteriores inspirationem, spirationemq; & efflationem in cerebro moliuntur, ac spiritum animale[m] his plexibus antea elaborant præparantq; cerebro. Iam naribus odorandi sensum transmittunt, & portionem alimenti non perfectè elaborati, recrementum proprie appellant, recipiunt, ac duobus canalibus in nares porrectis egerunt. id nisi fieret, frequēter animal apoplexijs tentaretur. Iisdē foraminibus aër seu spiritus animalis fouendi gratia attrahitur. Hæc in ossibus spongiosis nuper explicatis, cerebro exempto uidebuntur apertius.

*Ventriculorum
anteriorum usus.*

*Anteriores
uentriculi cana-
les in nares
mittunt.*

medius ventriculi vocat aliq

Duo hi anteriores cerebri sinus in unū coeunt, quem siue meatum communem, siue uentriculum tertium nomines, parum interest. procedens is posterius in meatum propria uelatū tunica, finit, quò

*Duo uentricu-
li in unum co-
eunt*

*1. Balneus vocat q̄m uentriculi, nā uentriculi
multis, ap̄t op̄a & hinc* H ante

Meatus tertii
uentriculi

anterius cerebrum committi cerebello diximas.

idq; hac de causa, ut spiritus iam in prioribus uen-

triculis elaboratus huc transferatur, memoriae ef-

ficiendae gratia. Nam ut prior pars cerebri cogita-

tioni, media ratiocinationi, ita haec posterior me-

moriae dicata est. *NOTA*

Cæterum pro meatus huius dignitate & usu,

multae ei particulae incumbunt, circumiacent, clau-

dendo aperiendoq; seruiunt. Incumbit pars ea cere-

bri quae cerebellum contegit, in modum fornicis,

seu aedificij testudinarij modo facta, extrinsecus

gibba, intus caua, ut liberum habeat motui ipsius

spacium: Græci nominant *Ψαλλοδσλς*.

Item incumbit huic iuxta ortum, corpus quod-

dam, ab anatomicis Græcis conarium, quod pini

nucem referat, appellatum, substantia glandulo-

sum: ob quod etiam cæteris glandibus usum simi-

lem, nempe firmamentum uasorum exhibet.

Ex utraq; meatus parte corpora rotunda circū-

iacent, conarium excipientia, eandemq; cum ipso

substantiā sortiūtur, nomen à figura illis imponūt

quidam *γλοῦτια*, hoc est, nates exiguas, aliqui

gemellos, quoniā & testes sic appellant. inter has

itaque nates meatus ille consistit, ex medio uentri-

culi

Cogitatio.
Ratiocinatio.
Memoria.

Fornix

Ψαλλοδσλς
Ψαλλοδσλς
fornix

Conarium

γλοῦτια
Nates
Gemelli

culo in posteriorem pertinens.

Porro ut huius meatus ductum euidenter con-
tuearis, tenue specillum curuumq; per anteriores
uētriculos demittito, leuiter ad cerebellū ppellens.

Meatus ad-
ministratio

Cæterum particula quædam cerebri meatui su-
periacet, quæ circumscriptionem obtinet figura
uermi in lignis nascenti similem. hanc etiam Ana-
tomici inuenerunt, excrescentiam uermicularē
corpus hoc, quod totum meatum contegit, nomi-
nantes. Crassa est & implicata uermis modo, cum
meatū spiritui iam transmissō ad cerebellum, clau-
dit, gracilis & explicata, cum illum, ut spiritus in-
grediatur aperit.

Vermiculā-
ris excrescen-
tia

Vsus

Hoc inuento uermiculari processu cum duo-
bus suis extremis, altero in priore parte, altero in
posteriore: paulatim auferes permulta ex corpori-
bus quæ incumbunt, ut sola relinquantur ea, quæ
iuxta meatum duplex habent utrinque extremū,
dictis uermibus figura simile.

Porro spectabis in hoc etiā corpora tenuia, quæ
excrescentiā uermicularē ad particulas natibus ce-
rebri utrinq; adiacētes illigāt, ne errabunda uage-
tur. tēdines ipsas nōnulli Anatomicorū nominant.

Tēdines uer-
micularē pro-
cessum illigan-
tes

Cerebellum, de quo iam supra diximus, cere-

Cerebellum

H a bro

Sta

bro à tergo adiacet, aliquatenus eo occultatum, duplici quoque membrana uestitum, dura & molli, substantia duriore quàm cerebrum, non ex anfractibus flexuosis & magnis, tenui menynge inuolutis, sed multis quidem ijsq; admodum paruis, non tamen simili illis modo constat.

Ventriculus cerebelli

Sinum habet unum: in quem spiritus ex anterioribus peruenit: finis eius prope spinalis medullæ initium situs est, ob quod & durius existit.

Sta

Leuato iam cerebro processus eius contemplator, hoc est, nervos partim molles, partim duros. Nullus autem mollis ex posteriore cerebro, sed durus aliquis ex anteriore provenit.

Processus cerebri ad nares
Septem nervorum paria

Duo itaq; processus cerebri ad nares odoratus gratia portendunt, non extra caluariam elabētes, eoq; nervorum coniugijs annumerari non solent, quæ plurimum septem existunt.

Nervi minorii optici
ca. 14.

Primi duo nervi ad oculos pertinent, uidendi facultatē ipsis transferentes: unde à Græcis ὀφθαλμοὶ dicuntur, ex anterioribus ventriculis procedentes, cavi ob id facti, ut spiritum recipiant, maximi & mollissimi, quod alij quoque sensus, magnos & molles nervos habeāt. Hi inuicē in unum coeunt, & rursus antequam oculos ingrediantur,

NOTA

diri-

dirimuntur, ut altero clauso oculo, totus spiritus per communem nervum ad alterum feratur.

Succedit secundum nervorum par, qui exiles & duri musculos oculos ambientes mouent.

Secundum
par in oculo-
rum muscu-
los
Tertium par
varie distri-
buitur

Tertium ubi anterior cerebri pars cum posteriori iungitur, ex basi ipsius incipit, eoq; durius est ualentiorum actionum gratia. Hoc par priusquam caluariam egrediatur, in duplicem finditur rami, alter tenuior, scilicet sub cerebro exporrectus, cum secundo pari caluam elabitur. Alter insignior, caluam iam excedens, et ipse diuaticatur. huius pars gracilior capreoli modo inuoluta temporali musculo demittitur. Altera statim linguam adit, totam ipsius tunicam dilatata efficiens, gustus nimirum, ob quem natura par illud tertium precipue condidit, subministrandi gratia. Propaginem sui non exiguam maxillae inferiori distribuit, quae per foramen ossis illius elabens, labris in ea parte sitis, & dentium radicibus sensus gratia communicatur.

Gustus
nervus

Dentium nervus

Quartum paulo his posterius situm est, ad basin magis quam priora incipiens: paruum admodum, & durius tertio. idem unum in caluaria cum hoc foramen sortitur, & postea separatum toti palati tunicae inseritur.

Quartum par

Palati nervus

Quintum

Auditorij
manij.

Quintū necdū durū in ipso transitu scinditur. al-
tera pars meatui auditorio, altera cæco foramini dī-
cto ob flexuosam meatus obliquitatē dispensatur.

Sextum par

ne more in deſpectu
mediocriſ daſinej in
multos ſupertioreſ ſequi
ſe in duos memos

Sextum præter hæc ad basim cerebri enascitur, nondum exacte durum: sed tãto durius, quanto spinali medullæ propinquius. Hi nervi omnibus visceribus, & interaneis solius sensus gratia distribuuntur, qui nervos illos recurrentes, de quibus antea, producunt.

Rumayy

Septimum

Septimum & postremum huic contiguum securitatis gratia regionem habet ubi et cerebrū desinit, et spinalis medulla incipit. Hi nervi aliquousq; cum sexto pari procedētes, deinde rursus seiuncti parte sui aliqua, eaq; minima, rectos laryngis musculos intertexunt. Maior autē portio toti linguae inseritur, motus gratia.

Post horum inspectionem, totum iam cerebrū

7 Canales duo
ex medio ven-
triculo ad pa-
larum

auferas licet, ac consideres canales duos ex medio cerebri uentriculo ad palatum recremēta deriuantes: quorum alter decliuus ac deorsum procedit; alter ubi meatus ille communis cum cerebello committitur incipit, retrorsum pergens.

Hos canales sequens in regionem incidēs basi
subiectam, concavā, declivem: quæ à figura Græ
cè

ἐκ τῶν οὗτος, nobis labrū, ab usu χοῦν, infundi- τῶν οὗτος χοῦν
balum dicitur, quod supra amplum, infra in angu-
 stum desinit, subditam ei glandulam quandam in- Glandula
 grediens, quæ & ipsa manifestam habet concavi- os colicæ priy.
 tatē, quā os quoddā coli modo peruiū excipit. Hoc V. suis
 igitur labrū superflua ex uētriculis prioribus, nec
 nō particulis superiacentibus, per canales iam cō
 memoratos recipit, hinc per palatum excernūtur.

Glande hac cum membranis in circuitu ampu-
 tata, penitius ad basim cerebri, hoc est, ad os subdi Admini
 tum, palato contiguum scalpello penetres, idq; ad strano
 latera excindes, ut plexum, quem Anatomici reti- Plexus vtri-
 cularem appellant, ex arterijs in caput uenienti- cularis.
 bus factum contuearis: quando primum superata
 caluaria conduntur iuxta cerebri basim. ibi enim
 non exiguam regionem natura ueluti thalamum
 quendam reticulari huic plexui præparauit, qui à
 crassiore membrana continetur: in quam regionē
 ab arterijs carotidibus appellatis haud parua quæ-
 dam portio peruenit. Nam exiguæ illarum propa-
 gines, in collum, faciem, & exteriores capitis par-
 tículas diuertunt. Altera autem pars tota rectā per
 thoracē & collum ad caput effertur, deinde multi-
 fariā pp agata, nō simplex efficitur rete, sed multa

H 4 sibi

sibi inuicem superposita, eaq; commissa, cōnatāq;
omnia. ac rursus ex tam multis arterijs, ueluti ex
radicibus ad caudicem coëuntibus, alterum arte-
riarum par enascens quantū ab initio erat id quod
à carotidibus uenit, in cerebrū effertur: tum alias
partes multis ipsius ramis implicans, tum illas quæ
uentriculorū plexus efficiunt hoc tenuiores, quos
χοροδοεῖς appellauī.

*Vsus huius
plexus
formis*
1 Quemadmodum igitur semini circumuolutio-
nem anfractumq; ante testiculos præparauit natu-
ra, lacti longitudinem uasorum ad mammas ten-
dentium, ut ea diutius in concoctionis morata in-
strumentis exactius elaborentur; ita propè cere-
brum etiam ex uitali spiritu animale efficiens,
ueluti labyrinthum quendam efficiens, uarium ple-
xum reticularem fabricata est, in quo mirabili te-
xto elaboratus, deinde uentriculis transmittitur,
ubi tandem ad plenum absoluitur.

Medulla
spinæ

Ita

Cerebro adiacet posterius medulla spinæ, ex
cerebro ducens originem, uerum substantia durio-
re, eaq; neruos sexaginta duos, per singularū uer-
tebrarū foramina, singulos emittit, q; motibus parti-
cularū præsumt, et tactus sensui omnibus cōmuni.

Iam mihi uniuerſas capitis parteis uideor inter-
pretatus,

pretatus, si uisorij instrumenti, hoc est, oculi fabricationem mirificam addidero. Primum igitur sitū & parteis cum usu enumerabo, deinde administrationem, ex qua etiam illæ magis innotescunt.

Siti sunt in capite, loco edito, tanquam in specula, ut hinc actionem suam melius queant obire. ne autem extrinsecus noxam accipiant, palpebris, cilijs, & ossibus ambientibus muniuntur.

Oculi

Sity

Partibus constant, musculis sex ipsos mouentibus, uno sursum, altero deorsum, duobus in latera, & totidem circumagentibus, præter eum qui nervum uisorium ambit.

Musculi
oculi

Tunicis, prima, quam adnatā appellant, eo quod alijs quæ oculum ipsum constituunt tunicis extrinsecus adnascatur, ligamentum & ipsa existens toti oculo ad ossa circumiacentia, ex pericranio ducens originem.

Tunicæ
Adnatæ

D

Altera huic proxima, à cornu figura dicta *περὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ*, tenui, dura, & densa splendidaq; à dura cerebri membrana profecta, aduersus iniuriam crystallini humoris operimentum.

Cornea

Tertia à folliculo uuae dictæ *παρὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ*, uarijs interstincta coloribus, cæruleo et uiridi, quibus se iam defatigatus recreet, media parte qua pupilla

Rhagoides
uua

H s est,

est, modico foramine concava, originem ex tenui menynge ducit.

Quarta
tunica

ἀμφιβλίστρος
αἰθῆρα

Quarta à retis similitudine, amphiblistroides appellatur, ex nervi uisorijs substantia, soluta, dilatataq; araneæ telæ modo nascitur. quam si totā ex emptam coacerues colligesq; cerebrū tibi apparebit: tunica enim nullo modo est, neq; colore, neq; substantia, quæ alterationis crystallini humoris percipit, & totū humorem reddit sensibile. Præterea ui treo humori nutrimentū suggerit: utpote plena arterijs & uenis pluribus maioribusq; quam moles ipsius requirebat. Verum cū nervis omnibus, qui à cerebro sunt, portio quædam menyngis choroidis procedit, arteriam uenamq; deferens, quæ corpus illud reticulare continet.

Humores
Oculi
Humor

ὑδαρῶδες

Humoribus tribus: tenui quem ab aquæ similitudine ὑδαρῶδες nominant. (hic pupillam retinet, ne in crystallinum collabatur.) Altero molli, liquido, cuiusmodi est uitrū mediocriter solutum.

σκληρῶδες

ἰσχυρῶδες

Albugineus

ὑαλοειδής

Vitreus

Admi

strano

Tertio duro, qualis est glacies modice cōcreta. nominatur mollior hyaloides: durior crystalloides.

Hic primarium uisus instrumentū ab illo nutritur.

Administrationē hoc pacto aggredieris. Cutis superciliorū ad cilia usq; aufertur: quæ pericranio obducta

obducta deorsum uergit. Inter cutem, & hanc membranam musculi duo habentur, superiores palpebras mouentes: hic à maiore angulo, ille à minore. Vbi autem pericranios ad locum cui pili superiores palpebrae infiguntur, Graeci tarsum appellant, peruenerit, reduplicata intrinsecus sursum ad tunicam, quam adnatam uocant, generationem fertur.

Musculi palpebras mouentes

Haec propè intuitus, oculum relinquo, ad os ipsum ambiens profectus. id superiori parte figura triangula excidendum est, quo ablato, neruum in adipe ferri cōspicies, qui à tertio pari perficitur cuius rami alij ad cutem frontis musculosam excurrunt: alij post magni anguli carunculam in nares perueniunt, eas oblinētes: alij ad genam superiorem, & alas narium: alij ad temporalem musculum propagantur.

Nerui sunt huius narium, genarum temporum.

In hac adipe etiam secundi paris neruos oculi musculis distribui cernes, si scalpello & hamulo diligentia adhibita eos liberes.

Quibus administratis, neruum uisoriū, cum musculo ipsum ambiēte, praescindito, oculumque caluaria eximito, tunicam adnatam reliquijs abrasis: deinde oculi basim ministro tenendam dato: ac ipse sinistra neruum uisorium comprehendens, sex musculos separato: quod facile assequeris, modo capita

Admini-
stratio

capita eorum liberes, quibus nervo uisorio, quâ in oculum inseritur incumbunt: ac deinde leuiter secando ad oculi iridem eo persequaris: in quam rectè delati nervosis suis exilitatibus finiunt.

Oculus orbicularis

Musculis his derasis, oculus undique orbicularis apparet, ceratoide uestitus tunica, quæ iuxta iridem parte qua nervus uisorius oculo innascitur, recta linea in longum secanda est acutiore scalpello, unoq; iniectu. Post sectionem humores effluentes sinistra uola excipiuntur, ac ea modicè inclinata, tenuis emanat, quo excreto crystallinus ut uitreo innatet medius apparet.

Situs humorum

Humores autem in hunc modum uola comprehendens, tunicam considerato colore nigram, tenuemq; uitreo humori incumbentem, ac crystalloidis iridi annexam, quam superius choroidis meningis portionem appellavi, reticularē cōtinentē.

Administratio

Abiectis iam humoribus, tunicas ex quibus exiderunt, super sinistrum pollicem inuerte, ac statim reticularis uisui se offert: mox rhagoides, in qua pupillæ foramen contemplator. ea est ceratoidi tunicæ in iride orbiculatim firmiter annexa.

Quare si ceratoidem solam uidere cupias, unguibus hanc ab illa diuellito, ac uidebis utriusque
per

per se substantiæ naturam.

Oculos nasus interiacet, odoratus instrumentum: siquidem eo restricto per os inspirantes nulum odorem percipimus: ad aperto autem statim de odore iudicamus.

Exteriores ipsius parteis pinnulæ seu alæ nominantur, quas muscoli exigui constituunt, ex malis inferioribus obliquè producti. Internis duplex est meatus, oblongus & cauus, ex cerebri anterioribus procedens uentriculis: in eam uerò caluariæ partem finiens, qua nasus incipit. ubi & ossa à colatu ethmoide dicta, habentur, & crassa membrana cerebri. qua ossa hæc contingit, tenuibus foraminibus peruia est. Per hanc etenim primam crassiora cerebri recrementa percolant: mox in ossa ethmoide incidunt: deinde naribus. At in horum transitu pars recrementorum, crassior & uiscosa, foramine ex illis in os patente sreatu expellitur.

Intus quod narium foramina intercipit, septum dicitur, cartilagineum. Cæterū tunica exanguis, membrana crassior, tum ipsos nasi meatus rectos, ad ossa ethmoide usque procurrentes sublinat: tum alios obliquos, quos in os finire dixi. Est autē continua tunica hæc, ei quæ os, linguā, præterea pharyngem,

Nasus odoratus
intra m. p. m.

Musculi

Sic est nasus qui p. p. s.
m. p. s. no. h. s. no.
p. p. s. sed m. p. s. l. a. h. s.
s. p. i. o. r. m. o. u. a. r.

Meatus

Crassa membrana foraminibus peruia est in nasum

Septum narium

Tunica

ryngem, laryngem, asperam arteriam, & stomachum integit.

Aures

A naribus ad aures uenio, quæ in temporū extremis sitæ sunt: substantia cartilaginosa, ut omnes particulæ nudæ & prominentes, externis iniurijs expositæ. Aures autem prominēt, ut cerebro prope ipsas sito operimentum sint ne offendatur, extrinsecus gibbæ, intus cauæ: partim ne quid in meatum incidat, partim ne ipsæ promptè afficiantur multis sinibus anfractuosa, eiusdem usus gratia. eoq; cæcum illorum foramen dicitur. Nam funiculum aut setam ei inditam, nō possis ob flexuosum ipsius iter transmittere.

Sub hoc foramine particula pinguis ab aure suspensa, fibra seu auricula dicitur: superior, pinna. Atq; nunc tertium librū finire tempestiuum est.

Institu-

INSTITVTIONVM

ANATOMICARVM SECVN

dum Galeni sententiã ad candidatos

Medicinæ Liber quartus, Ioanne

Guinterio Andernaco

autore.

I Galeni, cuius doctrinam in hi
sce Institutionibus ex p̃fesso imi-
tor, ordinem quoque in omnibus
sequi, per scholæ nostræ consue-
tudinem licuisset, primum tradi-
dissem utique, quomodo artuū compages inuicem
deligentur, quinam muscoli eos moueant, qui ner-
ui, quæ arteriæ & uenæ quamque particulam in-
tercurrant: quæ anatomes pars, ut extremè hactē
nus neglecta est, ita summè necessaria.

*Comēdatio
h9 p̃his.*

Siquidē uidemus quotidie medicos, qui quidē sci-
ant, quot et qualibus cor mēbranis obueletur, quot
linguæ muscoli sint, ubi plexus ille reticularis exi-
stat, aliāq; his consimilia: ignorent autem extero-
rum structuram, in præsagijs & affectuum has
partes infestantium curatione, quæ manu perfici-
tur, uehementer aberrare: qui hanc calleant, illam
ignorent

Quod necesse

*Varia artium
anatomie.*

*Musculus ex
transuerso dis
sectus quid
noxæ adferat*

ignorent, nunquam non recte munus suum obire.

Fingamus alicui musculum ex transuerso dissectum, eoq; functionem ipsius abolitam. Quod si prædixeris, nullum reprehensioni locum querulis istis hominibus relinques, qui illius abolitionem medicorum curationi non uulneri prius impacto ferunt acceptam. Item ubi uulnus dilatare oportet, adeo angustum, ut medicamentum eò peruenire nequeat, hic munus musculi & proprium & improprium. fibrarumq; ductus nosci debet.

Alium ponamus brachialis syderatione laborare, eoq; os excindi oportere. in quo morbo nisi medicus cognitum perspectumq; habeat, ubi tendo ille, qui palmam subit primum incipit dilatescere, sensus expertem eam reddet. Idem tendo si computruit uacabis culpa, si abolitionem sensus necessario secuturam prædixeris. Pari modo si etiã à quo dam extrinsecus incidente subito totus fuerit dissectus, neque tunc quicquam medico obijci poterit, si quorsum res finiet, præ sagierit.

*Sensus & mo
tus nō ex iis
dem neruis*

Iam sensus motusq; nō ex iisdem neruis in singulos digitos dispensantur, eoq; ex illorum ignorantia interim sensus, interim motus, aliquãdo uterque perit, cum uel præscindunt neruos medici, uel

cum

cum ex spinalis medullæ noxa digitorū sensu abo-
lito his remedia, nō illi, ubi origo mali est, adhibēt.

Adde, quæ in uasis sæpe committuntur. nam ab-
fcessus subsecantes, nunc ramos insignes pertun-
dunt, nunc arterias: unde sanguinis profluvium,
quod suppressi nequeat, excitari solet. Quidam se-
cantes uenam, arteriam diuidunt, ignari quibus ar-
tuum uenis arteria aliqua substrata sit.

Proinde primū uobis medicinæ candidati of-
fium natura perdiscenda est, mox musculorū con-
sectio. Nam hæ duæ corporis parteis, reliquis o-
mnibus ueluti fundamenta subiecta sunt. Deinde
licebit quoduis discere, uel arterias, uel uenas, uel
nervos. postremo uiscerum natura, intestinorum,
adipis, glandularum intelligenda uenit.

Ordo discendi
anatomien.

Fundamēta
anatomie
discendi
Ordo discendi
anatomie

Ego autem etsi communi scholarum consuetu-
dini abunde esse factum libris superioribus existi-
mem, artuum quoque confectionem adijciam, ne
aliquid tam necessarium operi huic desit. Primum
musculos & tendines persequar: deinde ex uenis,
arterijs, & nervis summa perreptantibus, insignio-
res. Nam osseum structura alibi tractata est.

Dicamus itaque primum de manu, quæ ab hu-
meri articulo incipit, in digitorum extrema desi-

MANVS
anatomie.

et magis manus ab Anat. uenit

I nens.

ab huius parva manu appellatur

nens. At quod à brachiali in digitos discretum est, summa, seu extrema manus appellatur. Cum sine appendice manum dicimus, totum membrum: cum summam manum, à brachiali terminū eius innuere uolumus. Quod si tota manu prope humeri articulum resecta seorsim ipsam toto corpore remoto uolueris incidere, nihilominus efficies.

Admini
strano

Primum sanè totum cubiti, atque digitorum cutem exteriorē auferes, ab ea solum, quæ extremam intus manū cooperit, abstinens. Deinde quæ in articulo sunt, quæ manus summa cubito iungitur, brachiale uocāt, studiose adimere oportet: membranam quæ subiectis ei musculis circūdatur, corpori affixam relinques: cutē uerò solam per se acutiori scalpello à membrana secernes ac separabis. Hoc autem fiet linea recta per mediū ducta in exteriorē parte, etiam per summam manum eiusq; digitos: interiore, à brachiali tantum incipiendū est.

Brachii
ab.

Manus extre
mæ musculi
septem.
Cubiti inte
rioris septem,
exterioris no
uem
Brachii qua
tuor

Cutē detracta musculi in conspectum ueniunt, qui in extrema manu septem numerantur: totidem interior cubitus occupat, exterior nouem, brachium quatuor, ut omnes sint uiginti septem, uarijs huius membri motibus subministrantes. Inter hos autem primum interiores cubiti, deinde exteriores,

teriores, postremo summæ manûs administrando interpretabîr. ubi hoc tantum addidero, musculos quibus minor credita est actio, in superficie exte-

Musculi su-
perficiarti mi-
nozem actio-
nem habent

re, insigniores altius delitescere. Horum omnium autem confectio à brachiali incipienda est. Initium sumamus ab eo, qui medius interiorum apparet, inter radium & cubitum. superius ducens originem, ut cæteri ferè omnes interiores. is paulo ante brachialis nodum in tendinem latû exit: qui internæ manui expanditur, ac omnibus digitis, in lineam illam desinens, qua depilis manus pars ambi-
bient eam cuti pilosæ cõmittitur, hunc usum præstans, ut eam in corporum contactu minus uersatilem, exacteq; sensilem & musculosam efficiat.

Cubiti
musculi
Primus

Quare hæc, ut faciei, plantæ, & ani cutis à musculosa, quæ subest, substantia separari nequit, eoq; necessum erit, si reliquos exactè cogites distinguere, hunc cum cute manus auferre: quo factò tam multi in conspectum ueniunt, ut à quo aspiceris, uix intelligas.

Verum nos eo ordine omnes persequemur, quo uniuscuiusq; & situs, & origo inculpate ostendatur, à duobus illis exorsi, qui digitos flectût. Horû minor maiori per medium cubitum insidet, rectâ

Secundus &
tertius flecten-
tes digitos

ad brachiale excurrentes. Vbi in quatuor discretus tendines, angulos æquales efficientes, secundo quatuor digitorum articulo, ut illum solum moueat, inseritur, subiectum tendinem exactum perficientes.

Maior huic subiectus, inter cubitū & radium delitescens, eodem modo ad brachiale fertur, ac in quinque tendines scinditur, sub quatuor illis commemoratis procurrentes, qui primo & tertio quatuor digitorum articulo adhærescūt. Quintus autem tendo illi qui medijs articulis dispensatur insidens, fortissima membrana ei alligatus, ad medium uolæ usque fertur: inde tanquam ex circulo ad pollicem pergit, huius secundo & tertio articulo inseritur.

Duo laterales

His duobus musculis in cubito, alij duo à lateribus adiacent, brachiale flectentes: quorū unus ad pollicem, alter ad paruum digitum cartilaginosus brachialis ossibus, tendinibus dilatatis inseruntur.

Hi ergo quinque musculi totam interiorē cubiti regionem occuparunt: quibus ademptis radij motores apparebunt, de quibus dicturi sumus postea. In præsentia cubiti musculos exteriores prius persequar.

Cubiti musculi exteriores

Primus itaque interiorum, exactè medius fer-

tur

tit, qui in brachiali scissus quatuor tendines, tribus quatuor digitorum articulis distribuit, solus hos extensurus.

Quatuor digi-
tos extendens

Huic medio adiacent exiles muscoli duo: quorum superior indicem & medium à pollice tendinibus suis abducit. Inferior autem paruo, & annulari eiusdem actionis gratia tendines mittit. Tribus horum digitorum articulis, dextris ad dextra, sinistris ad sinistra extrinsecus.

Indicem & me-
dium abdu-
cens.

Musculus an-
nularis & par-
uum abducens

Superiori illi, cuius iam mentio facta est, duo rursus alij incumbunt, pollicis gratia facti. Requiebat enim hic summam & extensionem, & à reliquis digitis abductionem, adductionemque, quos tres motus natura duobus musculis commisit, quorum unum radio superstratum interiora uersus pollicis ad latus inserit, quo is maximum ab indice abducatur. Alter priori illi adeò cohæret, ut unum, nisi aduertat, uentris ratione esse iudices. Hic ad brachiale tendens, maiore sui parte in extrema pollicis regione tendine suo adnascitur: ut illum subuertens indici adducat. Altera parte brachiali insinuat, extensionem eius & motum ad latera promouens. Vtraque pars tensa, recta subuersione efficit.

Pollicis la-
terales

Succedunt muscoli brachiale extendentes duo,

Extendentes
brachiale duo

ut interna parte flectentes utrobique singuli, hic ad indicem, ille ad parui regionem, brachialis ossibus concinne adaptatis inseruntur. His extēdentibus, & commemoratis flectētibus, manus extrema ad prouum supinumq; ducitur, prout illi aut laxentur, aut tendantur.

Radii quatuor

Omnibus quos percensui musculis exemptis, radij peculiares apparent, per quos supina, pronaq; tota manus efficitur. quatuor autem sunt uniuersi, duo interiores lati, tendinibus carentes: quippe fieri non potuit, ut ex locis tam continuis tendines crearentur. orti enim in cubito, ad radium membranosa quadam parte pertinent. Exteriores, qui ad supinum radium agunt, ut interiores ad prouū, regione hac, quæ hæc ossa secundum longitudinē interiacet, occupata. Vnum internis satis similem creauit, radioq; adiunxit: alterum uerò à cubiti tuberculo obliq; p exteriora cōmuni musculorū forma, ad radij caput, qd' brachiale spectat, inseruit.

Duo ducētes ad prouū

Duo ducētes ad supinum

Extremæ manus septem
Duo pollicis

Nunc ad extremæ manus musculos descendendum est: quorum duo tertio pollicis articulo adiacent: quorum unus abducentis ab alijs pollicem musculi actionem excipit: alter actionē adducētis ad indicē. Præter hos duos alij quatuor palmar ossa

Quatuor reli

ossa interiacent, qui tendines tribus digitorum articulis, introrsum uersus distribuunt. Hi quatuor illos digitos ad pollicem agunt, qui motus cū paruum habeat robur, exiguis quoq; & nō à longinquo latis musculis indigebat. Septimus interiori parte ad uolam, paruo digito innittitur, duplicem præbens usum, tum ut abducētis paruum digitum tendinis actionem accipiat: tum, ut suo uentre uolam exactē concauam reddat.

quis digitis
communes

Peculiarie
paruo digito
unus

Restant ex totius manus musculis quatuor, in brachio siti, qui Græcotum literæ χ similitudine mutuo sibi incumbunt. Duo in externa regione: quorum unus ab humero per obliquum latus infernam cubiti partem ingreditur. alter hoc minor, ab humili costa inferius enascitur, & priori insidens, elationi cubiti ossis regione inseritur: quorum ut situs diuersus, ita & actio existit. His extensio brachij concredita est.

Brachij qua-
tuor

Duo externi
extendentes

Externis alij duo interni respondēt. minor qui primus ceu superficiarius, diffecandus est, sub axilla enascitur, in medium cubiti articulum procurrens: alter ab humero incipiens, obliquē ad inferiorem cubiti regionē tendit. His quatuor musculis alij duo motus committuntur: nempe exterioribus ten-

Duo interni
flectentes

sis, brachij eleuatio: interioribus depressio.

Venarum in
brachio ortus

Hæc in præsentia de musculis sufficiant. reli-
quum est, ut uasa manum totam perreptantia, præ-
sertim quorum usus est, persequamur: quod ut fiat
commodius, cauae uenae distributio, superiori libro
comprehensa, in memoriã reuocabitur. Ramum
eius antequam in iugulares scinderetur per axil-
lam excurrentem funiculo intercipi iussimus, quo
sanguine intus manente tumidior appareret. Cum
uero iam scissa in iugulo esset, alium ramum per hu-
merum propagari diximus: de quo nunc prius, tan-
quam superiore, agemus.

* sup
fo. 81.

Vena hu-
meraria

Situs

Hæc igitur uena ab humero, unde & humera-
ria dicitur, in externam brachij regionem declinis
procurrit, omnibus etiam ante confectionem con-
spicua, ut quæ in superficie tota inter cutem et mu-
sculos ei subiectos situm habeat.

Eius diuisio
in tres ramos

Vbi iam cubiti articulum propius accesserit, ra-
dij musculum oblongum conscendit, eoq; in tres
ramos ferè æquales inibi scinditur: quorum unus
in altum demergitur, alter ad articuli flexum por-
tendit, tertius in exteriorem cubiti regionem decli-
nat, ibiq; in numerosam sobolē diffunditur, in ma-
num usque prociurrens.

Vena

Vena axillam perreptans, ubi thoracem emer-
 serit, primum musculus brachium thoraci adducen-
 tibus propagines communicat: deinde axillæ glan-
 dulis, quæ cum humerali multo sit maior, etiam in
 ramos finditur duos paulo ante articuli commissu-
 ram. Primus ramus deorsum ad cubiti os obliquus
 fertur, ut spatium, quod inter brachij tuberculum
 intimum est, & cubiti sinum, perreptat. Alter ex
 eadem regiõe, qua prior ortus, elatior aliquatenus
 defertur. Prior autem superficialis obliquè proce-
 dens, coit mox cū ea quæ ex humerali ducta est.
 Atque hæc communis appellatur.

Basilica.
 Divisio in
 multos ra-
 mos

Duo infi-
 gniores

Commu-
 nis uena
 Alii duo
 insignes

Verum priusquam illam contingat, duos ramos
 emittit: alterum directè ad magnum digitum, alte-
 rum uersus paruum per illud cubiti extremum quo
 in manum inseritur. Qui autè recto tramite ad ma-
 gnum digitum pergit, radio uehitur: & postquam
 brachiale contigerit, ramorum seriem aliam in po-
 steriorem magni digiti regionem porrigit, aliam in
 eam partem, quæ inter hunc & indicem media
 est: aliam in totum indicem retro & per latera. Se-
 cundus ramus qui paruum digitum adit, dum obliquū
 cubiti tuberculum perreptat, propaginem quan-
 dam exilem ad posteriora medij digiti transmittit:

l 5 mox

Nota

mox bifariam scissus, altera parte mediam magni digiti & annularis regionem ingreditur, quam uenam nonnulli in sinistra manu secantes, sinentesq; sanguinem ex ea fluere, quousq; ultro sistatur, lienem ex tali uacuatione iuari assentunt.

Uenarum in
eisdem
ratio

Porro in ijs qui infra iugulum afficiuntur, si quidem sanguinem detrahare oportet, principē locum præsidi ratione uena possidet, quæ cubiti flexum accedit: secundum, quæ ad cubitū ipsum deferretur: tertium, communis: quartum, quæ de humeraria ad flexū cubiti pgit: postremū. humeraria. In ijs quos supra iugulum morbus infestat cōtrā: humeraria, primū: quæ inde ad cubiti flexū porrigitur, secundū: tertiu, cōmunis: quartū, quæ ab interiori parte flexū edit: quintum, quæ cubitum ipsum.

Arteriz
sub uenis

De superficialijs itaque uenis totius brachij ad usque digitos, præsertim quæ in usum ueniunt, omnia sunt explicata. Eas quæ in alto latent, alias persequemur. Nunc arterias exponemus, quæ summa perreptant: uenis autem subsunt, quos secare cogimur.

Arteria
manus

Vna tātum arteria in totam manum ppagatur: sub uno tantū humerariæ ramo, qui in cubiti articulamēto ortū habet, altiusq; ad interiora recedit,

¶

Et aliquatenus sub uena axillaria excurrit: quam dico arteriam in macilentis naturis, magnisq; pulsibus præditis, tactu motum aliquatenus indicâre,prehendimus. Quare si sanguinem detrahis, in ijs sanè qui totam manifesto uenam habent conspiciam, quàm longissime ab arteria recedendum est. In quibus id solum quod arteriæ incumbit, est spectabile: reliquum uerò totum conspectum effugit, diligenter attendendum est. Regio arteriæ dū brachium per se astringis in tumorem notandū attollitur, unde fit ut circa huius gibbum, uena in altum eleuata inanius fiat qua parte circumtēditur, adeo ut scalpellus mediocriter iniectus, prout solet illi dēmittiq; illam quidem totam penetret, subiectam uerò arteriam conuulneret.

Causio-

Quare nunquam uenam hanc loco inflato secabis, sciens arteriam subiacentem tum latam, tum esse ualidam: sed ad uicinarum aliquam recedes, maxime ex ijs quæ in cubiti os deferuntur. Cæterū arteria hæc flexum cubiti ingrediens bisariam scinditur, cum axillaria, et ipsa diuaticata in uniuersos usque ad digitorum initia musculis ramorum serie dispensatur. Itaque elatiore arteriā, quæ ad radij os decurrit, prope brachialis commissuram

Arteria
diuisa

suram tangimus, pulsum exploraturi.

Ortus arteriæ
inter indicem
& magnum

Iam arteria indicis, magniq; digiti intermedia originem ab hac sortita, motum ædit sensibilem: humilioris uerò quæ per os cubiti recta in paruum digitum procurrit, motum manifesto haud queas percipere, nisi homo fuerit extenuatus: maximum uerò pulsum ædit, quippe natura in imo retinet arterias, nullam particulam ipsarum manifesto in cutem emittens. Merito igitur nullam in extremis manibus à foris arteriam reperiēs: quia ne musculus quidem unus habetur. At interna regio, quum multis est septa musculis, ideo multas quoque arterias singulis ipsarum porrectas obtinet. Verum uniuersas brachialis arterias interim unā cum uenis coniungi spectabis, lato tendine amputato. Etenim inter hunc, & eos qui digitos flectunt, situs ipsarum est pariter cum nervis tenuibus, quorum nūc mentionem faciam.

Arteria
eum situs

Nervi ex spi-
nali medulla
in brachium.
Duo in exte-
riori brachio.

Nervi alij ex spinali medulla rectè in brachium feruntur, alij per latera. Duo in exteriori brachio summa sub cute extant, ab illis profecti, qui musculos brachij intercurreunt.

Prædictos duos tertius insequitur, prope secundum nervum ferè brachium ingrediens, unā cum gran-

grandibus uasis, quæ per axillam ad brachium perueniunt, est hic maximus eorum qui manus intercurrunt, hoc est, crassissimus.

Tertius omnium crassissimus

Detectis plurimis brachij partibus, alij duo nervi interna ipsius regione apparent, in quam etiam prædicti tres paulo inferius quàm tertius nervus est, inferuntur: alter quidē summa sub cute, etiam citra confectionem musculorum, omnium primus apparet.

Interni duo

Idem nervus ante cubiti articulamentum ramū ex se ualde tenuem mittit, uenæ adhærescentem, quæ in medijs maxime cubiti superficie secundum longitudinē extensa est, mox arteriæ quæ ad brachiale profecta euidentem pulsum representant.

In ramum tenuē scinditur

Reliquus autem quintus, ex ijs qui de spinali medulla brachium adeunt, per internam eius regionem aliorum modo fertur, sed nulli brachij particulae siue superficiariae, siue penitiori aliquam sui portionem committit.

Quintus in interna parte

Anterior cutis neruulos accipit, superiore quidem parte ex primo ortu secundi nervi inter eos, qui de spinali medulla in brachium porriguntur: inferiore uerò ante cubiti articulum ex alio quopiam spinali. Sed internā, posterioremq; brachij cutē

Cutis nervi duo ex spinali medulla

uniuer

universam adusque scapularum hic extrema alius quidam nervus interreptat, ex secundo intercostali progressus, qui & ipse in brachium, sicut & alij per axillam excurrit, ut duo nervi sint, qui de spinali medulla profecti ramorum sobole manuum cutem adeant: quatuor alij per profundiora in omnes totius membri musculos disseminantur, ac propaggines qua secunda tenues cuti transmittunt.

Cubiti duo

Cæterum quomodo ad brachiale & digitos distribuantur nervi, ex superioribus petere oportet. Per cubitum siquidem magni duo nervi deferuntur, medio musculorum digitos flectentium intervallo, huic incumbentes, illi subiecti: ac mittunt. sanè quosdam de se ramos utrique ipsorum particulas. Vbi uero muscoli hi in tendines cessauerint, sic iam & utriusq; nervi reliquum, tum in brachiale totum, tum in aduersam eius partem, metacarpium uocant, peruenit: inibi corporibus & intimis digitorum partibus distribuitur, elatius quidem duobus magnis, & medio iuxta indicem dimidio: humilioris medij reliquo. simul & medijs cæteris digitis. Itaq; elatior inibi absimitur: humilior ramum quendam, de se haud exiguum in extremam manū iuxta brachialis initium transmittit.

Metacarpium

Distributio

Ramus in extremam manū

Cate-

Caterum hic nervus totā summæ manus exterioris partem dimidiam amplexatur, sub cute extrema ad summos percurrentes digitos: paruos sanē totos, mediū uerò dimidium. Nam reliquam ipsius partem dimidiam cum magno digito totus tertij digiti nervi terminus excipit.

At nervi omnes, sicut & uasa, nō eandem perpetuo uel posituram, uel numerum, uel gracilitatē retinent: sicut in maioribus uasis, & nervis, tota corporis mole neque numerus, ut dixi, neq; situs, neq; magnitudo, exactē necessario permanet.

Post manus administrationem ad crura ueniendum est. Vt igitur exactē musculos cognoscas, nervos & uasa disseces, aliumq; doceas. hic quoq; cutis auferenda est, attendendumq; diligenter, ne in primo plantæ exortu iuxta calcis initium sito, unā cū cuticula tendinē ei subiectū auellas: cuius, ut in manu ostēsum est, explicati interuētū, cutis de pilis simul & circūactu difficilis membro subtensa est.

Hanc igitur plantæ cutem, subiectis ibidē corporibus obductam sinere, ueluti in manu diximus, oportet: reliquam omnem membro toti adimere, id ipsum prius discentes indidem, femoris musculos omnium primum esse incidendos: mox quales-

VASA nō eodem modo se habent in oib; corib;

CRURIVM anatome.

Femoris musculi primum incidendi

qualescunque uelis, siue tibiae, siue coxae.

Itaque popliti, genu & tibiae animum accomodans, confectionem exordieris, toto membro cute simul et membranis ei subditis detecto. Dictum nanque mihi est prius minimo sic negotio, potissimumq; musculus deprehendi, utpote cuius circumscriptione pro fibrarum differentijs cognoscatur.

Musculi femoris nouē

Sunt in uniuersum femoris musculi nouē, quos ut ordine non inuerso ostendas, nec opus totum confundas, à tendinibus ipsorum in genu aggredieris.

Tendo primus sursum trahens

Omnium ergo primus tendo latus paulatim in carnem uersus, summa sub cute apparebit, qui anteriore tibiae ossi infra genu adhærescit, sursum eū attrahens. ibi siquidē ingreditur ubi tibia ipsa præceps est, quæ pars cœu totius spina supra infraq; carne uacat, nudaq; est.

Superius musculi huius initiū, quod caput ipsius nominant, ex media maxime ilium ossis spina carnosio corpore procedit: prolixū uerò & ipsum deorsum ad animalis longitudinem porrigitur, in gracilibus uel ante confectionem cuilibet conspiciuum. Hic itaque musculus è media potissimum dicta spina ortus per ilium os ad internā femoris regionem desertur, in obliquum paulatim tendens ad genu

ad genu articulum descendit: mox hunc permeans, rursus obliquo ductu tibiae ossi ea parte iniicitur, qua maxime ex carne nudumq; est.

Post huius musculi tendinem, alius quidam ex amussim tendo in anterius tibiae os inseritur, quem secutus, resicansq; musculum ipsi incumbentem, ad particulam unde prodijt ascendes. Habet autē caput suum iuxta os, quod pubi subest, per summa femoris interius, atque indidem prior ipsius pars deorsum uersus in longum exporrecta, sensim teretem figuram representat.

Tendo in anterius tibiae os

Atque hi duo commemorati musculi in utroq; crure, sese mutuo iuxta primos exortus cōtingūt, atque ambo iuncti unius musculi modo adusq; patellam apparent, in quam per ualentissimum latumq; tendinem inseruntur, ad haec totā ipsius priorem partem comprehendunt. iam actionem suam ex ipsa regione, unde producunt, & femore per interiora ducto, nec nō ex loco prope quem tibiā ingrediuntur, docere te ualent: imō tutemet manibus proprijs motum, quo tibia circumfertur, poteris inuenire, quippe dum ad exortus musculorum sedem attrahis, tibia elatius simul & interius attollitur.

K

Tertius

Tertius obli-
quus muscu-
lus

Tertius à duobus primis tendo latus inferitur, prædicta iuxta anterius tibiæ os contiguus: idq; magis ab internis ipsius partibus, paulatim uero magna ex parte deorsum uersus ad obliqui musculi situm uergit. Nam ex coxa extrinsecus emergens, iuxta posteriorem femoris partem oblique deorsum per poplitem descendit ad internam tibiæ genuq; regionem. Nullus femoris musculus alius obliquiorem hoc situm habet: siquidem ab externa coxæ parte incipiens, internæ tibiæ se inserit. necesse enim est tibiam, hac tracta ansa retrorsum sursumq; ferri, & hac in orbem conuolui, cuius ratione compositus, nō simplex hic motus efficitur.

Quartus

Quartus ex ijs qui in tibiam deferuntur, qui nō interna ipsius, uerum externa solus tribus opponitur, quantum ad loci rationem attinet, cui inferitur extremum ipsius in carnem degenerans. simul & latitudine manifesta conspicuum, tibiæ extrinsecus, ut dictum, connectitur. Caput musculi extra coxæ os situm est, ubi etiam is dilatescens adhuc magis sursum protenditur, & prædicto capiti subiectus. Functio eius est, ut totam tibiam simplici motu in extremam partem agat.

Quintus

Quintus non in anterius tibiæ os, ut tres priores,

res, uerum ad inferius femoris caput, & musculi tibiae principium interna parte perueniunt, ex pubis ossium commissura ortus, tibiā ad latus intro ducit.

At omnium musculorum, qui genu articulum mouent, ualidissimam in functionem obire creduntur, quibus extensio debetur: quippe nisi hos firmiter extenderis, nullo pacto queas pedibus consistere. Sin autem alios omnes perisse finxeris, soli hi ad tensionis stabilitatem sufficient. Fit autem ubi crus ceu quiddam sublime a terra eleuare conemur, innixique firmiter altero, totam corporis molem sustinemus. Quamobrem natura neque magnis neque multis musculis ipsam commisit.

Tendentes nati-
lentissimi mus-
culi

Continuus itaque commemoratis interioribus est alius, qui genu flectit, tibiāque ad interiora adducit. alius exterioribus adiacet, qui extra abducit simul flectendo, uelut eam inuoluens.

Sextus & se-
ptimus

Octauus omnium medius in femoris caput internum inseritur, flectit quidem totum ipsum femur, totam autem tibiā reuellit cui insinuatur.

Octauus

Reliquus inter nouē musculos genu articulamentum mouētes, arctus longusque ex ilium osse pcedit, sursum retrahēs, extēdensque tibiā, ac in eā figurā constituens, qua subigētes aliquid, pedem sursum ad al-

Nong

terius ^{ramis} ~~et~~ iunguen attollentes. præter hos omnes parvus restat in poplite, qui genu flectit.

Tibiæ
musculi

His examinatis ad tibiæ totius musculos diuertendum est, quos etiam ante omnes licet incidere, si eos abstuleris qui ex femore in tibiā descendunt. His itaque ademptis, eos qui in sura sunt musculos considerato.

Surae tres

Primi retro in sura tres, tum ad calcem, ueluti dictum est, tum ad inferiora pedis deferuntur. Apparent autem duo musculorum capita, ex posteriore femoris regione iuxta nodum exorta, quæ cum poplitem transierunt in sura coeūntes, unum musculum efficiunt. indidem uerò ab externo capite pars non exigua propagatur, quæ per se sola musculus euadit, in tendinem latum sensim desinens, qui pedi subnascitur, ut in manu superius dictum est. Musculus autem qui in sura ex duobus capitibus generatus est, ut nuper dixi, tendinem producit alteri contiguum: qui posterioribus calcis extremis inferitur; trahere ipsam ad illa idoneus.

Digitos flectentes tres

Sub his alij tres adhærescunt, digitos pedemq; totum flectentes: qui non exactè in postremis partibus, sed potius ex lateribus tibiæ intus exorti, ad infernum pedem omnes porriguntur.

At

At ubi tendines primum generantur, ibi ligamentum ipsius iniectum est, ex tibia ad calcem pertinens: quo recta linea diuiso, quemadmodum in manu, si tendines deinde sequaris, digitis ipsis insinuari comperies: non tamen ut in manu alterum medium articulum, alterum primum & tertium, sed ambo primum, secundum, tertiumq; mouent, si magnum uidelicet digitum excipias. Nam ad secundum ac tertium tendo, qui ipsum mouet, porrigitur, sicut in manu se habet.

Tendines in pede uariant a manus tendinibus

Cæterum capita duorum quæ retuli propagines inuicem committunt, non eodem semper modo. sæpe enim alter ipsorum musculus quasi indicem & paruum digitum mouet, alter medium & ei proximum: utrique eadem uniti propagine, magnum interim aliter miscentur.

Horum tendinum capita inter calcem & tibiam sita, ut prius dictum est, hoc solo uariant discrimine: quòd alterum ipsorum inferiori malleoli extremo insideat, qua calcem proprio quodam ligamento rursus præter commune à foris accedit.

Tertius tendo ipsius tibiæ fini adhærescit, eiq; innixus, ligamento iterum peculiari contegitur: qui & ipse pedem uniuersum, sicut qui calcem in-

K 3 grediun-

ingrediuntur, retrorsum inflectit. uerum ipsius extremum in primum palmæ os interius coniicitur.

Exteriores tibiae muscoli

Interioribus tibiæ singulatim recisis, diuertendum rursus est ad exteriores tibiæ musculos, qui sanè, quantum ad superiores exortus attinet, tres existunt, sin autem tendines, motuumq; differentiam spectes, cui imprimis attendendū est, plures.

Medius, ex superiori tibiæ capite oriens, iuxta tarsum quatuor tendines emittit, qui digitos extendunt, ijs respondentes, qui manum extrinsecus perreptant.

Alter in latere, uersus paruum digitum in duos tendines desinit: quorum hic pedi, ut eleuet, ille paruo digito, ut ab alijs abducatur, inseritur.

Tertius in latere uersus magnum digitum, similiter in duos tendines finit: quorum alter pedi, ut eleuet, insertus est, alter magno digito, ut ab alijs abducatur: respondens ei qui in manu, tum brachiali, tum magno communis est.

In pede extremo musculi sunt, alij obliquo motu digitos intro agentes, sicut in manus palma, atq; ij planitiem pedis efficiūt: alij secundum articulum flectunt, in reliqua pedis parte ad calcem usq; siti: alij superiore pedis regione hæretes, extrā ducūt.

Porro

Porro ligamenta pedis natura creauit plura, eademq; uehementioribus munijs obeundis robustiora effecit, quàm quæ in manu sunt: quæ oportet recta linea diuidere, ut tendines inuoluti ueniant in conspectum.

Hactenus de musculis: nunc ad uenas digredior. Statim igitur ramus quidam in priorem internamq; femoris regionem perfertur, multifariam summa sub cute in ipsum distributus. Ab hoc aliæ tenues modicis interuallis sparsæ in cutē, tres quatuorue disseminantur. deinde alia notandæ magnitudinis, priori similis, medio in femore iuxta musculum angustum consideratur: in quā ipsam quoque uena indidem maxima inseritur. deinde aliæ exiles duæ sursum, & tres medijs spatijs digeruntur. Post has alia insignis, tibiā interius subit, deinde sequitur alia, duas in partes diuarcata. huic succedūt aliæ plures. Hæc quidē in superficie extant.

Vena 3

Superficia
rix uenæ

In alto primum iuxta inguina anterioribus duobus musculis propaginem emittit, quæ cum parua arteria spargitur: mox alia penitus grandis satis, maximo omnium musculo, & ex anterioribus interno porrigitur, ac aliæ non paucae.

Vena in
imo

Cæterum paulo altius quàm femur, cum tibiæ

K

4

articula

articulo iungitur, in tres ramos diuiditur: quorum medius, qui & maximus est, per ipsum deorsum ad poplitem fertur, ex quo secto sanguis solet detrahi: atq; inde per ima surae procedens, non modicam in musculis eius ramorum sobolem spargit.

Alter ramus superficialius est, ad pedis pertingens articulum. Tertius interior ad cretam tibiae procedit, ac inde ad tali in tibia finem proficiscitur. Hic

Ramus in poplite sanguinem mittendo idoneus

ad sanguinem mittendum est accommodatissimus.

Huius & aliorum soboles uenae ad plantam pedis, digitis, & superiori eius parti, quam tarsum appellant, communicatur.

Arteria nulla sub uenis proficiscitur

Nulla superficialium uenarum arteriam habet subiectam. id autem inde liquido constat, quod carnosus nusquam in crure pulsus apparet, nisi in tarso, directe ad secundum digitum post maximum.

Nota

Tangimus itaque arteriam inibi sitam, cum eam quae brachiali subest, attingere non poterimus. Sunt porro & aliae in tarso ac pede arteriae, quae crebro in macilentis pulsum indicant, in magnitudine eleuatae.

Arteria in inguine

Quot igitur uenas dixi profundius in femoris musculos per tibiam propagari, his omnibus adiacet arteria. Porro maxima cruri per inguina inferitur,

ritur, eo nimirum modo quo uena magna, ac maci-
lentis, magnoq; pulsu præditis manum iniiciens,
sensibilem inibi motum percipies. In summa, quem
admodum in manu, sic etiam in crure se habet. Ve-
næ quidem arterijs in musculis insertis cohærent,
non tamen arteriæ cum uenis simul emergunt, ue-
rum altius semper per musculos ingrediuntur.

Arterias nerui sequuntur, quos in corporis su-
perficie excurrentes detegere difficillimum est, ut
pote cuti cohærentes. Administratione igitur mu-
sculorum, ut in manu, rite peracta, quatuor iuxta
femoris principium radices neruorum in cutē ex-
currentium apparebunt, pares numero principijs
grādium neruorū, qui in musculos disperguntur.

Proinde una est quæ ab anterioribus muscu-
lis deorsum uersus in totam cutem uicinam dispen-
satur. Hæc interior per inguina magno angustioq;
musculo uehitur, & tertia iuxta sacri ossis mucro-
nem, cæterisq; minus conspicua est, quarta hæc
adhuc magis condita in pectinis foramine cōsistit.

Hos iam exiles superficiarios intuitus neruos,
omnes femoris musculos incidito. Nam dum ipsos
inuicem separas, grandium neruorum, qui omnes
medij per musculos feruntur, clare apparent, qua-

K S tuor

Nerui

Nervi super-
ficiarii

Quatuor radi-
ces in superfi-
cie

tuor nempe principia, unde superficiarij illi propagantur.

In tibia soli duo grandes per femoris posteriorem sedem conspicue apparent, latiore musculo inciso, qui tibiæ principium excurrunt: atque ibidem primum separantur inuicem: alter qui minor est exterioribus ipsius distribuendus: alter, puta maior, interioribus. sed externus tibiæ posterioris ipsius ossis, quod sura uocamus, caput ingreditur: interior, quem maiorem esse dixi, suræ initio profundius immergitur, idq; inter duos grandes musculos.

Inferiorum
pedis nerui

Atque huius nerui pars reliqua non mediocris in pedis inferiora porrigitur: alterius autem tenuia extrema supernis tarsi partibus dispensatur. Portio quædam ipsius etiam ad neruum alterum peruenit, quæ per suram prope inferiore tibiæ finem deferitur. Itaque infimam pedis sedem neruus unus subit haud exiguus, in omnes ipsius partes distributus. Porro hic neruus ex altero gradiore superest, quem in posteriores tibiæ musculos deferri commemorauimus. Cæterum in tarsum pedis descendit una cum tendinibus, qui digitos ipsos inflectunt.

Superni
pedis nerui

At in supernam pedis partem, exiles nerui quatuor porrigitur, trium aliorum reliquiae, unius certe qui

qui cum uena intra tibiam defertur: alterius qui retro sursum per summa se promit.

Iam alius neruus externis tarsi partibus prope exiguos digitos disseminatur quemadmodum prædictus, quem simul cum uena per totum crus ad magnos ferri digitos retuli.

Inter hos alij duo ex magnorum altero, qui anteriores tibiæ musculos amplexatur, deorsum uersus portendunt, medium tarsi conscendentes. alter itaque est superficialis sub cute consistit, qui tum articuli iuncturae ligamento incumbit, tum solus in cutem tarsi extantibus particulis distribuitur.

At qui in imo sub ligamento delitescit, superstratis tarsi musculis dispensatur omnibus, quorum tendines obliquo digitorum motui præesse audi-

uisti. Sed liber amplius paulo excrescit,

eoque hic ei finem imponere
consilium est.

Georgij

FINIS.

GEORGII VALLAE
PLACENTINI DE HUMANA
ni corporis partibus, opuscu
lum sanè elegans
& perutile.

Δωριδε δὲ τῆς
κεφαλῆς καὶ
τῆς καλου-
σιν

VMANAE faciei partes memo
raturi, à capite nobis sumamus ini
tium. Capilli caput tegūt, τριχες
à Græcis dicti, inde trichiaē pi
sces, & à nostris extrichare. A capillo autem ca
pillamenta, ut porri, & alij. Inde à capite, porrum
capitatum. Dorienses autem caput cottida (si Pol
luci credimus) dixerunt: inde lingua uernacula ip
sos secuta, quasi (ut illi) cottis pronunciat. Ut uero
à cædendo Græci comam dixerunt, id enim est
κόμην, ita nostri cæsariem. Intra capitis cutem
caluaria ex interiore parte concava, extrinsecus
gibba, utrinque levis: & qua, inquit Celsus, cere
bri

bri membranam contegit, & qua cute capillum gi-
 gnēte cōtegitur. eaq; simplex ab occipitio & tem-
 poribus, duplex usque in uerticem à fronte est, os-
 saq; eius ab exterioribus partibus dura, ab interio-
 ribus, quibus inter se connectūtur, molliora sunt.
 Ipsum autem cerebrum duæ ibi amplectūtur mem-
 branæ, quas Græci meningas uocant. una interi- μνιγγας
 or, rubentior: exterior altera, quæ solidior. Vo-
 cantq; inuolucra, quod circa medullas inuoluan-
 tur, cerebro nutrimentum afferentes, quod iecur
 ex sanguine suggerit tenuissimo, corq; ex suo spi-
 ritu defecatisimo. Raro caluaria solida sine sutu-
 ris est, idq; caput firmissimum, atq; à dolore tutissi-
 mū est. Ex cæteris, quo suturæ sunt pauciores, eo
 capitis ualetudo cōmodior est. A cerebro basis est,
 à Græcis parencephalis appellata, cerebro per- παριγκεφαλιε
 similis, nisi quod colore magis flauescit. desinit ue- επικρανις
 ro in primam uertebam, qua caput euoluitur, di-
 citurq; epicranis: cuius medulla uidetur in uerte-
 bras influere, cum ex tenuissimo & putillatisimo
 alimento cerebrum & parencephalis alitur. Humi-
 da uero est cerebri medulla, at non ut cæterorum
 consistens animalium. Crassissimum autem post
 aurem os, ob idq; ipsum capillus ibi non gigni per-
 hibetur.

hibetur. Faciē uulgo nominamus à fronte ad mētū
 usq;. Proprie tamē totius corporis figura, quasi fa-
 ctura quædā dicitur. Facies ergo, ut uulgo loqui-
 mur, suturā habet maximam, quæ à tēpore incipi-
 ens per medios oculos naresq; transuersa peruenit
 ad alterum tempus, à qua breues duæ sub interio-
 ribus angulis deorsum spectant. Et malæ quoq; in
 summa parte singulas transuersas suturas habent.
 Sunt & aliæ, quas omittimus, ne iam resectionem
 ipsam ostendere uelle uideamur. Sub fronte igitur
 oculi, qui palpebris cōteguntur, cilijsq; & superci-
 lijs adumbrātur, ne à nimia luce offusa impedian-
 tur. Ideo qui longius certiusq; spectare uoluerint,
 eos manu obumbrāt. Quod intercedit binis super
 cilijs interuallum, à Græcis tū mesophryū, tū me-
 topium nominatur. Tam palpebris, quàm genis ho-
 mo cōniuet, ac etiā niētat. Genas quidā tā superio-
 res quàm inferiores dixerūt: Ennius, Pandite sæpe
 genas, et corde relinquite somnum. Alij sub oculis
 tātū. Pacuuius putauit genas esse, qua barba primū
 oritur, cū inquit: Nūc primū opacat flore lanugo
 genas. Itaq; et Plinius, extremū, inquit, ambitū ge-
 næ superioris, antiqui ciliū uocauere: unde et super-
 cilia. Hoc uulnere aliquo diductum, non coalescit.

Infra

μεσὸφρυον
 μετωπιον

Infra
 nas
 fac
 oste
 can
 lita
 ti, a
 rhy
 nig
 per
 ipse
 alb
 lun
 alb
 no
 cra
 loio
 uoc
 ces
 ina
 Ni
 das
 duo
 ha

Infra oculos malæ homini tantum, quas prisci genas uocabant, XII. tabellarum interdicto radi a feminis uetantes. Pudoris hæc sedes. Ibi maxime ostenditur rubor. Infra eas hilaritates risumq; indicantes buccæ. Ab oculorum morbis malisue qualitibus, alij cæci dicuntur, alij strabones, alij peti, alij lusciosi, alij nyctalopes. In palpebris lineæ rhytides, ab alijs elinges. In medio oculorū, quod nigrum est, in quo uisus sedes aciesq; est, pupula, per diminutionem uero pupilla. Linea circularis ipsam concludens pupillam, iris. Circa pupillam albugo, tum funda, tum logas. Tunica circa oculum sunt quatuor: quarum extima ceratoides, quæ alba, solida, nervosa, non facile secabilis, cartilaginosa, crassa, perspicua: post quam rhagoides, quæ crassa, sanguinolenta. Tertia phacoides & crystalloides. Quarta arachnoides. Oculorū sinus cōchi uocitatur. Extrema palpebrarū canthi, quorū radices encanthides. Qui ad nasum anguli fontes, qd' inde scaturiat lachryma. Sub tēporibus paropiæ. Nigriores, qui circa pupillā, pessī. Terminans logas, trūcus. Oculorū ambitus eon dicitur. Narium duo foramina osse medio discernuntur. Siquidem hæc primum a supercilijs angulisq; oculorum esse

inchoantur

ὑπὲρ τῆς
Iulius Possum
τὰς δὲ ἐπὶ τῶν
βλεφάρων
γραμμὰς οἱ οὖν
ὑπὲρ τῆς, ἑλίσ-
τας οἱ ποιεῖται
λέγουσι
λογας
κίρατος δὲ
φακοειδὲς
φακοειδὲς
κρυσταλλοει-
δὲς
ἀραχνοειδὲς
κόχοι
καὶ οἱ ἐκ τούτων
λε
παρὰ πικτ
πικτοὶ αὖτ

inchoantur, ad tertiam ferè partem: deinde in cartilaginem uersæ, quo propius ori descendūt, eo magis caruncula quoque molliuntur. Sed ea foramina, quæ à summis ad imas nares simplicia sunt, ibi rursus in bina itinera diuidūtur: aliæq; ex ijs ad fauces peruia, spiritum & reddunt & accipiunt: alia ad cerebrum tendunt, in ultima parte in multa & tenuia foramina dissipantur, per quæ sensus odoris nobis datur. Non alij animalium, inquit Plinius, nares eminent. Auibus, serpentibus, piscibus foramina tantū ad olfactus, sine naribus: et hinc cognomina Simorum, Silonum. Nam silus appellatur nasus sursum uersus, et repandus. Vnde galeæ quoque similitudine silæ dicebantur: licet Nonius Silones supercilijs prominentibus dicat, à Sileno, quod is hirsutis supercilijs fingeretur. nam silanus aliud est. Silanos nanq; & Tullios ueteres dixerunt riuos. seu uehementes proiectiones humoris, arcuatim fluentis. Ideo Celsus: Cōfert etiam, inquit, aliquid ad somnum silanus iuxta cadens. Nares, quod humore natent, à Græcis etiam myxæ nominantur: unde mucū dici reor, uersa Græca litera in u. Vnde & illi προμύξαι ad lucernam retulerūt. Inde sensus olfactus. nam odoratus

rei

Spiritus per
nares quo red-
ditur & inspi-
ratur.

μύξαι προμύ-
ξαι τ' λόχνορ
Ex Polluce

rei est, ut calamus odoratus, licet ab odore odoror
 uerbū fiat. Eius membri apparent ægri tudines; quā
 Hippocrates myxā, alij coryzam uocant: nos ferē κόρυζα
 grauedinis nomine appellamus, licet nostrū plura
 cōplectatur, & catarrhus, quē distillationē dicere καταρροή
 solemus: & polypus, & olfaciēdi difficultas. Nasi πολύπος
 pars, quæ sub cilio est, ethmus nominatur, qua spi ἠθμός
 ritus meat: media chondrus. ossea ad malas utrin- χόνδρος
 que uergentia, nasi suturæ. Foramina tanquam pa-
 ries disspescens, columna: nec non, ut quidam, se-
 ptum porrectum: quia diaphragma Græci uocāt.
 alij disseptum. Nasi extremum globulus: quæ ex-
 trorsus utrinque à globulo prominent, hypenæ, ὑπὲρ
 seu alulæ. quæ imtrorsus clauduntur, myxæ, à μύξαι
 quibusdam thalamæ. Solum eius ab alijs lacus, ab θαλάμω
 alijs torcular. Sub naso ac supra os, mystax. In au- μύσαξ
 re quoque primo rectum & simplex iter proce-
 dendo flexuosum fit, quod ipsum iuxta cerebrum
 in multa et tenuia foramina diducitur, per quæ fa-
 cultas audiendi est. iuxtaq; ea duo paruuli quasi si-
 nus sunt, superq; eos finitur os, quod transuersum
 à genis tendens, ab inferioribus ossibus sustine-
 tur, iugale appellari potest, quia Græci Zygodes, ζυγέδες
 alij Zygomata, alij caneros appellant. In dextra si ζυγόματα
 L. sinistraq;

περυτιδας nistraq; circa guttur uenæ sunt, quæ phagitides no-
alucan ρυτίλη minatur: itemq; arteriæ, quas parotidas uocant, sur-
ρυτίλις, κ sum procedentes ultra aures feruntur. Quæ aurium
λίαν, σκέ- carnes supra mediū sunt ad tempora, musculi &
ψορ cornua dicuntur. Ipsa auris ab haurienda uoce cre-
λοβός ditur appellata, aspiratiōe detracta. Auris septum
ἀσπεκός cypsele, & cypselis à Græcis, ex nostris quidam
auriculam uocant. Pars eius exterior cochlias, in-
terior scaphus appellatur, ad tempora uergens alu-
la. Infima pars lobus. Sinus ipse astacus. Quod tan-
quam solum est, κρότωρ. Maxilla uero est molle
os, eaq; una est: cuius eadē & media & etiam ima
pars, mentum est, à quo utrinque procedit ad tem-
pora, solaq; ea mouetur. Nam malæ cū toto osse,
quod superiores dentes excipit, immobiles sunt.
Verum ipsius maxillæ partes extremæ quasi bi-
cornes sunt. Alter processus intra latior, uertice
ipso tenuatur, longiusq; procedens sub osse iugali
subit, & super id temporum musculis illigatur. Al-
ter breuior & rotundior, & in eo sinu, qui iuxta
foramina auris est, cardinis modo fit, ibiq; huc &
illuc se inclinans, maxillæ facultatem motus præ-
stat: Hæc ita Celsus. Plinius suam secutus natu-
ræ historiam: Mentum nulli, inquit, præter homi-
nem,

nem, nec malæ. Maxillas crocodilus tantum superiores mouet: Labra, inquit, quibus bronci, labiones dicti. Sunt enim bronci siue broci, producto ore et dentibus prominētibus. Ideo Lucillius, broncus hic est rhinoceros. Duriores osse dentes, quorum pars maxillæ, pars superiori ossi malarum hæret. Dentium, inquit Plinius, tria genera, serrati, aut continui, aut exerti. Serrati pectinatim coeuntes, ne contrario occurſu atterantur, ut serpentibus, piscibus, canibus. continui, ut homini, equo. exerti, apro, hippopotamo, elephāto. Ex humanis quaterni primi, quia secant, temnici à Græcis nominantur. Hi deinde quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Vltra quos utrinq; ferè maxillares quaterni sunt, præterquā in his, in quibus tres ultimi, qui sero gigni solent, non increuerunt. Maxillares, qui sunt à caninis, nullum animal mutat. Homini nouissimi, qui genuini uocantur, circiter uigesimum annum gignuntur, multis & octogesimo. Cæteris dentes senecta rubescunt, equo tantum candidiores fiunt. Aetas ueterinorū dentibus indicatur. Sane qui temnici, à quibusdā pūis à cibo secādo: ij dē gelasini, quod inter ridendū denudētur, sunt appellati. Maxillares post octoginta

Alias broci,
ex Varrone

Alias
τομῆς
ex Polluce
ἀπὸ τῆς τέμνεις,
hoc est, ab
incidendo

Ex Aristot. H.
secundo de hī
sto. animal. ca
pite quarto

annos etiam nasci, tradit Aristoteles. Quæ circa
 dentes caro. gingiua, à gignendis dentibus dicta
 est. Pauciores mulieribus quàm uiris esse dētes, ait
 Aristoteles. Perhibentur fuisse, qui unum modo os
 pro dentibus habuerunt, uelut Valerius Maximus
 & quidam alij memoriæ prodiderunt. Timarchus
 duplicem fertur habuisse dentium ordinem, Hercu-
 les triplicem. At Pherecrates, à quo pherecratium
 carmen, edentulus fuit. is nanque nullum prorsus
 dētem habuit. Oris pars superior cælum, seu pala-
 tum, interior autem columna. Inde gurgulio, gut-
 tur stomacho prominet. Oris ægritudines, tussis,
 βράχες, αυωήκη brāchos, cynanche, uua, tonsillæ: Ita in homine,
 inquit Plinius, ut in sue glandulæ. Quod inter eas
 uuæ nomine ultimo dependet palato, homini tan-
 tum est. Sub ea minor lingua, nulli oua generan-
 tium. Opera eius gemina, duabus interposita fistu-
 lis. Exterior earum appellatur arteria, ad pulmonē
 atque cor pertinens. Hanc operit in epulando, ne
 spiritu ac uoce illac meāte, si potus cibus ue in alie-
 num deerrauerit tramitem, torqueat. Altera interi-
 or est, appellatur sanè gula, qua cibus atque potus
 deuoratur. Tendit hæc ad stomachum, inde in uen-
 trem. Ex chartilagine & carne, arteria, Gula ner-

uo &

uo & carne constat. Lingua ergo cum spiramus, attollitur: cum cibum potionemq; assumimus, arteriam claudit. Ipsa autem arteria dura & cartilaginosa in gutture assurgit, cæteris partibus residet.

Constat ex circulis quibusdam imperfectis, compositis ad imaginem earum uertebraarum, quæ in spina sunt: ita tamen ut ex parte exteriori aspera sit, ex interiori stomachi modo levis, eaq; descendens ad præcordia cum pulmone committitur. Lin-

guæ ambos sinus cheramos uocant. In lingua hul χηραμοδε
cuscum superueniens, phlyctis dicitur, nos possu φλυκτῖς

mus pustulā appellare. Sanè aër os subiens, & spiritus ex pulmone per asperam redditus arteriam, percussu epiglottidis & ore reuolutus, ut in cymbalo, sonum efficit articulatū: qui uocalibus effectus instrumentis, à lingua tanquam plectro digeritur in modulatum ac significabilem uocem.

Epiglottis nanq; simplicis est uocis instrumentum, ἐπιγλωττις
lingua uerò articulata. Linguam habentibus, nec

loquētibus, epiglottis offensa est: si difficulter, lingua. Vox, aër percussus. percussio nanq; aëris percutit epiglottida. Capiti subest collū, quod in ceruicem & iugulum dirimitur. Ultima colli uertebra, quòd onus sustineat, Atlas appellatur: ut uide-

ἄτλας

L 3 ride-

deri debeat caput spinam excipere, quæ uertebri
 quatuor & uiginti constat. A ceruice duo lata of-
 sa utrinq; ad scapulas tendūt: nostri scoptula ope-
 ρτα, omoplatas Græci nomināt. Iugulū in summo
 costarum os recuruū, nec inter durissima ossa nu-
 merandum, quod brachij motu paulum cum lato
 osse scapularū mouetur. Hinc humerus incipit ex-
 tremis utrinque capitibus tumidus, mollis, sine me-
 dulla, cartilaginofus, medius teres, durus, medullo-
 sus, leniter gibbus. Brachiū cōstat ex ossibus duo-
 bus. Brachij extremum humeri caput, & epomis
 appellatur. Vbi articulus obfirmatur, entyposis,
 uel humeri acetabulum dicitur. Extrinsecus muscu-
 li, intus parolenia. Sinus sub summo brachio, axil-
 læ. ubi bina ossa brachio componuntur, ancon: ex-
 trorsus prominens olecranon. Cum sint, inquam,
 duo brachij ossa, minus nos radius, Græci cerci-
 da uocant: maius cubitum dicimus. Finis eius car-
 pus ossibus octo constat. Ante carpum procarpi-
 um, metacarpium: quæ digitos antecedit, latitudo,
 à quo in illos scinditur, manus. Quod intra manū
 carnulentum à pollice ad indicem uergens, Græ-
 ci thenar, nostri uocant ir: quod extrorsus tendit,
 opisthenar: ab indice ad minimum digitum, hy-
 pothenar.

ὀμοπλάτης

ἐπώμης

ἐντύπωσις

παρωλένια

ἑγχεῖρ, ὠλί-

κρανον

κίρκιδα

καρπός

προκαρπιον

μετακαρπιον

σαρκώδης

ἡνὰρὸ πιδί-

ναρ

ὑποθίναρ

pothenar. Manus totius sinus medius uola dicitur.

Pars accensum antecedens digitorum, tarsus: digi- ταρσός
torum prominentiæ iuxta commissuras, condyli συνταλίδες

uocantur. Quæ sub digitis articuli sunt, scytalides dicuntur: quæ singulis digitis tres sunt, soli pollici duæ. Post quem est index, inde medius, qui à priscis impudicus etiam dictus est, quod subductis utrinque alijs digitis, solo illo porrecto, membri pudendi forma referatur. Post quem annularis: inde minimus. In summo digitorum, unguium radix est: inde ungues, qui clausulæ neruorum summæ existimantur, sumijs imbricati, hominibus lati, rapacibus unci, cæteris ferè recti, præter eum qui à crure dependet. Elephanto informes numero quidem quinque, sed indiuisi, & leuiter discreti, ungulisq; non unguibus similes. Quod circa unguiū radices albū, oriēs appellatur. A manu longimanus & multimanus, ut Darius, ut Xerxes, ut Artaxerxes, & cētimanus gigas ille Briareus: & Appius Claudius, qui uia Appiā strauit, et aquā Claudia induxit, et de Pyrrho in urbē nō recipiēdo sententiā tulit. A digitis, digitale. A dextra Græcis ἀμφοτέρωθεν, qui sinistra æquē ac dextra utitur, à Latinis ambidexter & scæua nominatur,

Oriens
ἀνατολή
Apud Pollu-
cem

ut Vlpianus interpretatione ædilitij edicti de uitio
 sis & morbosus docet. Mensura autem à magno di-
 gito ad minimum, spithame nominatur: si pollicē
 αἰχὰς & indicem explices, lichas. Ab olecrano ad extre-
 mum medij digiti interuallum, brachium dicas. Si
 digitos contraxeris ab ancone ad ipsos, hæc men-
 sura cubitus dicitur. Si ambas manus explices in
 rectam per pectus lineā, ulna. A collo ad lumbos,
 thorax. Sub clauibus pectus, sub quo sternon in
 sterno mammae, quarū prominēs medium papilla.
 ὑποχόνδριος Ad uentris os in pectore extremo, os xiphoides
 uocatur. Ad sternum circūductæ sunt costæ octo
 in dorsum, maiores minoresq;. Maiores legitimæ,
 minores nothi appellātur. Sub costis desinens os,
 cingulum uocatur: circa costas morbus pleuritis,
 ἀρθρίτις in articulis articularis, siue ut Græcanica utar uo-
 κε, arthritis: in renibus nephritis dicitur. A sterno
 porrò ad pudenda per inanitatem, alius uenterq;
 ὀφρίτις appellatur. In medio uētre, umbilicus. Quod in me-
 διο ἀρομφάλιον dio umbilico, acromphalium. Pellis circundās um-
 bilicum, uetula, quia corrugata, dicitur. Supra um-
 bilicum epigastrium, quæ pars iecori lieniq; adia-
 cet. Subter autem, hypogastrium: sub umbilico ad
 ὑποχόνδριος pudenda usq;, etrum ac abdomen nominatur: ubi
 inhorre-

inhorrescunt pili, pubes. Prominens autem puden-
 dum, penis uel coles, ab alijs salax cauda, ab alijs
 muto. Summa pars, glans, per similitudinem. tegu-
 men, præputium: à quo dempto & præsecto, Lu-
 dæi apellæ dicti sunt. Eius foramen urethra. Vas te-
 sticulorum à Græcis ὀρχῆς, à nostris scrotū no-
 minatur. Nervi autē κριμασῆρες à Græcis, qui ^{hor est, à gho}
 testiculos sustinent sub cole, quem penem etiam ^{testiculi pudent.}
 diximus. Per medium testiculorū, taurus, ad anum
 usque perueniens. Quæ in medio caro est, nym- ^{ταῦρος νύμ-}
 pha. Dorsi autem ea pars, quæ cervici subest, sca- ^{φα}
 pulæ: quod in medio dorso, metaphrenum. Circa ^{μεταφρενον}
 dorsum lata ossa, mēsa, sub quibus spina. dein lum-
 bi: inde clunes, quas γλαῦρος nunc omnes Græ-
 ci, prisca eorum lingua κλῶνας uocant. Decem
 & septem uertebrae, quæ spinæ totam præbent
 flexuram. Duodecim, quæ spinæ dicuntur: quinque
 lumborum. & quæ sub atlante, & quæ sub eius
 carne tutela est, lophadia siue lophia dicitur. Re- ^{λοφᾶδια}
 liquæ ad costas pertinēt, alasq;. Per uertebrae uia, ^{λοφία}
 qua medulla extenditur, canalis et sacra fistula no-
 minatur. ubi autem uertebrae desinunt, os sacrum
 uocatur: ut anteriora obtinens, pecten. Quod os
 sacrum à quibusdam etiam orrhopygion nomina- ^{ὀρροπίον}
 tur. ^{τιον}

404 tur. Intra lūbos muscoli, psoæ. Clearchus aut uul-
pes uocat. Circa illa sinuosa ossa, acetabula dicun-
tur, quæ coxarum capiti accomodatur ad coxas.

Græcis Sub clunib⁹ sunt inguina, inde inguē morbus. Co-
xa inde tota ad genu usq;. Infra coxas, femur. à pe-
ctinis osse femina oriūtur, quorū capita rotūdiora
etia q̄ humerorū sunt. inferiora coxarū capita me-
dia sinuatur, quo facilius excipi à cruribus possint.

Quæ cōmissura osse paruo, molli, carthilaginoso
tegatur, patellā uocāt; hæc superinnatans, nec ulli
ossi inhærēs, sed carne et neruis deligata, paulo ma-
gis ad femur inter omnes crurū flexus iūcturā tue-
tur. Suffragines, sinus curuaturarū dicūtur. Genu
ab eo quod Græci γόνυ, pars porrecta, ubi sum-
mū crus cū ima coxa coniungitur. Posterior uero
incuruatio, poples. ipsum autē crus est ex ossibus
duobus. Etenim per omnia femur humero, crus ue-
ro brachio simile est. Alterum igitur os ab exteriori
parte suprapositum est, quod ipsum quoq; sura
recte nominatur. Id breuius suraq; tenuius ad ipsos
talos intumescit. Alterum à priore parte positum,
cui tibiæ nomen est, longius & in superiori parte
plenius solum cum femoris inferiore parte cōmitti-
tur, sicut cū humero cubitus. In omni genere, in-
quit

Græcis
βῆσωρ
apud Iulium
Pollucē dici-
tur

*in hunc
intelligit*

quit Plinius, suræ homini tantū & crura carnosā.
 Reperitur apud autores in Aegypto quædā nō ha-
 buisse suras. Sub crure pars uocatur sphyron. In ^{σφύρον}
 de nomē calcaribus lingua uidetur indidisse uerna-
 cula. utrinq; prominent astragali. In quos peronæ ^{περόνη}
 desinunt. Vnde alti calcei perones, σκέλεθ' à
 Græcis, ut in superiori parte lacertus, nempe ex
 coxa, genu, tibia, sphyro, & pede. Inde perisceli- ^{περίσκελεθ'}
 dē Menāder, & apud nos Horatius dixit. Omnia ^ἀ
 inquit Plinius, animalia à dextris partibus incedūt,
 sinistris incubāt. Reliqua ut libitū est gradiuntur.
 Leo tantū & camelus pedatim, hoc est, ut sinister
 pes nō transeat dextrū, sed subsequatur. Hinc ex-
 uitio uari & scauri. Hor. Hūc uarū distortis cruri-
 bus, illum Balbutit scaurū paruis fultū male talis.
 Talos, idē autor inquit, asinus Indicus unus solidi-
 pedū habet. Hominē qui existimarūt habere, cōki-
 eti. Lynx tantū digitos habentiū simile quiddam
 talo habet: Leo etiamnum tortuosos. Talus autem
 rectus est in articulo pedis, uentre eminēs cōcaua
 in uertebra ligatus. Mons pedis ante digitos ex os-
 sibus & neruis, inde uola. In parte postrema pedis
 πτερυγ' à Græcis, à nostris perna. Hinc etiā perni-
 ones morbi calcaneorum, cū fissuræ post pustulas
 hiarint.

hiarint: ut contrā ab aestu frictioneq; in femore, in tertrigo. Cætera in pedibus sunt ijs, quæ in manibus memorauimus, similia. Nūc iā ad interna corporis, unde egressi sumus, redeamus. Loca ergo interna ad hypoglottida, carunculas utrinq; prominentes habet, quæ tonsillæ dicuntur. quæ sub ipsis, consimiles quidem rubore, at maiores & rotundiores, mala dicuntur. Cartilaginibus albis stomachū adeunt, quas arteriam & guttur uocant. Tonsillis os substernitur, bronchi siue gutturis caput complectens, hyoides appellatur, quod y literæ faciem habeat. Stomachus introrsus à spina iacet. Summū gulæ, inquit Plinius, fauces uocatur: postremū stomachus. Hoc nomine est sub arteria iam carnosā inanita adnexa spinæ, ad latitudinem ac longitudinē lagenæ modo fusa. Quibus fauces nō sunt, ne stomachus quidem est, nec colla, nec guttur: ut piscibus. & ora uentribus iunguntur. Testudini marinæ lingua nulla, nec dentes, sed rostri acie cōminuit omnia. postea arteria & stomachus denticulatus callo in modum rubi ad conficiendos cibos, decrecentibus crenis quicquid appropinquat uētri: nouissima asperitas, ut scobina fabri. Stomachus ipse introrsus spinæ adiacet, tendens ad pulmonem,

monem, vocatur cesophagus. Nerui utrinq; porre
 Et dicuntur toni. Hinc ueter annectitur, aluiq; os
 magnū uocatur. Aluū uersus sensilis est, & neruo
 sus: Extrorsus aut carnosus, quatenus gutturi acce
 dit. Dirimitur in multos calles, quos fistulas et brā
 chias uocāt. Globosæ ipsæ figuræ est. Alui aut in
 testinum in dextra parte exporrectū. magis ad spi
 nā accedēs, pylorus appellatur. mittitq; alimentū,
 cū in stomacho concoctū est, in ieiunum: quod ita
 nominatur intestinum, quia nunquā quod accipit,
 cōtinet, sed protinus in inferiores partes transmit
 tit, nec ob id implicitū. Inde tenuius intestinū est,
 in sinus uehemēter implicitū, uersuraq; eius umbi
 lico substernitur, binos habens terminos: quorum
 unus colon, quod Latine ile nominatur, ut est au
 tor Plinius: & inferior aluus. Iacet aut in parte de
 xtra ad hypochondriū, à quo acuti dolores colici.
 Alter porro tenui intestino finis annectitur, nomi
 naturq; cæcū intestinum, ad spinā accedens: cuius
 initiū, ubi coli finis. In medio, mediū, quod Græci
 mesenteriū uocāt. Desinit aut in ano, qui intestini
 finis, uia aut unde excrementa ex uentre emittun
 tur. Mesenteriū tunica est ex uenis & neruis cōpo
 sita, renibus & aluo uicina, alimentū ad iecur mit
 tens.

Ad pulmonē.
 Sic quidem
 ex Poliuce,
 ὡς πνέμονα.
 Ex Aristot.
 tamen rectius
 ad uētriculū.

πυλῶς

ὑποχόνδριον

μεσεντήριον

tens. Cæcum intestinum in imo dirigitur, quæ ex-
cernit, ideoq; ibi rectum intestinum nominatur.

Contegit uero uniuersa hæc omentū, ex interiore
parte leue & strictum, ex superiore mollius, cui
adeps quoq; innascitur. quæ sensu. sicut cerebrum
quoq; & medulla, caret. At à renibus singulæ ue-
næ colore albæ ad uesicā feruntur, ureteras Græ-
ci uocant, quod per eas inde descendente urinam
in uesicam distillantem excipiant. Vesica autem
in ipso sinu nervosa & duplex, ceruice plena atq;
carnosa iungitur per uenas cū intestino, eoq; osse
quod pubi subest. A pube abdomen sursum uer-
sus ad præcordia peruenit, de quibus hinc dicturi
à iecore ordiamur. Iecur à dextra parte sub eis,
quæ præcordiorum nomen habent, ab ipso septo
ortum, intrinsecus cauum, extrinsecus gibbum, le-
uiter uentriculo prominens insidet, & in quatuor
diuiditur fibras, cui ex inferiori parte fel inhæret.
Iecur ergo recentem aluo dimittens ad præcordia
sanguinem, cor fouet. Peculiare autem opus est ie-
coris, alimentum in sanguinem & fel conuertere,
ac uenis sanguinem per corpus uniuersum diffun-
dere. Vocatur autem iecoris pars una, fores, per
quas suscipit sanguinem, quem uena una in omnes
diffundit

diffundit uenas. Altera uero, lobus. Annectitur ¹⁰⁶⁹ autem ipsi septum transuersam, quod refertum uenis est. Id intersepit ab iecore cor & pulmonem. Septo trāsuerso subest uenter. Supra quod est cor, mucrone turbinato in dextrum conuerso, habetq; sinus sanguinis et spiritus. Eius sinus uētriculi nuncupantur, quorum unus in sinistra densior, ueluti flatus emissio. In dextra tenuior quidem, sed spacio laxiori, à quo sanguinis feruntur uehicula. Sub iacet autem mammae sinistrae. Sinus in utraq; parte aures dicuntur. Ad cordis caput, ad septimā uer tebram caro est glandulae persimilis, quae thymos nominatur. Dixeris autē asperas arterias, quae ante stomachum posita sunt, per quas thorax inflatus spiritum in pulmonem exprimit. Pulmo spongiosus, ideoq; spiritus capax, à tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras ungulae bubulae modo diuiditur, super septum trāsuersum, quod phrenas Graecis ⁹⁵¹¹⁰ nostri praecordia dixere. Ab eadem parte sinistra est lien, non eodē septo, sed intestino innexus uel mollis & iecoris, longitudinis crassitudinisq; modicae. Isq; paulum à costarum regione in uterū excedens, ex maxima parte sub his conditur. Atq; haec quidem iuncta sint.

ERRATA PER LIBRARIORVM
negligentiam commissa sic emendabis.

Pagina 13, uers. 21. calidioribus. 15. 6. literæ. 17.
5. Quemadmodum. eadem. 15. ambientibus. 20.
5. humiles. ead. 17. quàm. 21. 20. extuberatiore. 29.
21. contingat. 32. in margine, in exphysim. 36. 4.
sed non æquè. ead. 19. crassitie. 38. in margine,
Venarū in iecore. 42. 21. capacem, qui in, &c. 44.
11. & uenas. 51. 7. frequēter. 61. 1. Prominēt 67. 2.
ex utrisq. 71. 16. aeris calore. 77. 16. uenulas, ca-
uæ propagines. 80. 3. ramus. 85. 4. pulmoni. 92.
15. leui. 96. 9. circum. 99. 5. eā mouens. 108. 14.
cuticularē. 109. 22. ethmoide. 118. 16. inseritur, mo-
tus gratia. 120. 15. labyrinthū. 129. 20. persequar.
121. 2. interpretabor. ead. 19. à quo auspiceris. 132.
2. secundo. 135. 21. in mediū. 141. 2. perueniūt. 143.
18. de pilis. 148. 1. cruris inguen. 151. 18. succedunt.
158. 13. certiusq.

INDEX.

	Abdomen 14. 169.174	Aorta arteria 78. eius diu- sio 82
sculi	14. & 15	Apellæ Iudæi 169
Acetabula	59.170	Appius Claudius 167
ἀπομφαλίου	168	Appia uia eodem
Adeps	174	Aqua in pericardio 77
Adnata tunica	106.121	ἀραχνοειδὴς oculi tunica
Alæ nasi	125	159
alulæ	161.162	Artaxerxes 167
Albugo	159	Arteria 28.164.172
Albugineus humor	122	Arteria aorta 78
Alimenti uehiculum	39	Arteria aspera 94
ἀλλαντοειδὴς membrana	62	eiusdem usus. eodem
Aluus	168	Arteria in inguine 152
Aluus interior	173	Arteria manus 138. eius-
Alui os magnum	173	dem diuisio 139
Ambidexter	167	Arteria nulla sub uenis
ἀμνιῶ membrana	63	superficialis 152
ἀμφιβλιστοειδὴς oculi tuni-	122	Arteria uenosa 79.84.85
ca.	122	Arteriæ ortus inter indi-
ἀμφιδέξις	167	cem & magnum 140
ἀγκῶν	166	Arytenoidis cartilago 96
Andreas Vuesalius	46	Arteriæ asperæ 175
Annularis digitus	167	Arteriæ carotides 82
Anus	173	Arteriæ iocinoris 39
Ani extremum	54	Arteriæ seminariæ 46
Ani musculi	52	Arteriæ sub uenis 138
		Arteriarum duplex tuni-
		ca 79

a Ar-

INDEX.

Arteriarum usus	42		
Arteriosa uena	78.80.89	Cæci	159
ἀρθρίτις	168	Cæcum aurium forame	
Articularis morbus	168	126	
ἀσκαρς	162	Cæcum intestinū	27.173
Astragali	171	Cæsaries	156
ἀτλας	165	Caluaria	156
Auricula, seu auris fibra		Caluariae futuræ	106.
126.162		107.157	
Auriculæ cordis	78	Canalis	169
Auris unde dicta	162.eius	Cancri	161
dē partes	eod.	Capini dentes	101.163
Auris pinna	126	καρδοί	159
Aures	126	Capilli	106
Aures cordis	87.175	Capillamenta	156
Axillæ	166	Capitis figura naturalis	
ἀξυλῶ uena	80	106	
		Cardiogmus	35
B		καρδιῶδης arteriæ	82
Basilica uena	137	καρπς	166
Brachiale	130	Catarrhus	161
Brachium	168	Caua uena	39
Brachij musculi	130.135	Cauæ uenæ ramus in cor	
Brachij partes	166	Cauda fallax	169 (78
Branchiæ	173	καυῶντις	15
βράγχας	164	Centimanus	167
Briareus centimanus		καρποειδῆς tunica oc uli	
167		121.124.159	
Bronci siue broci	163	καρπς	166
Bubonicele	24		
Buccæ	159	Cerebellum	

INDEX.

Cerebellum	108.111.115	rebro	114
Cerebrum anterius & posterius	111	Coitus intemperatio	
Cerebri canales anteriores in nares	112	unde letalis	48
Cerebri diastole & sistole	109	Coles	169
Cerebri medulla humida	157	Collum	165
Cerebri membranæ	157	Colon 27.30. colicus dorsalis	173
Cerebri partes & earundem officia	114	Colūna.columella	100.
Cerebri uentriculi	112	Columna nasi	161 (164
Cervix	165	Coma	156
κρημοί	165	Conarium	114
χοάνη	119	Cōceptionis tempus aut incipientibus mēstruis, aut desinentibus.	61
κοληλοχὴ κύστες.	38	κόρχοι	159.
ἐκ κοληλοχῶν πόροι	eod.	Condylī	167
χόνδρος	161	κωνοειδὴς cor Græcis	78
χόριον	61.62	κόπην	156
κωνοειδὴς menynx	110	Cor, eius situs & figura	
plexus	112.120. 124.	78.157	
Cilium.cilia	158	Cor caloris officina	69
Cingulum	168	Cordis auriculæ	78. uentriculi eodem.
Claudia aqua	167	Cordis eximendi administratio	85
Clauiculæ	65	Cordis os	89. palpatio 77
κλυναι 169. Clunes	eod.	Cordis substantia, fibræ,	
κοχλίας	162	85. motus, et quies	86.
Cælum oris	164	partes	eod.
Cogitationis sedes in cerebro		a a Cor	

INDEX.

Cornea oculi tunica	121	res, maxillares	cod.
Cornua	162	Dētes mulieribus quā	
Cornua uulua	55	uiris pauciores	164
Coronalis capitis sutura		Dentium incrementum	
107		et numerus 101. dolor	
Coryza	161	102	
Costa 64. legitimæ. &		Dentium ratio	163. tria
nothæ	168	genera	cod.
Cottis	156	Δίρμα. Δίριον	13
Coxa	170	Diaphragma	161
πριμαῦρις nerui	169	Diaphragmatis nerui	
πρότωρ	162	73. usus, &c.	cod.
Crus	170	Διασολή	86
πρυσαλλοειδής oculi hu-		Digitale	167
mor	122. 124	Digitus impudicus, qui	
πρυσαλλοειδής oculi tunica		& medius	167
159		Digitorum musculi	133
Cubitus	166. 168	Digitorū nomina & par	
Cubiti musculi	130. 131.	tes	167
132. nerui	142	Diocles	58
Cuticularis membrana		Distillatio	161
108		Dura mater, siue mēbra	
Cuti, Cuticula	13	na	108
κουαλήχη	164		
κουήλη. κυήλη	162	Ecphyfis	34
D		ἐκφυσις δυνάμει δακτύλου	
Darius	167	27	
Δάρτι	49. 57	ἐλγυς	159
Dentes canini 101. mola-		ἐγκυβίδης	159
		Egysio quō fit 53.	inn.

his in toto
prope est, ubi
est in
muy. tatem
muy. 13. a.
b.

INDEX.

ὑπεροκλήθ	24	Fibra auris	126. iocino-
ὑπὸ πωσίς	166	ris	36
ὑῶρ	159	Fibræ tunicarum	31. uen
ὑπεκράνις	157	tricoli	33
ὑπιδιδυμῖς	13	Fibrarum usus	19
Epididymis	47.48.49.	Fistula sacra	169
57		Fistulæ	173
ὑπερπλοῖον	168	Fœtū inuoluentes mem	
ὑπερλωττίς	98.165	branæ	62
ὑπερλοοκομίσαι	25	Fontes oculorum angu-	
ὑπερλοορ. ὑπερλοῦν	24	li	159
ὑπομῖς	166	Foramen cœcum aurium	
ὑπερρεσιδύς, testium mem-	126		
brana	49	Fores iecoris	174
Ethimoide ossa	109.125	Fornix cerebri	114
ἡθμός	161	Funda	159
ἡτρον	169		
Expiratio	92	Gargario	100
Extrichare	156	γαστρορῆξια	22
		Gelafini dentes	163
Facies	158	Gemelli	114
Fauces	172	Genæ	158.159
Fel	174	Genu, γόνυ	170
Fellis uestica	38	Genuini dentes	163
Femina	170	Gingiuæ	164
Femur	170	Glandula	119. glandulæ
Femoris musculi primū	164		
omnium incidendi		Glans	52.169
143. sunt aut nouē	144	Globulus	161

INDEX.

γλοῦτια. 114. γλοῦται	169	I
Grauedo	161	Ieiunum intestinū 27.
Gula	93. 164	unde dictum 29. 173
Gurgulio	164	Iecoraria uena 80
Guttur	172	Iecur 32. 36. eiusq; officiū
		174
H		
Hæmorrhoides uenę 50		Iecur uenarum principi
Herculis triplex dētiū	um	37
ordo	164	Iecoris manus 28
Hernia intestinorum,	Ile	173
inguinum, &c.	24	Ileon 27. 29
Herophilus	56. 58	Incessus ratio 171
Humeraria uena	81. 136	Index 167
Humerus	166	Infundibulum 110
Humeri caput	cod.	Inguen, inguina 170
Humeri acetabulum		Inspiratio 92
166		Instrumenta in corpore
ὕαλοειδής oculi humor	122	triplicia 14
ὕλατοειδής oculi humor		Intercostales musculi
122		70
Hymenæon	60	Intertrigo 172
Hyoides os	97. 98. 99.	Intestinū rectum 27. cras-
172		sum, cæcum, ieiunum
ὕπνῳται	161	cod. & 173. 174
ὑποχόνδριον	137	Intestinorum inspectio
ὑπογαστριον	169	26. 27
ὑποθώρακ	167	Intestinorum tenuiorū
ὑποφρενικήτις ὑμῖνες καὶ διαφρά-		usus 29. item crassio-
ῖοντις	75	rum 30
		Inte

INDEX.

Intestinorum tunice	31	arteriæ, uenæ, nervi	
Inuolucra cerebri	157		99
Iocinoris arteriæ	39. fi-	Linguae ratio	165
bræ	36. nervi 40. por	Linguae siccitas	99. λοβὰς
ta	37		162. 174. λοβοί.
Ir	166	Logas	159
Iris oculi	159	Longimanus	167
Iudæi apellæ	169	λογαλία, λογία	169
Iugale os	161	Lumbi	169
Iugulum	165. 166	Lusciosi	159

L

Labiones	163
Labrum	119
Labra 102. eorū musculi.	
cod. mēbranæ, motus	
103. nervi, tunica	104
Lacertus	171
Lacus nasi	161
Lambdoides futura	107
Larynx 95. eiusdē cartila	
gines & musculi	96.
usus	cod.
λάρυγξ	168
Lien	32. 175
Liēis situs, magnitudo,	
color, usus, partes, etc.	
41. tunica	42
Lingua minor	164
Lingua 98. eius musculi,	

M

Mala 172. malæ	159. 162
Mamillarum substantia	
ac natura	68
Mamillis cum utero con	
sortium	18. 66
Mammæ	65. earum
usus	66. 168
Mandibularius muscu-	
lus	105
Manus partes	166
Manus structura	129
Manus summa siue ma	
nus extrema	130
Manus extremæ muscu-	
li septem	130. 134
Masculos dextro teste	
procreari	48
Massiter musculus	105

a 4 Ma-

INDEX.

Maxilla	162	Mirach	114
Maxillares dentes	101.163	Molares dentes	101
Meatus cerebri commu- nis	113	Motus & sensus non ex iisdem nervis	128
Mediaſtinum	74	Murus	160
Medulla ſpinæ	120	Multimanus	167
Membrana	13	Musculus colli ueſicæ	51
Mēbrana ſuccingens	72.	Musculus ex tranſuerſo diſſectus quid noxæ adferat	128
74		Musculi	162
Membrana, quibus ſœ- tus inuoluitur	61	Musculi abdominis	14.et 15
Membranæ <i>μαζωκότις</i> & <i>διαφραγμάτις</i>	75	Musculi ani	52
Memoriæ ſedes in cere- bro	114.	Musculi ſuperficiarii	131
Menynx	74.110	Musculi thoracis	68
Menyngis craſſę forame- n	109	Musculi uerendorum	52
<i>μηνίγγις</i>	108.157	Musculorum conſectio medico cognitu per- neceſſaria	129
Menſæ, oſſa	169	Musculorum inciſio qua- lis eſſe debeat, cum ob- liquorum	17.tum re- ctorum
Mentum	162	Musculorū uſus duplex	19
Mefaræum	27	Muto	169
Mefenterium	27.110.173	<i>μύσαξ</i>	161
Mefenterij uſus	30	Myxa	161
Meferaicæ uenæ	36		<i>μύξα</i>
<i>μεσεντερικόν</i>	158		
Metacarpium	142.166		
<i>μετακάρπιον</i>	169		
<i>μυξάνιον</i>	158		

Mulicbr
tas vnde
49.

Membrana
57.

#

#

INDEX

μίστι	160.161	Odoratus	161
N		Odoror	eodem
Nares unde dictæ	160	Odoris sensus unde	
Narium ratio	159.160		160
Narium septum	125	Oesophagus	93.94.173
Nasus 125.eius pinnulæ,	ὑλίσταται		166
alæ,musculi	123.&c.	Olfactus	160
Nasi columna seu septū,		Omentum	24.174
aut diaphragma	161	Omenti figura, situs, ori	
Nasi partes	161	go,&c.	25
Nates cerebri, γλοῦτια	114	Omentigestores	25
Nerui	28	ὑμοπλαῖτοι	166
Nerui superficiarii	153	ἐπιδιναρ	166
Nerui ex spinali medulla		Optici nerui	116
in brachium	140	Oriens unguium	167
Nerui intestinorum	31	Oris ægritudines	164
Nerui iocinoris	40	ὀφθαλμοί	169
Nerui recurrentes	53	ὄχιον 49.ὄχιος.	169
Nerui uisorij siue optici		Os cordis cartilagin.	90. 89.
116		Os iugale siue ζυγώδης	161
πριτίς	168	Os sacrum	169
Nyctalopas	159	Ossium natura medico	
νύμφα	169	pernecessaria cognitu	
O			129
Oculus orbicularis	124	ὕδατος	62
Oculi humores	122	ὕδατος	169
Oculi humorū situs	124	ὕδατος meatus	44.45
Oculi 158.eorūq; muscu-		ὕδατος meatus seu uene	
li,tunicæ,&c.	121.159	50.174	

2 5 P

Η Νύμφα ἡ παλαιὰ
116.

INDEX

		& eiusdem uariæ appella	
Palatum	164	tiones	19
πάλαμος	77	Peritonæum duplex	22
Palpebræ	158	Peritonæi ruptio	24
Palpebrarū musculi	123	Peritonæi uertex	75
πάλαροι	26.30	Peritonæi usus & figu-	
Panniculus carnosus	13	ra	22.23
Papilla	168	Perniones, perna	1 71
παραπόδες προσοειδής	49	πρόνοι, perones	171
παριγυγαλός	108.111.157	πίσος	159
Parenchyma	36.41	Peti	159
παραλόγια	166	φακωαλής Oculi tunica	159
παρυπίαι	159	Phagitides uenæ	162
παρυτίλις arteriæ	162	φάτις	101
Patella	170	Pherecrates edētulus	164
Pecten	169	Pherecratium carmē	164
Pectus	65.73.168	φαιτίς	165
Pedis mons	171	Phrenes	71.175
Pedum nerui	154	Pia mater	110
Penis	169	Pinguitudo	13
Penis erectio	52	Pinna auris	126
Pericardium, & eius ori-		Pinnulæ nasi	125
go 76. situs, admini-		Plato	71
stratio	77	Pleuritis	163
Pericranios mēbran.	102	Polypus	10
πριναϊόν	52	Poples	170
Periosteos membrana		Porrum capitatum	156
106		Portæ iocinoris	37
πρινοαλός 171. Peritonēū		Portæ uenæ	25
		Præ	

Ραυτὶς ἢ γὰρ
τὴν ῥήνιν 14.

INDEX.

Præcordia	174.175	Renum situs	43. substan
Preputium	516.169	tia, sinus	44
προκάρπιον	166	Respirationis species	93
προμόλαι	160	Reticularis plexus	119.
προσάται ἀλκωσιδαίς	36		129.124
†αλλωσιδαίς	114	ῥητίλας	159
†όαι	171		B
πτήνη	171	Sacra fistula	169
πτύλος	119	Sacrum os	169
Pubes	169	Scæua	157
Pudenda	51	σκάρος	163
Pulmo	78.175	Scapulæ	169
Pulmonis fibræ, situs	90	Scauri	171
substantia, uasa	91.92	σκέλη	cod.
Pupula, pupilla	159	Scoprula	166
Pustula linguæ	165	Strotum	49.169
Pylorum	34	συντεκλίδα	167
πυλωρί	173	Secundæ	61.110
R		Seminaria uasa	46. in fe
Radius	166	minis	54
Radij manus	134	Seminariæ uenæ & arte	
ῥαγμοειδὲς oculi tunica	121.	riæ	46
	124.159	Sensus & motus non ex	
ῥαφὴ	52	ἡσδὲμ nervis	128
Ratiocinationis sedes in		Septum narium	125
cerebro	114	Septum transuersum	
Recrementum	113		65.71.175
Rectum intestinum	174	Septi transuersi	

Respiratio quæ
fit 11.

ortus

INDEX.

ortus 71. substantia, si-	Suris carens quædam re-
tus, figura 72. usus 73.	perta 171
Septi foramina 73	Suturæ caluariæ 157. et
Sideratio brachij 128	capitis 158. & 107
Sigmoides orbes 94	συσολὸν 86
Silanus 160	T
Silones à Sileno 160	Talus. talos quæ anima-
Silonum cognomē 160	lium habeant 171
Silus, Silē 160	Tarsus 123. 152. τὰρσός 167.
Similaria corpora 19	Taurus 52. ταῦρος 169
Simorum cognomē 160	Temnici dentes 163
Siphar 19	Tendines in pede uariāt
Spina, eiusque uertebrę	à manus tēdinibus 149
169. & 166	Tendines uermicularem
Spinæ medulla 120	pcessum illigantes 115
σπίλαινα 168	Testiculi femine 57
σπονδυλαὶ ossa 109	Testiculorum situs, sub-
σπονδυλὸς 53	stantia, partes, facul-
σφυρόν 171	tas: &c. 48
σπληνίτις 37	Testium duæ membranę
σπληνική uena 80. 87	49
σπλον 73. 168	Testudo marina 172
Stomachus 93. 94. 172	θαλάμα 161
Strabones 159	θίναρ 166
Succingēs mēbra. 72. 74	Thersitis caput 106
Suffragines 170	Thorax 64. 168
Supercilia 158	Thorax uelut secundus
Sura 154. 170	uenter 64
Suræ musculi 148	Thoracis fines 65
	Tho-

Spina p nates
quo fit 168.

I N D E X.

Thoracis musculi	68	Vena coronalis	80. siue
Thoracem interceptien-		<i>σιφανιαία</i>	
tes membranæ	75	Vena humeraria	81. 135.
<i>θυμός</i>	79. 83. 175	basilica, cōmunis	137
Tibia	170	Vena iecoraria	80
Tibiæ musculi	148. 150	Vena <i>σιφανιαία</i>	87
Timarchi dentes	164	Venæ iugulares	80
<i>τομής</i> dentes	101. 163	Venæ meseraia & mesen-	
Toni, nerui	173	<i>τερή</i>	28
Tonfillæ	99. 164. 172	Venæ sanguinis serū de-	
Torcular nasi	161	ferentes 43. & aliæ e-	
<i>τρίχες</i>	156	mulgentes	eod.
Trichia pisces	156	Venæ seminariæ	46
<i>τριγλώχινης</i>	88	Venæ superficiariæ	151. in
Truncus oculi	159	imo	eod.
Tullij	160	Venæ tibiæ	15
Tussis	164	Venarum in brachio or-	
v		tus & ratio	136
Vari	171	Venarum in iecore distri-	
Vena arteriosa	78. 89	butio	38
Vena <i>αζυγός</i>	80	Venarū incidendarū ra-	
Vena caua	39	Venarum princi (tio	138
Venæ cauæ distributio		pium iecur	37
43		Venarum simplex tuni-	
Venæ cauæ ductus præfi-		ca	79
diū 79. diuaricatio	80	Venosa arteria	85
Venæ cauæ ramus in cor		Venosum uas ex liene	35
78		Venter	175. 168
Venæ cauæ trifulcæ	88	Ventriculus	32. eius tuni-
			ca

INDEX.

et. eod. fibre	33	Vrinarius meatus	44
Ventriculus tertius cere	45		
bri	113	Vteri tunica uariatio	55
Ventriculi cordis	175	Vtero quæ cum quibus	
Vermicularis excreſcen		morbis cōmunio	58
tia	115	Vua	164
Vertebræ spine, lumbo-		Vuea oculi tunica	121
rum	169	Vulpes, musculi	170
Vesica, eiusq; usus 50. cer		Vulua 54. eius situs, figu	
uix, eod. meatus, fibre		ra, substantia 55. cer-	
51. 174		uix	56
Vetula pellis	168	Vuluę sinus duo 56. eius	
Visorij nerui	116	ceruix, & ceruicis fo-	
Vitreus oculi humor	122	ramen. eod. cornua	
Vlna	168	58. nerui	159
Vmbilicus	168		x
Vmbilicus foetus	61	Xerxes	7
Vnguium ratio	167	ξιφοειδής OS	168
Vocis nerui	97		z
Vox & uocis organa	165	Zirbus	25
Vola	167. 171	ζυγῶλης OS, ζυγώματα	161
Vrinę unde flauescāt	44		

Viriliter Vm
49.

BASILEAE, PER BALTHASA
rem Lasium & Thomam Platterum,
MENSE Augusto
1536.

